

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม
กับการมีวินัยในตนเองของเด็กนักเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดนครสวรรค์

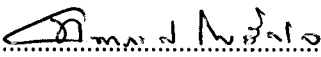
ชื่อและนามสกุล นางดวงพร เกตุชรา

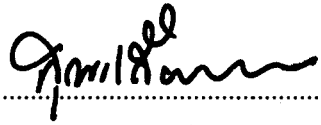
วิชาเอก การพัฒนาครอบครัวและสังคม

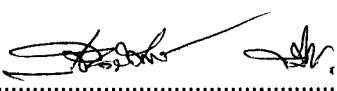
สาขาวิชา มนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพร เลี่ยนสลาย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ชินรัตน์ สมสืบ

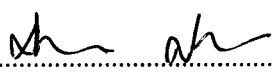
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.ทิพาภรณ์ โพธิ์ถวิล)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพร เลี่ยนสลาย)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชินรัตน์ สมสืบ)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต วิชาเอก
การพัฒนาครอบครัวและสังคม สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

.....ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ ศรีพหล)

วันที่...27...เดือน.....กันยายน.....พ.ศ.2550.....

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคมกับการมีวินัยในตนเองของเด็กนักเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

ผู้วิจัย นางดวงพร เกตุชรา **ปริญญา** คหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาครอบครัวและสังคม)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. สุรพร เลี่ยนสลาย (2) รองศาสตราจารย์ ดร. ชินรัตน์
สมสืบ ปีการศึกษา 2549

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีวินัยในตนเองและความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคมกับการมีวินัยในตนเองของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ในปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ และทำการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยด้วยสถิติ ซึ่งประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์มีวินัยในตนเองในภาพรวมระดับปานกลาง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับปานกลางกับระดับการมีวินัยในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีความสัมพันธ์ทางลบในระดับต่ำกับระดับการมีวินัยในตนเอง ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด กวดขัน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน การได้รับการอบรมและเป็นแบบอย่างด้านวินัยของบิดามารดา การอบรมและเป็นแบบอย่างด้านวินัยของครู การสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียน การรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับต่ำกับระดับการมีวินัยในตนเอง

คำสำคัญ การอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม การมีวินัยในตนเอง

Thesis title: The Relationship Between Child Rearing Practices, Social Supports and Self-Discipline of Primary School Student in Muang District, Nakhonsawan Province.

Researcher: Mrs. Doungporn Katchara ; **Degree:** Master of Home Economics (Family and Social Development); **Thesis advisors:** (1) Dr. Suraporn Siansalai, Associate Professor (2) Dr. Chinnarat Somsueb, Associate Professor; **Academic year:** 2006

ABSTRACT

The objectives of this research were to study 1) self-discipline of primary school students and 2) to investigate the relationships between three styles of child rearing practices, social supports and self-discipline of the primary school students. The studied sample was 393 Pratom Suksa 5 and 6 students at selected primary school in Muang district, Nakhonsawan province during the academic year of 2003. The tool used in collecting data was an interview questionnaire, developed by the researcher. The statistics such as percentage, arithmetic means, standard deviation and Pearson Product Moment Correlation were used in data analysis.

The finding revealed that primary school students in Muang district, Nakhonsawan province had a medium level of self-discipline. The democratic rearing practice was found to have moderate and positive relationship with self-discipline. The laissez-fair rearing practice was found to have moderate and negative relationship with the self - discipline, but there was no significant relationship between the autocratic rearing practice and self-discipline. The social support variables, included the perceived discipline support from their parents, their teachers and schools and the perception of school regulations and discipline values of students were found to have rather low and positive relationships with self-discipline.

Keywords: Child rearing practices, Social supports, Self - discipline.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะการอุปถัมภ์เกื้อกูลของ บิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ในที่นี้

ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ที่ปรึกษา กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และคณาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่านที่ให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางในการศึกษาค้นคว้าที่มีค่าในการทำงานวิจัยอย่างดียิ่ง ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครู อาจารย์ โรงเรียนระดับประถมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ที่กรุณาให้ความสะดวกในการรวบรวมข้อมูล และขอขอบพระคุณนักเรียนของโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลเกี่ยวกับอันเป็นส่วนสำคัญของวิทยานิพนธ์นี้และเป็นจนได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างมาก

คุณค่าและประโยชน์อื่นใดที่เกิดจากผลงานวิจัยชิ้นนี้ขออุทิศเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ บิดา มารดา บุรพอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

นางดวงพร เกตุขร่า

พฤศจิกายน 2549

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดว่าด้วยการมีวินัยในตนเอง.....	10
ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาวินัยในตนเองของเด็ก.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู.....	28
แนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม.....	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	53
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	54
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	60
ระดับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา.....	63

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การสนับสนุนด้านวินัยของสังคม.....	66
วินัยในตนเองของนักเรียนในจังหวัดนครสวรรค์.....	68
ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	75
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	81
สรุปผลการวิจัย.....	81
อภิปรายผล.....	83
ข้อเสนอแนะ.....	90
บรรณานุกรม.....	93
ภาคผนวก.....	102
ก. หนังสือความร่วมมือในการวิจัย.....	103
ข. เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล.....	110
ประวัติผู้วิจัย	120

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ชั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้น แบ่งเป็น 3 ระดับ ในทฤษฎี พัฒนาการด้านจริยธรรมของโคลเบอร์ก.....	21
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตามเพศ อายุ และชั้นปีที่ศึกษา.....	61
ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตามสถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย และการศึกษาสูงสุดของ บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย.....	62
ตารางที่ 4.3 จำนวนร้อยละ และค่าเฉลี่ยของนักเรียน จำแนกตามระดับการอบรมเลี้ยงดู ของบิดามารดาใน 3 รูปแบบ.....	65
ตารางที่ 4.4 จำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยของนักเรียน จำแนกตามการสนับสนุนด้านวินัย ของสังคมทั้ง 4 ด้าน.....	67
ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตามระดับการมีวินัยในตนเองของ นักเรียนโดยภาพรวม.....	70
ตารางที่ 4.6 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียน จำแนก ตามระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน ทั้ง 10 ด้าน.....	72
ตารางที่ 4.7 ผลการทดสอบ t-test One Sample ของระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน.....	76
ตารางที่ 4.8 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษากับระดับการมีวินัยในตนเอง ของนักเรียน.....	77
ตารางที่ 4.9 เกณฑ์ระดับความสัมพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์.....	78
ตารางที่ 4.10 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	80

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม กับการมีวินัยในตนเองของเด็กวัยเรียน : ศึกษาเฉพาะ กรณีจังหวัดนครสวรรค์.....	4
ภาพที่ 2.1 ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบ ทางจิตใจ ของพฤติกรรมทางจริยธรรม.....	25
ภาพที่ 2.2 แสดงปัจจัยที่กำหนดความมีวินัยในตนเอง.....	28
ภาพที่ 2.3 แสดงรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ตามแนวคิดของเซฟเฟอร์.....	34
ภาพที่ 2.4 แสดงรูปแบบตามสมมุติฐานของ เบคเกอร์.....	35

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงในทางเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุมากกว่าจิตใจ ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เห็นได้จากภาพข่าว โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับยาเสพติด กลุ่มผู้มีอิทธิพล กลุ่มวัยรุ่นอันธพาล การฆ่าตัวตาย การแย่งชิงผลประโยชน์ การละเมิดทางเพศ และปัญหาอื่น ๆ ที่มีอยู่มากมาย และต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นถึงความรุนแรงของปัญหาสังคมที่มีอยู่อย่างไม่สิ้นสุด หรือมีทีท่าว่าจะเบาบางลง แม้ว่าหน่วยราชการของประเทศต่าง ๆ จะได้ใช้ความพยายามหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้ให้ลดลงก็ตาม

ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ มีสาเหตุมาจากพฤติกรรมของบุคคลในสังคมเอง โดยเฉพาะการขาดระเบียบวินัยของคนในสังคมเพราะวินัยเป็นเสมือนกฎเกณฑ์ ข้อควรยึดถือปฏิบัติ อันดีงาม อันนำมาซึ่งความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความเจริญรุ่งเรืองของสังคม สังคมใดที่มีวินัย จะมีแต่ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสะอาด ความยุติธรรม และความสามัคคี อันนำไปสู่ความสำเร็จในกิจการงานทั้งปวง ในทางตรงกันข้ามสังคมที่ไม่มีวินัย ย่อมมีแต่ความสกปรกปรกรงรัง การทุจริต การเห็นแก่ตัว การฉ้อฉลฉ้อโกง และความระส่ำระสาย อันนำไปสู่ความทุกข์ และความเสื่อมในสังคม (เจ็ดพงษ์ ดิสุคนธ์, 2527 : 21-247) ซึ่งจากงานวิจัยของ สุคนธ์ เจียรกลาง (2535) พบว่า พฤติกรรมขาดวินัยของวัยรุ่น เป็นผลมาจากความบกพร่องในการอบรมเลี้ยงดู และความบกพร่องในการสนับสนุนทางสังคมที่ถูกต้อง สอดคล้องกับ สุพัตรา สุภาพ (2529 : 28,92) ที่กล่าวว่า สถาบันที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความมีวินัยให้เด็กมากที่สุดและเป็นแห่งแรกคือ ครอบครัว บิดามารดาเป็นบุคคลสำคัญ เพราะมีความผูกพันกันอย่างลึกซึ้ง และมีอิทธิพลต่ออารมณ์ ทัศนคติ และพฤติกรรมของเด็กมาก ต่อมาคือกลุ่มเพื่อนและโรงเรียน รวมทั้งสังคมแวดล้อมตัวเด็กด้วย แต่จากสภาพความล้มเหลวของครอบครัวหลาย ๆ ครอบครัว ปัญหาการหย่าร้าง การขาดความรับผิดชอบ การไม่เป็นแบบอย่างที่ดีของหัวหน้าครอบครัว ส่งผลให้เยาวชนส่วนใหญ่ขาดความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม ขาดวินัยในตนเอง มีค่านิยมฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย มีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมกับจารีตไทย มีปัญหา ยาเสพติด สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุให้สังคมไทยอ่อนแอ เกิดปัญหาทางศีลธรรมและปัญหาสังคมมากขึ้น

สำหรับประเทศไทยจึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องรีบแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทางสังคม และการที่จะแก้ไขปัญหาให้ได้ผลในระยะยาวนั้น จำเป็นต้องมุ่งเน้นไปที่เด็กและเยาวชน เพราะเป็นกลุ่มบุคคลที่จะเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องในอนาคต และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาคุณภาพของเด็ก และเยาวชนในด้านความมีวินัยในตนเอง เพราะสังคมจะมีความเจริญก้าวหน้าได้เพียงใด ขึ้นอยู่กับวินัยในตนเองของสมาชิกในสังคม การมีวินัยในตนเองเป็นลักษณะของการแสดงออกทางจริยธรรม และคุณธรรมของบุคคล มีความสำคัญกว่าลักษณะของความรู้ที่รู้ชั่วคราว ความสามารถกระทำดีกระทำชั่วของคนเรา ความมีวินัยในตนเองจึงเป็นลักษณะสำคัญของผู้มีวุฒิภาวะทางจิตและสามารถใช้เป็นเครื่องมือวัดระดับพัฒนาการทางจิตของบุคคลได้ด้วย (โสภภาพร แก่นเพชร, 2530 : 20-30)

การเล็งเห็นความสำคัญของการมีวินัยในตนเอง สังคมไทยจึงได้หันมาให้ความสนใจการพัฒนาระเบียบวินัยของเด็กและเยาวชน จะเห็นได้จากการที่แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ที่จะทำให้เด็กไทย มีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข คุณลักษณะดังกล่าว ได้แก่ การมีวินัย มีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ได้เหมาะสม (สำนักคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2540: 31) นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ.2545-2549 ได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศ โดยมุ่งพัฒนาสังคมไทยสู่สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ เป็นสังคมคุณภาพที่ยึดหลักความสมดุล ความพอดี สามารถสร้างคนทุกคนให้เป็นคนดี คนเก่ง พร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกสาธารณะ พึ่งตนเองได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีเมืองและชุมชนที่น่าอยู่ มีระบบคมีประสิทธิภาพ ระบบเศรษฐกิจมีเสถียรภาพ มีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ ได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน และสมดุลกับทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ระบบการเมืองการปกครองโปร่งใส เป็นประชาธิปไตย ตรวจสอบได้ และมีความเป็นธรรมในสังคมไทย เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้คนไทยทุกคนสามารถคิดเป็น ทำเป็น มีเหตุผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต รู้เท่าทันโลก เพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง สามารถสั่งสมทุนทางปัญญา รักษา และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม เป็นสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ที่ดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่าของเอกลักษณ์สังคมไทย ที่พึ่งพาเกื้อกูลกัน รู้รักสามัคคี มีจารีตประเพณีดีงาม มีความเอื้ออาทร รักภูมิใจในชาติ และท้องถิ่น มีสถาบันครอบครัวที่เข้มแข็งตลอดจนเครือข่ายชุมชนทั่วประเทศ

จากความสำคัญในการพัฒนาบุคคลให้มีวินัยในตนเองอันจะส่งผลถึงการลดปัญหาความวุ่นวายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมืองที่มีประชากรอยู่รวมกันอย่าง

หนาแน่น มีการพบปะ ฟังพา และกระทบกระทั่งกัน การมีวินัยในตนเองของบุคคลในสังคมย่อมมีความสำคัญอย่างมากเช่นกัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีวินัยในตนเองของนักเรียน ตลอดจนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน อันได้แก่ ระดับของการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบต่าง ๆ และการสนับสนุนด้านวินัยของสังคมทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน โดยเลือกที่จะศึกษาจากกลุ่มประชากรในเขตเมือง เพื่อให้เป็นข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการศึกษาและการพัฒนาสังคม อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างวินัยอย่างมีระเบียบแบบแผน และสามารถดำเนินการในเชิงนโยบายได้ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อบุคคลในครอบครัว และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
- 2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการของการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบต่าง ๆ กับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
- 2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนด้านวินัยของสังคมกับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

3. กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้กำหนดตัวแปรที่ศึกษาใน 2 ลักษณะ คือ ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ที่มีอิทธิพลกำหนดตัวแปรตาม (Dependent variable) หรืออาจกล่าวได้ว่าตัวแปรตามมีอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระ สำหรับตัวแปรทั้ง 2 ประเภท มีรายละเอียดโดยย่อ ดังนี้

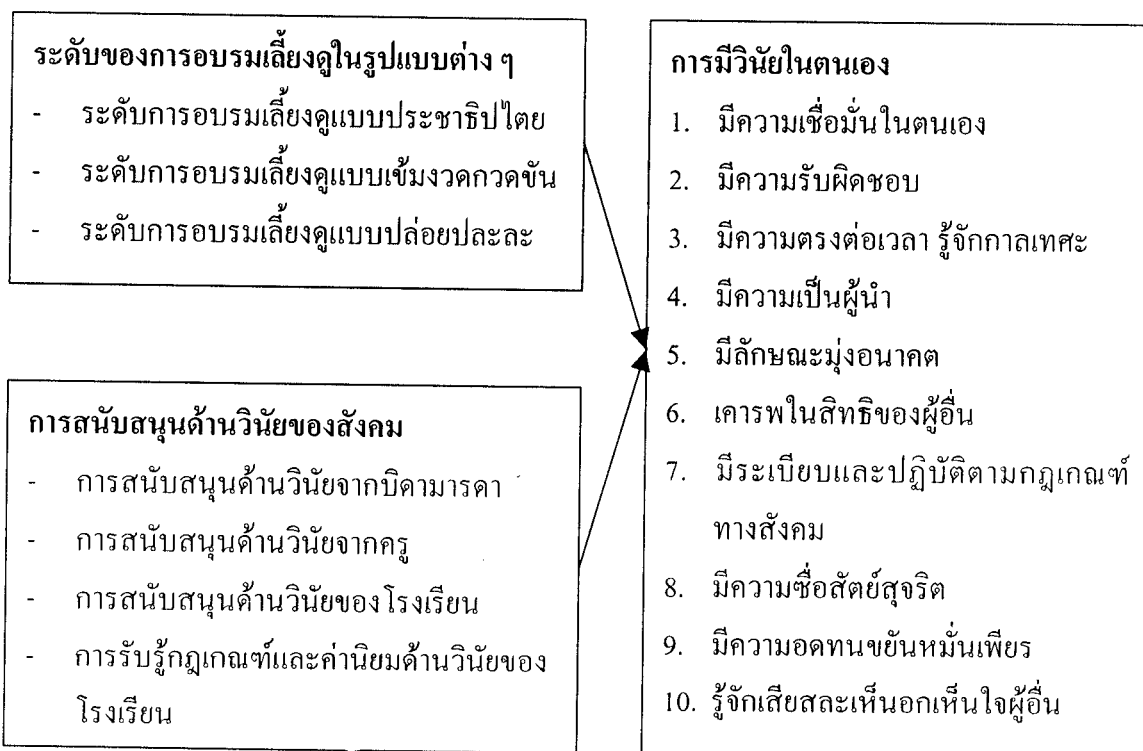
3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่

3.1.1 ปัจจัยทางด้านระดับการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

3.1.2 ปัจจัยด้านการสนับสนุนด้านวินัยของสังคม ได้แก่ การอบรมและการเป็นแบบอย่างด้านวินัยของบิดามารดา การอบรมและการเป็นแบบอย่างด้านวินัยของครู การสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียน และการรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียน

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การมีวินัยในตนเอง 10 ด้านคือ

- 3.2.1 มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- 3.2.2 มีความรับผิดชอบ
- 3.2.3 มีความตรงต่อเวลา รู้จักกาลเทศะ
- 3.2.4 มีความเป็นผู้นำ
- 3.2.5 มีลักษณะมุ่งอนาคต
- 3.2.6 เคารพในสิทธิของผู้อื่น
- 3.2.7 มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคม
- 3.2.8 มีความซื่อสัตย์สุจริต
- 3.2.9 มีความอดทนขยันหมั่นเพียร
- 3.2.10 รู้จักเสียสละเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม กับการมีวินัยในตนเองของเด็กวัยเรียน : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนครสวรรค์

4. สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

- 4.1 นักเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ มีวินัยในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง
- 4.2 ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน
- 4.3 ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน
- 4.4 ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์ทางลบกับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน
- 4.5 การสนับสนุนด้านวินัยของบิดามารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน
- 4.6 การสนับสนุนด้านวินัยของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน
- 4.7 การสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน
- 4.8 การรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน

5. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคมกับการมีวินัยในตนเองของเด็กนักเรียน” มีขอบเขตการวิจัยดังต่อไปนี้

5.1 ขอบเขตพื้นที่และประชากร

การวิจัยครั้งนี้จะทำการศึกษาข้อมูลกับนักเรียนชายและหญิง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนที่มีที่ตั้งในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครสวรรค์

5.2 ตัวแปรที่ศึกษา

5.2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่

1) ปัจจัยทางด้านระดับการอบรมเลี้ยงดู ได้แก่ ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

2) ปัจจัยด้านการสนับสนุนด้านวินัยของสังคม ได้แก่ การอบรมและการเป็นแบบอย่างด้านวินัยของบิดามารดา การอบรมและการเป็นแบบอย่างด้านวินัยของครู การสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียน และการรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียน

5.2.2 ตัวแปรตาม (*Dependent Variable*) ได้แก่ พฤติกรรมการมีวินัยในตนเอง 10 ด้าน คือ

- 1) มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- 2) มีความรับผิดชอบ
- 3) มีความตรงต่อเวลา รู้จักกาลเทศะ
- 4) มีความเป็นผู้นำ
- 5) มีลักษณะมุ่งอนาคต
- 6) เคารพในสิทธิของผู้อื่น
- 7) มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคม
- 8) มีความซื่อสัตย์สุจริต
- 9) มีความอดทนขยันหมั่นเพียร
- 10) รู้จักเสียสละเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

6. นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีความเข้าใจถูกต้องตรงกันผู้วิจัยจึงนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องไว้ ดังนี้

6.1 นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2546

6.2 การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง ระดับความมากน้อยของการเอาใจใส่ การดูแลและสั่งสอนทักษะต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตซึ่งผู้ปกครอง หรือบิดา มารดาแต่ละคนปฏิบัติต่อนักเรียน เพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กทั้งทางร่างกาย และจิตใจของเด็ก ในการศึกษา การอบรมเลี้ยงดูแบ่งเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย โดยระดับการอบรมเลี้ยงดูแต่ละรูปแบบมีลักษณะดังต่อไปนี้

6.2.1 ระดับของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองยึดหลักเหตุผล ยอมรับความสามารถ และความคิดเห็นของบุตร เปิดโอกาสให้บุตรมีส่วนร่วมรับรู้กิจกรรมในครอบครัวทุกขั้นตอน และให้ความร่วมมือกับบุตรตามโอกาสอันสมควร

6.2.2 ระดับของการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองควบคุมพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึก บังคับให้บุตรปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ไม่ปล่อยเด็กทำตามความต้องการ และไม่ฟังคำอธิบายหรือเหตุผลของเด็ก

6.2.3 ระดับของการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองไม่ให้ความสนใจพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึก ไม่เอาใจใส่และไม่ช่วยเหลือเด็กเมื่อจำเป็น แต่เมื่อเด็กกระทำผิดก็วิจารณ์ ตำหนิ และลงโทษรุนแรง

6.3 การสนับสนุนด้านวินัยของสังคม หมายถึง ลักษณะทางสังคมของนักเรียนที่ตอบสนองความต้องการทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ความมากน้อยที่นักเรียนได้รับความช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสาร วัสดุสิ่งของ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเอง จากบุคคลใกล้ชิด ได้แก่ บิดามารดา ครู โรงเรียน ประกอบด้วยตัวแปรย่อย ๆ คือ

6.3.1 ระดับการสนับสนุนด้านวินัยจากบิดามารดา หมายถึง ระดับความมากน้อยของพฤติกรรมของบิดามารดา ในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และปฏิบัติกิจวัตรประจำวันให้สอดคล้องกับค่านิยมด้านวินัยของสังคม รวมทั้งเสริมสร้างและอบรมสั่งสอนบุตรให้มีวินัยในตนเองอย่างสม่ำเสมอ

6.3.2 ระดับการสนับสนุนด้านวินัยจากครู หมายถึง ระดับความมากน้อยของพฤติกรรมของครู ในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง และอบรมสั่งสอนนักเรียนให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ และค่านิยมของโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างความมีวินัยแก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

6.3.3 ระดับการสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียน หมายถึง ระดับความมากน้อยของการรับรู้ถึงการมีมาตรการส่งเสริมด้านวินัยของโรงเรียน ด้วยการให้สิ่งที่น่าสนใจพอใจภายหลังจากที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมการมีวินัย ซึ่งสิ่งที่พึงพอใจนี้เป็นตัวเสริมแรง หรือส่งเสริมให้นักเรียนมีพฤติกรรมการมีวินัยเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ การให้สิ่งของ การกล่าวคำพูด หรือแสดงท่าทางยอมรับการกระทำ รวมถึงการให้รางวัล และการให้รับสิทธิพิเศษ

6.3.4 ระดับการรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียน หมายถึง ระดับความมากน้อยของการที่นักเรียนรับรู้ว่ามีวินัยในโรงเรียนของตน มีกฎเกณฑ์และค่านิยมใดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรรมวินัย ซึ่งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง

6.4 การมีวินัยในตนเอง หมายถึง ระดับความมากน้อยของความสามารถในการควบคุมตนเองได้ทั้งทางอารมณ์และพฤติกรรมซึ่งเกิดจากการเห็นคุณค่าในการปฏิบัติด้วยตนเอง มิได้เกิดจากข้อบังคับภายนอก แม้มีอุปสรรคก็จะไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น และต้องเป็นพฤติกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากต่อตนเองและผู้อื่นในภายหลัง ซึ่งประกอบด้วยลักษณะ 10 ด้าน คือ

6.4.1 ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ระดับความแน่ใจหรือมั่นใจความสามารถของตนเองว่า จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง และมีเหตุผล และเชื่อว่าสิ่งที่ประสบผลสำเร็จได้ตามที่ตั้งใจไว้เป็นผลมาจากความสามารถ ทักษะ หรือการกระทำของตนเอง

6.4.2 ความรับผิดชอบ หมายถึง ระดับความสนใจ ความตั้งใจจริงที่จะทำงาน และติดตามผลงานที่ได้กระทำแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไข ให้เป็นผลสำเร็จไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนกระทำลงไป ทั้งในด้านที่เป็นผลดี และผลเสีย

6.4.3 ความตรงต่อเวลา รู้จักกาลเทศะ หมายถึง ระดับความสามารถในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้ตรงเวลา หรือสำเร็จตามเวลาที่กำหนดให้ ตลอดจนรู้ว่าจะประพฤติปฏิบัติอย่างไรให้เหมาะสมกับเวลา และโอกาส

6.4.4 ความเป็นผู้นำ หมายถึง ระดับความสามารถที่จะนำ ชักจูง แก้ปัญหา และดำเนินกิจกรรมของกลุ่มไปสู่เป้าหมายที่กำหนด และรับผิดชอบต่อกลุ่มได้

6.4.5 มีลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ระดับความสามารถในการอดใจรอผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งดีกว่าในปัจจุบันได้

6.4.6 เคารพในสิทธิของผู้อื่น หมายถึง ระดับของความสามารถในการประพฤติปฏิบัติตนเองไม่ให้ก้าวล้ำ หรือล่วงล้ำสิทธิของผู้อื่น

6.4.7 มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคม หมายถึง ระดับของความสามารถในการประพฤติปฏิบัติ โดยไม่ขัดกับข้อบังคับของสังคมทั่วไป รวมทั้งปฏิบัติตามระเบียบที่สังคมกำหนดไว้ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

6.4.8 ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง ระดับของความสามารถในการปฏิบัติพฤติกรรม หรือแสดงความรู้สึกดังนี้ ไม่หลอกลวงตนเองและผู้อื่น ไม่ทุจริต ไม่หาผลประโยชน์ในทางมิชอบ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และละอายเกรงกลัวต่อบาป

6.4.9 ความอดทนขยันหมั่นเพียร หมายถึง ระดับของความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สำเร็จด้วยความมานะอดทน มีจิตใจเข้มแข็ง ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น มีความพยายามอย่างสม่ำเสมอ มุ่งปฏิบัติหน้าที่ที่ทำงานจนสำเร็จ

6.4.10 รู้จักเสียสละเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หมายถึง ระดับของความสามารถในการยอมสละสิทธิ และยอมลำบากเพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่น โดยการช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งได้รับความเดือดร้อนหรือประสบภัยพิบัติให้ได้รับความสะดวกสบาย และมีความสุขใจมากขึ้น

7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม การมีวินัยในตนเองของนักเรียนประถมศึกษา และผลของการวิจัย คาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

7.1 ด้านการปฏิบัติ

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อบิดามารดา ครู อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการสร้างการมีวินัยในตนเองให้แก่ นักเรียน โดยคำนึงถึงรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และการสนับสนุนด้านวินัยของสังคม

7.2 ด้านวิชาการ

ผลการวิจัยครั้งนี้ ใช้เป็นแนวทางในการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้เกี่ยวข้อง ในการสร้างเสริมการมีวินัยในตนเองให้แก่ นักเรียน

7.3 ด้านการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ใช้เป็นแนวทางสำหรับค้นคว้าวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม กับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ สำหรับการทบทวนวรรณกรรมนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยครอบคลุมหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดว่าด้วยการมีวินัยในตนเอง
 - 1.1 ความหมายของการมีวินัยในตนเอง
 - 1.2 องค์ประกอบและการวัดวินัยในตนเอง
 - 1.3 การปลูกฝังและสร้างเสริมความมีวินัยในตนเอง
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาวินัยในตนเองของเด็ก
 - 2.1 ทฤษฎีพัฒนาการด้านจริยธรรมโคลเบอร์ก
 - 2.2 ทฤษฎีการเกิดวินัยของเมาเรอร์ (Maurer)
 - 2.3 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม
3. แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู
 - 3.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู
 - 3.2 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดา
4. แนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม
 - 4.1 การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว
 - 4.2 การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู
 - 5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนด้านวินัยของสังคม
 - 5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง

1. แนวคิดว่าด้วยการมีวินัยในตนเอง

1.1 ความหมายของการมีวินัยในตนเอง

คำว่า “วินัย” หมายถึง กฎ ระเบียบ ข้อตกลง ที่สังคมกำหนดให้บุคคลประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข (ฉันทนา ภาคบังกช และคณะ.

2539: 72) ส่วนการมีวินัย หมายถึง การที่บุคคลปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลงที่สังคม กำหนดให้ เพื่อให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข (ลักดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ, 2539: 6)

วินัยแบ่งได้เป็น 2 ชนิด (พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2535: 155-156; ฉันทนา ภาคบงกช และคณะ 2539: 72) ดังนี้

1. วินัยภายนอกตน หรือจริยธรรมได้ผู้มีอิทธิพล เป็นวินัยที่เกิดจากสังคม ภายนอก หรือ ผู้ที่มีอิทธิพลเหนือกว่า เป็นผู้ควบคุมให้มีวินัย เป็นการกระทำตามกฎระเบียบข้อบังคับ โดยได้รับ คำแนะนำ ชี้นำ บอกล่าว สั่งหรือบังคับ เพื่อให้ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมในสังคม การแนะนำอย่าง มีเหตุผลช่วยให้เกิดการปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ นำไปสู่ความเคยชินที่ดี ซึ่งจะเป็พื้นฐานของ จริยธรรมที่จะนำไปสู่การมีวินัยในตนเอง

2. วินัยในตนเองหรือจริยธรรมด้วยตนเอง เป็นวินัยที่เกิดจากบุคคลนั้นเป็นผู้ควบคุม ตนเองให้เกิดวินัย เป็นการตัดสินใจและเลือกทำด้วยความสมัครใจของตนเอง เป็นผลมาจากการได้ รับการแนะนำหรืออบรมสั่งสอนที่ประกอบด้วยเหตุผลที่ดี และมีบรรยากาศของความรัก ความหวังดี ทำให้เกิดความเคยชินที่ดี มีความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อหรือจริยธรรมในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ เพื่อแก้ปัญหาของส่วนรวม ซึ่งจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีสันติสุข

จากความหมายและนิยามดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การมีวินัยในตนเอง เป็นสิ่งที่ เกิดขึ้นยาก ซึ่งการจะเกิดขึ้นได้ต้องผ่านกระบวนการและระยะเวลาในการพัฒนา แต่หากเกิดขึ้นแล้ว ก็จะมีประโยชน์มาก เพราะทำให้คนควบคุมตนเองได้ไม่ต้องมีคนอื่นมาคอยบังคับ จึงนับว่าเป็นสิ่ง สำคัญและควรปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ต่อไปได้อย่างมีความสุข และมีประสิทธิภาพ ซึ่งเมื่อก้าวถึงการปลูกฝังวินัย ก็มักจะนึกถึงวินัยในตนเองมากกว่าวินัยภายนอก ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ จึงมุ่งศึกษาเฉพาะการมีวินัยในตนเอง

สำหรับความหมายของ “วินัยในตนเอง” มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

วินเซนต์ (Vincent, 1961: 42-43) กล่าวว่า วินัยในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลไม่ทำการ ใด ๆ อันจะเป็นผลให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนในอนาคต หรือการไม่เข้าไปยุ่งกับเรื่องส่วนตัวและสิทธิ ของผู้อื่น รวมทั้งการที่บุคคลกระทำสิ่งที่ตนไม่อยากทำ แต่การกระทำนั้นช่วยให้ความต้องการและ สิทธิของผู้อื่นได้รับการตอบสนอง หรือกระทำสิ่งอันเป็นผลให้ผู้นั้นประสบผลสำเร็จในอนาคต

อิงลิช และอิงลิช (English and English, 1968: 487) ได้ให้ความหมายของ วินัยใน ตนเอง ว่า วินัยในตนเองเป็นลักษณะของการนำตนเอง การควบคุมหรือการบังคับตนเอง โดยอาศัย แรงจูงใจที่สัมพันธ์กับอุดมคติที่บุคคลสร้างขึ้นสำหรับตนเอง หรือการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ให้เป็นไปตามความตั้งใจ

กู๊ด (Good, 1973: 525) ได้ให้ความหมายของวินัยในตนเอง (self-discipline) ว่า วินัยในตนเอง หมายถึง การบังคับควบคุมพฤติกรรมของบุคคล ไม่ใช่การบังคับจากภายนอก แต่เป็นการบังคับโดยอำนาจภายในของบุคคลนั่นเอง และเป็นอำนาจอันเกิดจากการเรียนรู้ หรือยอมรับในคุณค่าอันใดอันหนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลสามารถบังคับพฤติกรรมของตนเองได้

ประภาพรรณ เอี่ยมสุภายิต (2532: 759) ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า หมายถึง การที่บุคคลสามารถบังคับควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา ใจให้ประพฤติเหมาะสมกับสถานการณ์ เวลา และเป็นไปตามเงื่อนไข กฎเกณฑ์ กติกา หรือข้อตกลงที่สังคมกำหนดไว้ ด้วยความเต็มใจ โดยไม่ต้องมีการลงโทษ หรือควบคุม และผู้ที่มีวินัยในตนเองนั้น จะเป็นผู้มีกาละเทศะ รับผิดชอบ ตรงต่อเวลา ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม และแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะที่สังคมยอมรับทั้งต่อหน้าและลับหลัง

ดวงเดือน พันธุนาวิน (2527: 59) ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการที่จะให้รางวัลตนเอง เมื่อคนทำดีและลงโทษตนเองเมื่อทำชั่ว ซึ่งเป็นความสามารถในการควบคุมตนเอง หรือความสามารถที่จะยับยั้งเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งนักจิตวิทยาได้เรียกชื่อต่าง ๆ กันไป ได้แก่ มโนธรรมหรือความรู้สึกผิดชอบชั่วดี (Conscience) พลังอีโก้ (Ego-Strength) การควบคุมของอีโก้ (Ego-Control) การควบคุมตนเอง (Self-Control) การจัดระเบียบตนเอง (Self-Regulation) การมีวินัยในตนเองนี้เป็นการแสดงความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) และความเป็นเอกเทศทางจริยธรรม (Moral independence) ซึ่งลักษณะที่กล่าวนี้แสดงถึงการบรรลุวุฒิภาวะทางจิตของบุคคล เป็นผู้มีจริยธรรมสูงและมีลักษณะมุ่งอนาคต อันจะช่วยป้องกันบุคคลนั้นมิให้กระทำความชั่ว เพราะกลัวผลแห่งการกระทำ

พรรณทิพย์ พันทอง (2534: 7) กล่าวว่า ความมีวินัยในตนเองหมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์ หรือพฤติกรรมของตนเอง ให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง ซึ่งจะต้องเป็นไปตามกฎระเบียบของสังคม โดยเกิดจากความสำนึกตัวขึ้นมาเอง แม้จะมีสิ่งเร้าจากภายนอก

จิตรา ชนะกุล (2539: 5) ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า หมายถึง การที่บุคคลสามารถควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมของตนให้เป็นไปในลักษณะที่สังคมยอมรับ และเกิดความสำนึกว่าเป็นค่านิยมที่ดี

จากคำจำกัดความของวินัยในตนเองดังกล่าว สรุปได้ว่าวินัยในตนเอง หมายถึง ระดับความสามารถของบุคคลในการควบคุมตนเอง ทั้งทางด้านอารมณ์และพฤติกรรม โดยเกิดจากการสำนึกขึ้นเอง ในการที่จะประพฤติปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ก่อให้เกิดความเจริญแก่ตนเองและผู้อื่น โดยอยู่ในกรอบของระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม ไม่ขัดต่อสิทธิของผู้อื่น สามารถบังคับตนเองให้ปฏิบัติตาม

ถูกต้องตามกาลเทศะ ขอมรับกฎระเบียบของสังคม และปฏิบัติตามกฎระเบียบนั้น โดยไม่ต้องมีการควบคุมหรือลงโทษ

1.2 องค์ประกอบและการวัดวินัยในตนเอง

1.2.1 องค์ประกอบของวินัยในตนเอง

องค์ประกอบของวินัยในตนเอง ได้มีผู้จำแนกไว้แตกต่างกันดังนี้

ออซูเบล (Ausubel, 1965: 459-460) ได้เสนอว่าผู้มีวินัยในตนเองจะมีลักษณะดังนี้ คือ 1) ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม 2) เชื่อมั่นในตนเอง 3) พึ่งตนเองได้ 4) ควบคุมอารมณ์ และ 5) อุดหนุนได้

วิกกินส์ และคณะ (Wiggins and others, 1971: 289) ได้อ้างถึงการศึกษาของ กอฟ (Gough) ซึ่งศึกษาถึงการควบคุมตนเองหรือวินัยในตนเอง พบว่า ผู้ที่มีวินัยในตนเองสูงจะมีลักษณะดังนี้ 1) มีความรับผิดชอบมาก 2) มีความกังวลน้อย 3) มีความอดทน 4) ประพฤติตนอย่างมีเหตุผล

แบนดูรา (Bandura, 1986: 226) ได้สรุปลักษณะของผู้ที่มีการควบคุมตนเองหรือวินัยในตนเองได้ดังนี้ 1) มีความสามารถควบคุมอารมณ์ (Impulse Control) 2) มีการต้านทานสิ่งยั่ว (Resistance to Temptation) 3) ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม (Standard Norm) 4) สามารถชะลอการได้รับความพึงพอใจ (Delay of Gratification) 5) สามารถคาดหวังผลกรรมที่เกิดขึ้นในอนาคต (Outcome of Prospective Action)

กรุณา กิจขยัน (2517) กนิษฐา ไทเดชะวัฒน์ (2531) กาญจนา มีพลัง (2532) ได้สรุปลักษณะของผู้มีวินัยในตนเองว่า จะต้องเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ มีความตั้งใจจริง มีความอดทน ทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม สามารถควบคุมอารมณ์ได้ มีการตั้งเป้าหมายมีความเชื่อมั่นในอำนาจภายในตนเอง

วิواهرวัน มูลสถาน (2523: 33) ได้สรุปว่า บุคคลที่มีวินัยในตนเอง ควรจะมีลักษณะและพฤติกรรมประกอบไปด้วย มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ มีความตั้งใจจริง เคารพสิทธิของผู้อื่น มีลักษณะความเป็นผู้นำ มีเหตุผล ทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม มีความอดทน มีลักษณะมุ่งอนาคต มีความเชื่อมั่นอำนาจภายในตนเอง

ดวงเดือน พันธุมนาวิ (2527: 59-69) ได้สรุปลักษณะของวินัยในตนเองไว้ว่า จะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถควบคุมอารมณ์ สามารถคาดหวังผลกรรมที่จะเกิดขึ้นภายหลัง มีความรับผิดชอบสูง สามารถชะลอความต้องการ มีการตั้งเป้าหมายเพื่ออนาคต สามารถต้านทานสิ่งยั่วต่าง ๆ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ควบคุมพฤติกรรมให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของสังคม

จิตรา ชนะกุล (2539: 5) สรุปลักษณะของการมีวินัยในตนเองว่า ประกอบด้วย 1) ความรับผิดชอบ 2) รู้จักเวลา 3) มีความซื่อสัตย์ 4) มีความอดทนอดกลั้น 5) มีความเชื่อมั่นในตนเอง และ 6) มีความเป็นผู้นำ ผู้ตาม

แจ่มจันทร์ เกียรติกุล (2535: 7) วิเคราะห์พฤติกรรมการมีวินัยในตนเองของเด็ก และจัดกลุ่มได้ 4 ลักษณะ คือ 1) มีความตั้งใจทำงาน 2) เคารพสิทธิของผู้อื่น 3) ตรงต่อเวลา และ 4) ปฏิบัติตนตามระเบียบของห้องเรียน

ลัดดา สุวรรณรอด (2537: 8) วิเคราะห์องค์ประกอบของความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า องค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนที่ชัดเจน มี 6 องค์ประกอบ คือ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา ความเป็นผู้นำ และความอดทน

ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2525: 5) ได้สรุปลักษณะของพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองไว้ทั้งหมด 11 กลุ่ม คือ มีความเชื่ออำนาจภายในตนเอง มีความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักเสียสละ รู้จักหน้าที่ และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี มีความอดทน มีความตั้งใจเพียรพยายาม และยอมรับผลการกระทำของตน

จากการศึกษาความหมายและลักษณะของผู้มีวินัยในตนเองจากนักวิชาการ เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าผู้มีวินัยในตนเองนั้นดูได้จากความสามารถควบคุมตนเองได้ทั้งทางอารมณ์และพฤติกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดจากความรู้สึกรู้สึกเห็นคุณค่าในการปฏิบัติด้วยตนเอง มิได้เกิดจากข้อบังคับภายนอก แม้จะมีอุปสรรคก็จะไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น ทั้งนี้จะต้องเป็นพฤติกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากต่อตนเองและผู้อื่นในอนาคต ซึ่งสามารถดูหรือวัดระดับการมีวินัยในตนเองได้จากลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ระดับความแน่ใจหรือมั่นใจความสามารถของตนเองว่า จะกระทำการต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและมีเหตุผล และเชื่อว่าการที่ประสบผลสำเร็จได้ตามที่ตั้งใจไว้เป็นผลมาจากความสามารถ ทักษะ หรือการกระทำของตนเอง

2. ความรับผิดชอบ หมายถึง ระดับความสนใจ ความตั้งใจจริงที่จะทำงาน และติดตามผลงานที่ได้กระทำแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เป็นผลสำเร็จไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนกระทำลงไปทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย

3. ความตรงต่อเวลา รู้จักกาลเทศะ หมายถึง ระดับของการทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้ตรงเวลาหรือให้สำเร็จตามเวลาที่กำหนดให้ ตลอดจนรู้ว่า จะประพฤติปฏิบัติอย่างไรให้เหมาะสมกับเวลาและโอกาส

4. ความเป็นผู้นำ หมายถึง ระดับความสามารถในการนำ ชักจูง แก้ปัญหา และดำเนินกิจกรรมของกลุ่มไปสู่เป้าหมายที่กำหนด และรับผิดชอบต่อกุ่มได้

5. ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ระดับความสามารถในการอดใจรอผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งดีกว่าในปัจจุบันได้

6. เคารพในสิทธิของผู้อื่น หมายถึง ระดับของการไม่ประพฤติปฏิบัติก้าวก่ายหรือล่วงล้ำสิทธิของผู้อื่น

7. ความมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม หมายถึง ระดับของการประพฤติปฏิบัติโดยไม่ขัดกับกฎข้อบังคับของสังคมทั่วไป รวมทั้งการปฏิบัติตามระเบียบที่สังคมกำหนดไว้ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

8. ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง ระดับของพฤติกรรมหรือความรู้สึทักของบุคคลที่คิดและกระทำดังต่อไปนี้ ไม่หลอกลวงตนเองและผู้อื่น ไม่ทุจริต ไม่หาผลประโยชน์ในทางมิชอบ ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและสละอายุเกรงกลัวต่อบาป

9. ความอดทนขยันหมั่นเพียร หมายถึง ระดับของการปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สำเร็จด้วยความมานะอดทน มีจิตใจเข้มแข็งไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น มีความพยายามอย่างสม่ำเสมอมุ่งปฏิบัติหน้าที่การงานจนสำเร็จ

10. การรู้จักเสียสละและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หมายถึง ระดับของการยอมเสียสละสิทธิและยอมลำบากเพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่นโดยการช่วยเหลือผู้อื่นซึ่งได้รับความเดือดร้อนหรือประสบภัยพิบัติให้ได้รับความสะดวกสบาย และมีความสุขสบายใจมากขึ้น

การวัดวินัยในตนเอง

ประคินันท์ อุปรมย์ (2543: 864) กล่าวว่า การวัดวินัยในตนเองของเด็กนั้นสามารถกระทำได้ 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ วิธีธรรมชาติ และวิธีทดลอง

วิธีธรรมชาติ คือ การวัดโดยศึกษาหรือสังเกตจากพฤติกรรมและสภาพการที่เกิดขึ้น หรือมีอยู่โดยธรรมชาติ ไม่มีการควบคุมหรือสร้างสถานการณ์

วิธีการทดลอง คือ การวัดโดยมีการสร้างสภาพการณ์ หรือมีการควบคุมสภาวะเงื่อนไขบางประการแล้ว

การวัดทำด้วยวิธีธรรมชาติและวิธีทดลองนี้ แบ่งได้เป็น 5 วิธี ดังนี้

1. การสังเกต เป็นการใช้ประสาทสัมผัสของผู้สังเกต สัมผัสสิ่งที่ต้องการ ส่วนการสังเกตทำได้ในสภาพการณ์ที่เป็นธรรมชาติ และสภาพการณ์ที่เป็นการทดลอง และมักใช้ควบคู่กับวิธีการอื่น ๆ เช่น ควบคู่วิธีการสัมภาษณ์ หรือใช้ควบคู่กับการทดสอบ โดยสังเกตสีหน้า กิริยาท่าทาง และคำพูดของเด็กขณะกำลังถูกทดสอบ เป็นต้น

2. การสำรวจ จากตัวเด็กเองและจากครอบครัวของเด็ก โดยการใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็น สภาพชีวิตความเป็นอยู่ เจตคติและค่านิยม

3. การวัด โดยกำหนดตัวเลขให้กับสิ่งที่วัดได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แต่ตัวเลขเหล่านั้นไม่สามารถบอกจำนวนเท่าที่เพิ่มขึ้นได้ จะมากได้เพียงใด ไคร่มากหรือน้อยกว่าใครเท่านั้น แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

3.1 แบบปรนัย เป็นการกำหนดตัวเลขให้แก่พฤติกรรมที่ต้องการวัดตามเกณฑ์ภายนอก คือตามลักษณะความถี่ของการเกิดพฤติกรรม ตามระยะเวลาที่เกิดพฤติกรรมหรือตามความแรงของการเกิดพฤติกรรม เช่น การเจงนั้บจำนวนครั้งของพฤติกรรม การแสดงความก้าวร้าวของเด็ก เป็นต้น

3.2 แบบอัตนัย เป็นการกำหนดตัวเลขให้แก่พฤติกรรมที่ต้องการวัดตามเกณฑ์ภายใน คือตามความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่ถูกวัดในขณะนั้น ๆ การวัดแบบอัตนัยนี้มักเป็นการวัดที่เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ ความคิดเห็นหรือเจตคติ ที่อาจวัดเข้าตัวโดยตรง หรือวัดตามความรู้สึกของผู้อื่นก็ได้ เช่น ถ้าต้องการทราบเจตคติของเด็ก ก็กำหนดตัวเลขเป็นมาตราส่วนไว้ แล้วถามความคิดเห็นตามมาตราส่วนที่กำหนด

4. การทดสอบ เป็นการวัดที่ต้องมีการเสนอสิ่งเร้าให้บุคคลตอบสนองตามวิธีการหรือเกณฑ์ที่กำหนดโดยเรียกสิ่งเร้าที่ว่า แบบทดสอบ ซึ่งแบบทดสอบที่ดีต้องมีความตรง คือวัดได้ตามวัตถุประสงค์ มีความเที่ยง คือให้ผลคงที่ในการวัดตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป และสามารถนำไปใช้ได้สะดวก คือมีการชี้แจงในเรื่องปริมาณ เวลาที่ต้องการใช้ในการดำเนินการทดสอบ การให้คะแนนและตีความ และวิธีการสร้างข้อสอบซึ่งรวมถึงการบอกค่าของความเที่ยงและความตรงของแบบทดสอบด้วย

5. การทดลอง เป็นการศึกษาโดยสร้างสภาพการณ์ขึ้น และมีการควบคุมสภาพแวดล้อมหรือเงื่อนไข และในระหว่างการทดลอง อาจใช้การสังเกต สัมภาษณ์ วัดและทดสอบควบคู่กับการให้ผู้ถูกทดลองปฏิบัติกิจกรรมตามเงื่อนไขด้วยก็ได้

1.3 การปลูกฝังและสร้างเสริมความมีวินัยในตนเอง

ความสงบสุขของบุคคลในสังคมหรือในชาติเป็นเครื่องแสดงถึงผลสำเร็จประเภทหนึ่งของการพัฒนาประเทศ ซึ่งขึ้นอยู่กับการศึกษาที่สมาชิกในสังคมหรือประชาชนในชาติได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยที่กำหนดขึ้น ระเบียบวินัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน การทำงานในที่ใดก็ตามหากบุคคลขาดระเบียบวินัย ย่อมทำให้ผลงานนั้นไม่ดีเท่าที่ควร

สุชา จันท์ธอม (2533: 60) ได้เสนอวิธีส่งเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเอง โดยสามารถกระทำได้ที่บ้านและที่โรงเรียน ซึ่งผู้ใหญ่ต้องสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเด็ก ไม่ควรบังคับให้ทำตาม

ระเบียบ แต่ควรแนะนำและชี้แจงเหตุผลก่อน เพื่อให้เด็กเข้าใจ ควรให้เด็กมีอิสระในการพัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้เด็กทำกิจกรรมที่สามารถทำได้ ไม่มอบความรับผิดชอบให้เด็กจนเกินกำลัง ควรรับฟังความคิดเห็นของเด็ก ให้ความนับถือ ยอมรับ และปล่อยให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง นอกจากนี้ควรยกย่องหรือชมเชยตามความเหมาะสมเพื่อส่งเสริมกำลังใจ และแสดงความพอใจต่อการกระทำของเด็ก ผู้ใหญ่ควรมีเหตุผล คงเส้นคงวา ไม่ใช่อารมณ์กับเด็ก

การส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง ควรเริ่มจากสถาบันครอบครัว เพราะเป็นสิ่งแวดล้อมแรกที่มีอิทธิพลมากสำหรับเด็ก ครอบครัวมีบทบาทสำคัญต่อพัฒนาการด้านบุคลิกภาพของเด็ก โดยลักษณะเฉพาะหรืออุปนิสัยของเด็กแต่ละคน จะเกิดจากการเลียนแบบผู้ใหญ่ หรือแสดงพฤติกรรมออกมาแล้วบุคคลในครอบครัวยอมรับ พอใจ ลักษณะเช่นนี้เด็กจะเรียนรู้ และแสดงออกเสมอจนกลายเป็นลักษณะนิสัยเฉพาะของเด็ก นอกจากนี้ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยมในสังคม ศาสนา ก็เป็นสิ่งที่เด็กได้รับถ่ายทอดผ่านทางครอบครัวทั้งสิ้น (กวินทร์ ธรรมนุต, 2522: 17 -18 อ้างถึงใน แจ่มจันทร์ เกียรติกุล, 2531: 26 -27)

งามตา วนิทานนท์ และคณะ (2544: 6-22) กล่าวว่า การปลูกฝังวินัยให้กับเด็กนั้นบิดามารดาควรมีหลักที่พึงปฏิบัติ ดังนี้

1. บิดามารดาควรให้สิทธิแก่บุตรในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวให้เขาเป็นตัวของตัวเองให้มากที่สุด บิดามารดาจะต้องไม่คิดแทนบุตร ฝึกให้เขาคิดด้วยตนเอง และรับผิดชอบต่อตนเอง สามารถเลือกใช้ชีวิตในสังคม ในอนาคต เมื่อเขาเติบโตขึ้นได้อย่างเหมาะสม
2. บิดามารดามีหน้าที่ให้สิ่งต่าง ๆ ตรงตามพัฒนาการของบุตรตามความเหมาะสม และความสามารถ ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และทักษะของบุตร ไม่บังคับให้เด็กต้องทำในสิ่งที่เด็กยังไม่พร้อมที่จะทำ
3. บิดามารดาต้องเอาใจใส่ต่อความคิดเห็นของเด็ก สนใจกิจกรรมต่าง ๆ ของบุตร ให้คำแนะนำ ส่งเสริม และเฝ้าดูผลงานของบุตรด้วยความตั้งใจและอดทน เมื่อบุตรประสบความสำเร็จ ควรแสดงความยินดีอย่างชัดเจน มีการให้แรงเสริมด้วยการชมเชย หรือการให้รางวัลเพื่อให้มีกำลังใจในการทำงานอย่างอื่นต่อไป
4. บิดามารดาควรมีเวลาใกล้ชิดบุตร และทำตัวเป็นเพื่อนที่ดีของบุตร ให้คำแนะนำมากกว่าการออกคำสั่งให้ทำ ควรเลี้ยงบุตรแบบประชาธิปไตยไม่ใช่เผด็จการ เพราะจะช่วยให้เด็กเติบโตอย่างมีอิสระตามพัฒนาการขั้นต่าง ๆ
5. บิดามารดาควรเป็นแบบอย่างที่ดีด้านความมีวินัยในตนเอง โดยแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม
6. บิดามารดาควรมีความคงเส้นคงวา ไม่ใช่อารมณ์ ควรอธิบายเหตุผลกับเด็ก

ในการปลูกฝังวินัย นอกจากอิทธิพลของครอบครัวแล้ว สังคมก็มีความสำคัญ โรงเรียนหรือสถานศึกษา ก็เป็นส่วนหนึ่งในการปลูกฝังวินัยในตนเองให้กับเด็ก ประสบการณ์ในโรงเรียนมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาบุคคล เพื่อให้มีทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ดังนั้น การจัดโรงเรียนให้มีบรรยากาศของการให้ความรู้ทางวิชาการ และปลูกฝังลักษณะนิสัยที่พึงมาให้แก่เด็กจึงเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนี้ ครูก็มีส่วนสำคัญไม่น้อยไปกว่าบิดามารดาในการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยเรียนเช่นกัน

สุโท เจริญสุข (2515: 69-70) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการสร้างระเบียบวินัยไว้ดังนี้

1. ครูจะต้องเต็มใจ และพร้อมช่วยเหลือเด็ก ยินดีให้คำแนะนำ ตักเตือน ไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย และรู้จักวิธีการศึกษาเด็ก เข้าใจเด็กเป็นรายบุคคลเป็นอย่างดี
2. จัดระเบียบของโรงเรียน ห้องเรียนให้น่าอยู่ น่าเรียน สะอาดเรียบร้อย มีอุปกรณ์ครบครัน
3. จัดวางระเบียบวินัยร่วมกันกับนักเรียนเสมอ ไม่ทำตามใจครูฝ่ายเดียว
4. จัดหาหลักสูตรการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน ตามวุฒิภาวะ ตามความต้องการ ตามความสนใจของเด็ก
5. เปิดบริการแนะแนวขึ้นในโรงเรียน เพื่อช่วยเด็กที่มีปัญหา
6. ครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีของเด็กตลอดเวลา
7. ส่งเสริมให้เด็กหัดปกครองตนเอง ให้มากเท่าที่จะทำได้

สำหรับวิธีการปลูกฝังวินัยนั้น พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต, 2538, อ้างถึงใน จันทนา ภาคบงกช และคณะ, 2539: 25) กล่าวถึงการสร้างวินัยที่จะเริ่มตั้งแต่วัยเด็กซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นในการปลูกฝังวินัยที่ต้องเริ่มจากการสร้างความเคยชินที่ดี การช่วยเหลือและคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม จากการได้รับการแนะนำและการเห็นแบบอย่างที่ดีอันเป็นเบื้องต้นของความมีวินัยแล้ว การอธิบายด้วยเหตุผล การแนะนำตักเตือนด้วยความเป็นกัลยาณมิตร ย่อมสามารถโน้มน้าวจิตใจให้เกิดศรัทธาที่จะปฏิบัติตามเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมวินัยที่เกิดจากเหตุผลและความเต็มใจนี้ย่อมเป็นวินัยที่มีความมั่นคง เพราะเกิดการยอมรับในกฎระเบียบเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม โดยผ่านการไตร่ตรองด้วยสติปัญญา เมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมง่ายต่อการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อความสงบสุขของส่วนรวมได้ จะเห็นได้ว่า การเกิดของวินัยเริ่มต้นมาจากการสร้างวินัยภายนอกและค่อย ๆ สะสมวินัยในตนเอง การกระทำดังกล่าวนำไปสู่การซึมซาบและสั่งสมคุณธรรม (Moral Internalized) ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาวินัยโดยการควบคุมจากภายในซึ่งเป็นวินัยในตนเองต่อไป

ดังนั้น ครู บิดามารดาและผู้ปกครอง จะมีบทบาทในการสร้างวินัยแก่เยาวชน โดยมีการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและสร้างเสริมความมีระเบียบวินัยให้เกิดแก่เยาวชนตั้งแต่ในวัยเด็กและ

ต่อเนื่องที่คำนึงถึงพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัย ปลูกฝังวินัยด้วยวิธีการที่เหมาะสมจนเกิดให้เป็นความเคยชินของเยาวชน ดังที่ ดวงเดือน พันธมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบปัจจนึก (2520: 207 - 209) กล่าวถึง หลักในการอบรมเด็กไว้ว่า เด็กทารกถึงอายุ 7 ปีใช้หลักการหลบหลิกไม่ให้โดนลงโทษทางกาย เด็กวัยนี้ต้องการควบคุมอย่างใกล้ชิดจากผู้ใหญ่ เด็กอายุ 10-12 ปี ใช้หลักการแสวงหารางวัลและการชมเชย เด็กอายุ 13 ปีขึ้นไป ใช้หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ ชอบเลียนแบบการกระทำซึ่งเป็นที่นิยมชมชอบของผู้อื่น ส่วนผู้ใหญ่เน้นใช้หลักการทำหน้าที่ตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม กฎหมาย และ ศาสนาในฐานะที่ตนเป็นสมาชิกของสังคม จึงต้องใช้สติปัญญา อารมณ์ ความรู้เกี่ยวกับตนเอง และ สภาพแวดล้อมที่กว้างขวาง

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาวินัยในตนเองของเด็ก

ความมีวินัยในตนเอง ถือเป็นเรื่องจริยธรรมเรื่องหนึ่งที่ช่วยให้มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี เป็นคุณลักษณะที่จัดว่าเป็นคุณงามความดี เป็นสิ่งที่ถูกที่ควรส่งเสริมให้พัฒนาขึ้นในตัวเด็กทุกคน การทำความเข้าใจเรื่องการพัฒนาวินัยในตนเองอาจใช้แนวคิดด้านการพัฒนาด้านจริยธรรม ซึ่งมีนักวิชาการหลายคนได้เสนอแนวคิดทฤษฎีเพื่ออธิบายเรื่องนี้ไว้ ดังนี้

2.1 ทฤษฎีพัฒนาการด้านจริยธรรมโคลเบอร์ก

มีนักจิตวิทยาหลายคนที่ศึกษาพัฒนาการด้านจริยธรรมของเด็ก เช่น เพ็ญเจท์ โคลเบอร์ก เป็นต้น ซึ่งพบว่าเด็กแต่ละคนมีพัฒนาการด้านจริยธรรม โดยพิจารณาจากเหตุผลที่เด็กใช้อ้างในการที่จะตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด เหตุผลดังกล่าวแปรเปลี่ยนไปตามวัย และมีลักษณะสอดคล้องและสัมพันธ์กันกับพัฒนาการด้านการรู้คิดเป็นอย่างมาก (รัชนี लाखโรจน์, 2543: 144)

ทฤษฎีพัฒนาการด้านจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1969: 34-35 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธมนาวิน 2524: 42-44) กล่าวถึงความแตกต่างของเหตุที่เด็กใช้อ้าง โดยจำแนกพัฒนาการเป็น 3 ระดับ โดยมี 6 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนเกณฑ์ (Pre-conventional) เป็นระดับที่บุคคลยึดตนเองเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจกระทำ ซึ่งมักเป็นการกระทำที่คำนึงถึงประโยชน์ที่ตนจะได้รับเป็นส่วนใหญ่ โดยไม่ได้คำนึงว่าการกระทำนั้น ๆ จะส่งผลกระทบต่อผู้อื่นอย่างไร ระดับนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 หลักการเชื่อฟังคำสั่งและหลบหลิกการลงโทษ บุคคลที่มีการตัดสินใจในขั้นนี้ จะตัดสินใจกระทำว่า ดี เสว ถูก ไม่ถูก โดยพิจารณาที่ผลการกระทำ ว่าส่งผลกระทบต่อตนเองอย่างไร หลบหลิกการถูกลงโทษทางกาย เพราะกลัวได้รับความเจ็บปวด ยอมทำตามคำสั่งผู้มีอำนาจ จึงทำให้อยู่ในโอวาทของผู้ใหญ่ ผู้ใช้หลักการตัดสินใจในขั้นนี้ มักเป็นเด็กอายุ 2 - 7 ปี

ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล บุคคลที่มีการตัดสินใจอยู่ในขั้นนี้ เป็นผู้ที่ดีว่าการกระทำที่ถูกต้อง คือ การกระทำที่สนองความต้องการของตนและทำให้ตนเกิดความพอใจการสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นไปในลักษณะแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน กระทำแบบคิดมาก็คิดตอบ ร้ายมาก็ร้ายตอบ เข้าทำนอง “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” ผู้ใช้หลักการตัดสินใจในขั้นนี้ มักเป็นเด็กอายุ 7 – 10 ปี

ระดับที่ 2 ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional) เป็นระบบที่บุคคลเรียนรู้ที่จะกระทำตามเกณฑ์ของกลุ่มย่อยของตน กระทำตามกฎหมาย หรือกฎเกณฑ์ของศาสนา รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรามีความสามารถที่จะแสดงบทบาทของตนได้อย่างเหมาะสมเมื่ออยู่ในสังคม ระดับนี้แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ

ขั้นที่ 3 หลักการทำตามความเห็นชอบของผู้อื่น เมื่อเด็กโตขึ้นมีการพึ่งพาอาศัยสังคม โดยเฉพาะคนในครอบครัวและกลุ่มคนใกล้ชิด เช่น ครู เพื่อน พฤติกรรมจึงขึ้นอยู่กับค่านิยมของกลุ่มคนเหล่านั้น เด็กจะให้ความสำคัญกับความเชื่อใจ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ตลอดจนการรักษาสัมพันธภาพที่ดีกับคนอื่น ๆ ทำให้ผู้อื่นพอใจและยอมรับ ผู้ใช้หลักการตัดสินใจขั้นนี้มักเป็นเด็กอายุ 10 – 13 ปี

ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ของสังคม (ตามกฎหมาย กฎเกณฑ์ของสังคม) บุคคลจะเริ่มมองเห็นความสำคัญของกฎเกณฑ์ ระเบียบต่าง ๆ เห็นความสำคัญของการทำตามหน้าที่ และแสดงการยอมรับ เคารพในอำนาจและมุ่งรักษาไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ทางสังคม เพราะเมื่อบุคคลก้าวสู่สังคมที่กว้างขึ้น จากครอบครัวสู่โรงเรียน สู่วงอาชีพการงาน ตลอดจนเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับชุมชน ก็จะเรียนรู้ว่าสังคมมีระเบียบกฎเกณฑ์ และกฎหมายที่ทุกคนต้องยึดถือและปฏิบัติ การรักษาระเบียบวินัยและทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตลอดจนเสียสละเพื่อส่วนรวมเป็นสิ่งที่ถูกที่ควร ผู้ที่ใช้หลักการตัดสินใจขั้นนี้มักเป็นเด็กอายุ 13 – 16 ปี และผู้ใหญ่โดยทั่วไป

ระดับที่ 3 ระดับเหนือเกณฑ์ (Post conventional) ในระดับนี้การกระทำพฤติกรรมใด ๆ เป็นไปตามความคิดและเหตุผลของตนเองแล้วตัดสินใจตามที่ตนคิดว่าเหมาะสม เป็นขั้นของการยอมรับหลักการ ซึ่งอยู่เบื้องหลังกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ของสังคม แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ

ขั้นที่ 5 หลักการทำตามคำสั่งสัญญา ขั้นนี้ยึดประโยชน์และความถูกต้องเฉพาะเรื่องเฉพาะกาลเฉพาะเทศะ เป็นการกระทำที่เป็นไปตามข้อตกลงและยอมรับกันของผู้มีจิตใจสูง โดยจะต้องนำเอากฎเกณฑ์ของสังคม กฎหมาย ศาสนา และความคิดเห็นของบุคคลรอบด้านมารวม เพื่อพิจารณาความเหมาะสมด้วยใจเป็นกลาง แล้วตัดสินใจโดยยึดความถูกต้องที่ตนเองวินิจฉัยอีกทีหนึ่งโดยยึดหลักการรักษาสีทธิและประโยชน์ของส่วนรวม เข้าใจสิทธิของตนเองและผู้อื่น สามารถควบคุมตนเองได้ มีความภาคภูมิใจเมื่อทำดี และละอายใจตนเองเมื่อทำชั่ว ผู้ที่ใช้หลักการตัดสินใจขั้นนี้ มักเป็นผู้ที่มีอายุมากกว่า 16 ปี

ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล ผู้ที่บรรลุขั้นสูงสุดของการพัฒนาจริยธรรม เป็นผู้รับความคิดเห็นที่เป็นสากลของผู้เจริญแล้ว มีสายตาและความคิดที่กว้างไปกว่ากลุ่มและสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ บุคคลประเภทนี้จะมีอุดมคติหรือคุณธรรมประจำใจ มีความเกลียดกลัวความชั่ว เลื่อมใสศรัทธาในความดีงาม ผู้ที่ใช้หลักการตัดสินใจขั้นนี้ส่วนมากเป็นวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย

สรุปว่าทฤษฎีพัฒนาการด้านจริยธรรมของโคลเบอร์ก เน้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และระบุว่าพัฒนาการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นไปตามลำดับขั้นแบบสากลจากขั้นที่ 1 ไปจนถึงขั้นสูงสุดเท่าที่เป็นไปได้ คือ ขั้นที่ 6 ซึ่งแต่ละขั้นจะปรากฏชัดในบุคคลแต่ละคนที่มีอายุต่างกัน (ดังตารางที่ 2.1)

ตารางที่ 2.1 ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ขั้น แบ่งเป็น 3 ระดับ ในทฤษฎีพัฒนาการด้านจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (อายุ 2-7 ปี)	1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (อายุ 2-10 ปี)
ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (อายุ 7-10 ปี)	วินัยตามความรู้สึก
ขั้นที่ 3 หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (อายุ 10-13 ปี)	2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (อายุ 10-16 ปี)
ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม (อายุ 13-16 ปี)	วินัยตามคนอื่น
ขั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (อายุ 16 ปีขึ้นไป)	3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (อายุ 16 ปีขึ้นไป)
ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (วัยผู้ใหญ่)	วินัยตามอุดมการณ์

จากแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กที่กล่าวมานี้ สรุปได้ว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กสามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับตามช่วงอายุของเด็กในแต่ละระดับ

ก็เกิดจากเหตุผลเชิงจริยธรรมที่แตกต่างกัน โดยในระดับก่อนกฎเกณฑ์เป็นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ที่ให้ความสำคัญกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ที่จะกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม และเมื่อถึง จริยธรรมระดับเหนือกฎเกณฑ์ก็จะเน้นเหตุผลเชิงจริยธรรมที่เน้นตนเองเป็นศูนย์กลางอีกเช่นกัน แต่ เป็นการพยายามทำตามความคิดและอุดมการณ์ของตนเองเป็นหลัก

สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาประชากรที่เป็นเด็กนักเรียนระดับ ประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 หรือเด็กที่อยู่ในช่วงอายุ 10 - 16 ปี ถ้าเทียบเคียงกับแนวคิดของโคลเบอร์ก สามารถลงความเห็นได้ว่า

1. เด็กวัย 10 - 16 ปี มีพัฒนาการทางจริยธรรมระดับตามกฎเกณฑ์
2. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมจะยึดหลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบและหลักการทำตามหน้าที่ของสังคม หรือกล่าวได้ว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมด้านอิทธิพลจากคนอื่นและสังคมจะมี อิทธิพลต่อพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กมาก ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงให้ความสำคัญกับอิทธิพล ของครอบครัว อิทธิพลของครูและโรงเรียนที่มีต่อระดับการมีวินัยในตนเองของเด็กนักเรียนเป็น อย่างมาก

จากการศึกษาผลการวิจัยจากรายงานหลายฉบับที่สอดคล้องกันว่า ควรพัฒนาความ สามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กอายุ 9 - 12 ปี จะได้ผลดีที่สุด (โกศล มีคุณ 2524: สกส เทียงแท้ 2525 และ Leming, 1981 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธุนาวิน 2538: 68) โดยเด็กในช่วง อายุ 9 - 12 ปี จะมีเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 2 ซึ่งควรพัฒนาขึ้นขั้นที่ 3 ถ้าจะพัฒนาเด็กที่อายุน้อยกว่านี้ จะเป็นการเร่งรัดเมื่อเด็กยังไม่พร้อม หรือจะพัฒนาคนที่อายุมากแต่อยู่ขั้น 2 และ 3 ให้ดีขั้น ขั้น 3 และ 4 ก็ทำได้ยาก เพราะเปรียบเทียบไม่แก้ตัดยาก ต้องลงทุนลงแรงมากจึงจะเห็นผล นอกจากนี้ในช่วงอายุ 9 - 12 ปี เด็กจะมองเห็นความแตกต่างระหว่างตนเองและคนอื่น สามารถเข้าใจ หรือเห็นความสำคัญของสิ่งที่มีตัวตนติดยึดกับวัตถุ ไม่เข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม หรือสัญลักษณ์ มากนัก และเด็กวัย 9 - 12 ปี ยังมีความผูกพันใกล้ชิดกับ ครอบครัว และครูอาจารย์ ซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพล ต่อเด็กสูงกว่าคนอื่น ๆ ก็ย่อมสามารถปลูกฝังหรือถ่ายทอดระเบียบวินัย ให้แก่เด็กได้ทั้งทางตรง และ ทางอ้อม ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงสนใจที่จะศึกษาการมีวินัยในตนเองของเด็กนักเรียนประถมศึกษา ปีที่ 5 และ 6 โดยศึกษาจากปัจจัยทางด้านการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา และปัจจัยด้านการ สนับสนุนความมีวินัยของสังคม ได้แก่ แบบอย่างจากบิดามารดา ครูอาจารย์ โรงเรียน และค่านิยม ของโรงเรียน

2.2 ทฤษฎีการเกิดวินัยของเมาเรอร์ (Maurer)

เมาเรอร์ (Maurer อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธุนาวิน 2524: 6 - 9) กล่าวถึงการเกิด วินัยในตนเองของบุคคลแต่ละคนนั้น เชื่อว่าจะต้องมีพื้นฐานมาตั้งแต่ระยะแรกเกิดจนกระทั่งเติบโต

ขึ้นมา จุดเริ่มต้นคือความสัมพันธ์ระหว่างทารกกับมารดาหรือผู้เลี้ยงดูอันจะนำไปสู่ความสามารถควบคุมตนเอง เมื่อโตขึ้นทารกและเด็กจะต้องเรียนรู้จากผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการเรียนรู้นี้จะเกิดในสภาพอันเหมาะสมเท่านั้น

การเรียนรู้ของทารกและเด็กนี้จะเกิดขึ้นหลายระดับ และขั้นตอนดังต่อไปนี้จุดเริ่มต้นอยู่ที่การที่ทารกได้รับการบำบัดความต้องการ เช่น หิวก็ได้ดื่มนม ร้อนได้อาบน้ำ ยุงกัดก็มีผู้มาปัดให้ เมื่อทารกได้รับการบำบัดความต้องการก็จะรู้สึกสบาย พอใจ และมีความสุข ความสุขนี้จะรุนแรงมากและติดตรึงอยู่ในสำนึกของทารกไปจนเติบโตขึ้น

ขั้นต่อมาคือในขณะที่ทารกได้รับการบำบัดความต้องการจนรู้สึกพอใจ และมีความสุข การรับรู้ของเด็กขั้นต่อมา คือ ความสุขความพอใจของเด็กที่เกิดจากการที่ได้รับการบำบัดความต้องการต่าง ๆ การปรากฏตัวของมารดาทำให้เกิดความสุขความพอใจ การรักและพอใจมารดานั้นจะต้องเกิดด้วยการเรียนรู้เช่นนี้ ที่ควบคุมความพอใจต้องได้รับการบำบัดในทางตรงข้าม เช่น เมื่อหิวไม่ได้กิน หรือกินเมื่อไม่หิวเด็กจะไม่เกิดความพอใจ เด็กก็จะไม่มีรากฐานของการเรียนรู้ขั้นที่สองกล่าวคือ มารดาอย่ามมาควบคุมกับคำอบรมสั่งสอนของเด็กด้วยคำพูดหรือกระทำต่าง ๆ ต่อมาเด็กจึงจะมีความสุขเลียนแบบมารดาทางคำพูด การกระทำ หรือทำตามที่มีมารดาสั่งสอนความสุขความพอใจที่เกิดขึ้น มีลักษณะเป็นการให้รางวัล และชมเชยตนเอง โดยต้องไม่หวังผลจากภายนอก เด็กจะเลียนแบบผู้ที่เกี่ยวข้องคนทั้งทางที่ดีและไม่ดี ขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้ที่ตนรักพอใจ เช่น ถ้าเด็กเห็นมารดาสูบบุหรี่เสมอ เมื่อเด็กสูบบุหรี่บ้างก็มีความสุขความพอใจเพราะเป็นลักษณะของผู้ที่ตนรัก ลักษณะที่แสดงถึงการมีวุฒิภาวะทางจิตของบุคคลนั่นเอง โดยจะปรากฏขึ้นในเด็กปกติที่อายุประมาณ 8-10 ขวบ และจะพัฒนาต่อไปจนสมบูรณ์เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ฉะนั้นผู้ที่บรรลุภาวะทางจิตอย่างสมบูรณ์ จึงเป็นผู้ที่สามารถควบคุมตนให้ปฏิบัติอย่างมีเหตุผลในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ เช่น ในการตอบโต้เมื่อเด็กเกิดความคับข้องใจ หรือเมื่อเกิดความกลัวในการมีความรักและการมีอารมณ์ขัน ผู้ที่ขาดวินัยในตนเอง เพราะไม่ได้ผ่านการเรียนรู้ตามที่กล่าวมาแล้วจะกลายเป็นบุคคลที่ขาดความยับยั้งชั่งใจในการกระทำ และอาจกลายเป็นผู้ทำผิดกฎเกณฑ์และกฎหมายของบ้านเมืองอยู่เสมอ ในรายที่รุนแรงอาจกลายเป็นอาชญากรรมเรื้อรังหมดโอกาสที่จะแก้ไข

จากทฤษฎีการเกิดวินัยของเมอเรอร์แสดงถึงการเกิดวินัยในตนเองนี้ เป็นเพียงจุดเริ่มต้นในบุคคลซึ่งจะพัฒนาเป็นลักษณะเด่นชัด และนำไปสู่พฤติกรรมของบุคคลต่อไป ซึ่งจากทฤษฎีการเกิดวินัยของเมอเรอร์นี้แสดงให้เห็นว่า เด็กมีการเรียนรู้จากความต้องการของตนและรูปแบบที่ได้รับการตอบสนองความต้องการจากผู้ให้การเลี้ยงดูคือ บิดามารดา และซึมซับสิ่งที่รับรู้จากผู้ใกล้ชิดพัฒนาเป็นวินัยในตนเอง ดังนั้นการเป็นแบบอย่างด้านวินัยของบิดามารดา เพื่อน ครู และบุคคลแวดล้อมมีผลต่อระดับการมีวินัยในตนเองของเด็ก

2.3 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

ทฤษฎีนี้สร้างขึ้นจากการสรุปผลการวิจัยในเยาวชนและประชาชนไทยอายุ 6 ถึง 60 ปี ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมนี้แบ่งเป็น 3 ส่วน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2538: 2-4) คือส่วนที่เป็นดอกและผล ส่วนลำต้น และส่วนที่เป็นราก มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ดอกและผล เปรียบได้กับพฤติกรรมการทำดี และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ส่วนแรกนี้เป็นพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ที่รวมเข้าเป็นพฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศและพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ได้แก่ พฤติกรรมการขยันเรียน พฤติกรรมสุขภาพ พฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง พฤติกรรมการทำงาน พฤติกรรมพลเมืองดี และพฤติกรรมพัฒนาสังคม ซึ่งผลที่ออกมาเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ ที่น่าปรารถนานี้มีสาเหตุอยู่ 2 กลุ่ม คือ

- 1) สาเหตุทางจิตใจที่เป็นส่วนลำต้นของต้นไม้
- 2) สาเหตุจากจิตลักษณะที่เป็นส่วนของรากต้นไม้

ถ้าต้องการที่จะเข้าใจ อธิบาย ทำนาย และพัฒนาพฤติกรรมชนิดใด จะต้องใช้ลักษณะทางจิตใจ หรือลักษณะทางจิตลักษณะ ประกอบกันจึงจะได้ผลดีที่สุด

ส่วนที่ 2 ลำต้นไม้ ประกอบด้วยลักษณะทางจิตใจ 5 ด้านคือ

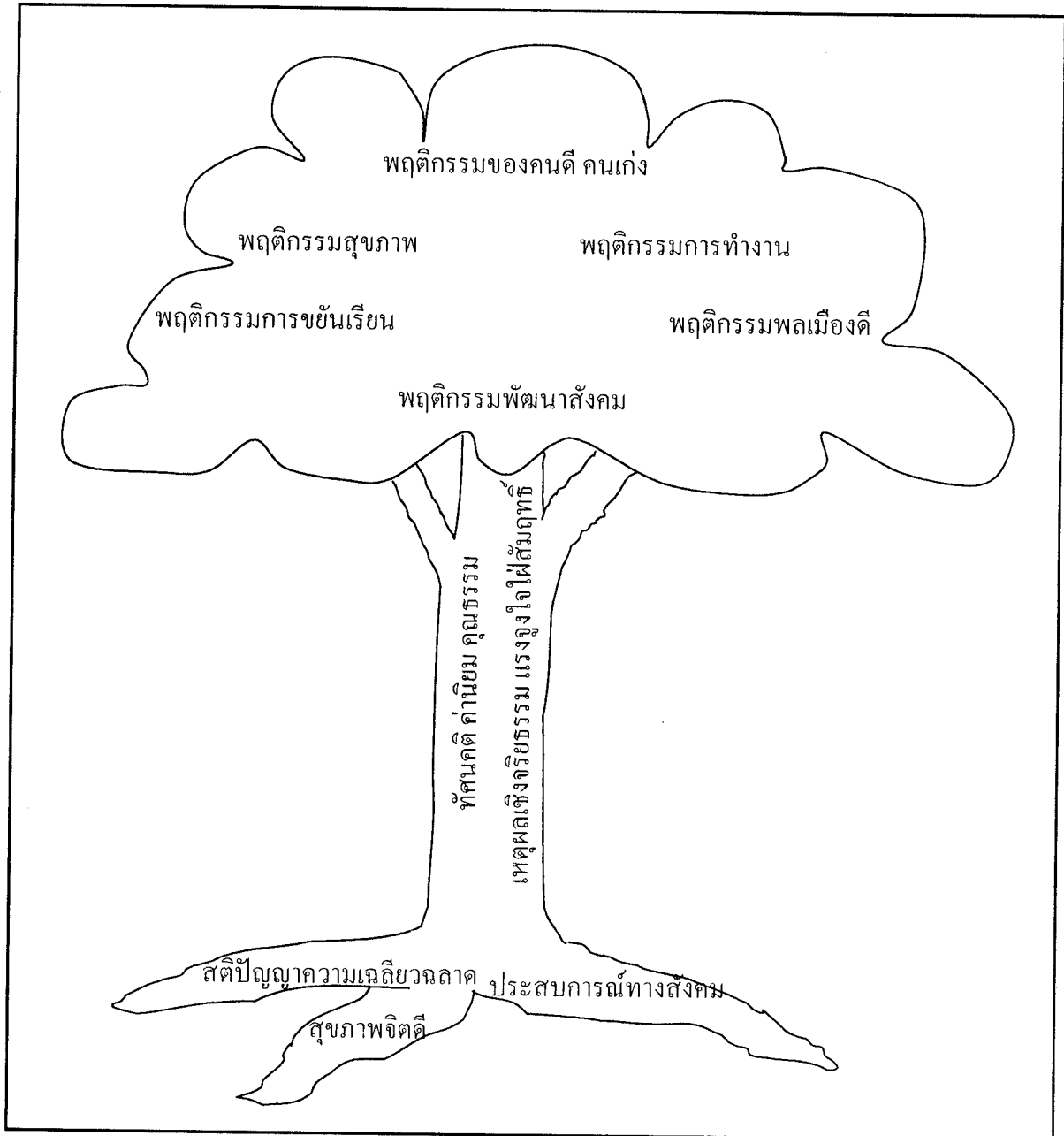
- 1) เหตุผลเชิงจริยธรรม
- 2) ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน
- 3) ความเชื่ออำนาจในตน
- 4) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 5) ทักษะคติ คุณธรรม และค่านิยม ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมหรือสถานการณ์นั้น ๆ

ส่วนที่ 3 รากของต้นไม้ ซึ่งเป็นลักษณะทางจิตใจพื้นฐาน 3 ด้านคือ

- 1) สติปัญญา
- 2) ประสบการณ์ทางสังคม
- 3) สุขภาพจิต

ลักษณะทางจิตใจทั้งสามส่วนนี้ อาจใช้เป็นสาเหตุของการพัฒนาลักษณะทางจิตใจ 5 ประการที่เป็นส่วนลำต้นของต้นไม้ก็ได้ กล่าวคือ บุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ด้านในปริมาณที่สูงเหมาะสมกับอายุ จึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาลักษณะทางจิตใจทั้ง 5 ประการที่เป็นส่วนลำต้นของต้นไม้ โดยที่ลักษณะทางจิตใจทั้ง 5 นี้จะพัฒนาไปเองโดยอัตโนมัติ ถ้าบุคคลมีความพร้อมทางจิตใจขั้นพื้นฐาน 3 ประการ จึงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมคนดีและคนเก่งนั่นเอง นอกจากนี้ลักษณะทางจิตใจพื้นฐาน 3 ประการที่รากของต้นไม้ก็อาจเป็นสาเหตุร่วมกับลักษณะ

ทางจิตใจ 5 ประการที่เป็นส่วนลำต้นของต้นไม้ เพื่อใช้อธิบายทำนายและพัฒนาพฤติกรรม ดังกล่าวมาแล้วซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของส่วนประกอบทั้ง 3 ส่วนของต้นไม้จริยธรรมใน ภาพที่ 2.1 ดังนี้

ภาพที่ 2.1 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม แสดงจิตลักษณะพื้นฐาน และองค์ประกอบทางจิตใจของพฤติกรรมทางจริยธรรม (ดวงเดือน พันธมนาวิน. 2538)

จากทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ แสดงถึงพฤติกรรมการเป็นคนดีมีจริยธรรม จะมีคุณลักษณะ ซึ่งแสดงถึงวินัยในตนเอง 5 ประการ คือ การมีเหตุผลเชิงจริยธรรม มีลักษณะมุ่งอนาคตและ ควบคุมตน มีความเชื่ออำนาจในตน มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีทัศนคติ คุณธรรม และค่านิยมที่เกี่ยวข้อง กับพฤติกรรมหรือสถานการณ์นั้น ๆ เกิดจากสาเหตุ 3 ประการ คือ

1. ประสบการณ์ทางสังคม
2. ความเฉลียวฉลาด
3. สุขภาพจิต

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมเพื่อหาสาเหตุของพฤติกรรมคนดีและคนเก่ง พบว่า ลักษณะทางจิตใจสำคัญ ๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเหล่านั้นรวมกันอย่างน้อย 8 ประการ คือ ลักษณะทางจิตใจส่วนที่เป็นลำดับอย่างน้อย 5 ด้านตามที่กล่าวไปแล้วกับลักษณะทางจิตใจ ส่วนที่เป็นรากของ ต้นไม้อันเป็นลักษณะทางจิตใจพื้นฐานของบุคคลตามทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะมี 3 ด้าน คือ 1) สติปัญญา 2) ประสบการณ์ทางสังคม 3) สุขภาพจิต

สติปัญญาตามทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะนั้น ผู้ที่มีสติปัญญาดี หมายถึง ผู้ที่มีความเฉลียวฉลาดรับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องแม่นยำ อันจะนำไปสู่การกระทำพฤติกรรมอย่างเหมาะสมรู้จักคิดแบบนามธรรม นอกเหนือจากการคิดแบบรูปธรรม สามารถคิดแบบเอกนัยและอนนัยได้ ดังนั้น สติปัญญาจึงเป็นสาเหตุประการหนึ่งของการแสดงพฤติกรรมคนดีและคนเก่งได้

ประสบการณ์ทางสังคมตามทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะนั้น ผู้มีประสบการณ์ทางสังคมหมายถึง ผู้ที่ได้อะไรเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินชีวิต อุปสรรคและปัญหา ความต้องการต่าง ๆ ในสังคม ตลอดจนสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและทางสังคมของคนเหล่านั้น และทราบว่าการกระทำของตนนั้นจะส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นอย่างไรบ้าง นอกจากนี้ยังเป็นการรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราเพื่อให้เกิดความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตนกับบุคคลอื่น ๆ ลักษณะดังกล่าวนี้ อาจเรียกว่าเป็นการร่วมรู้สึกได้ ทั้งนี้เพราะการร่วมรู้สึกตามที่ Mehrabian and Epstein (1972) และ Byrant (1972) ได้ให้ความหมายของการร่วมรู้สึกว่า หมายถึง ความสามารถในการตอบสนองเชิงอารมณ์ของบุคคลต่อ ประสบการณ์ทางอารมณ์ของบุคคลอื่น การตอบสนองนี้อาจหมายถึง การตระหนักถึงความรู้สึกของผู้อื่นการแบ่งปันความรู้สึก เช่น การแสดงความพอใจหรือไม่พอใจ

ดังนั้นการที่บุคคลมีการร่วมรู้สึกจะทำให้บุคคลเข้าใจและคาดหมายความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น ได้ก่อนที่จะทำพฤติกรรมใด ๆ บุคคลจึงพยายามที่จะทำพฤติกรรมที่ไม่เกิดผลเสียต่อความรู้สึกของบุคคลอื่น

สุขภาพจิตตามทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะนั้น ผู้มีสุขภาพจิตดี หมายถึง ผู้ที่มีความไม่รู้สึกวิตกกังวลอันประกอบด้วยความกลัวในเรื่องต่าง ๆ โดยปราศจากเหตุผลอันควร ความกลัว

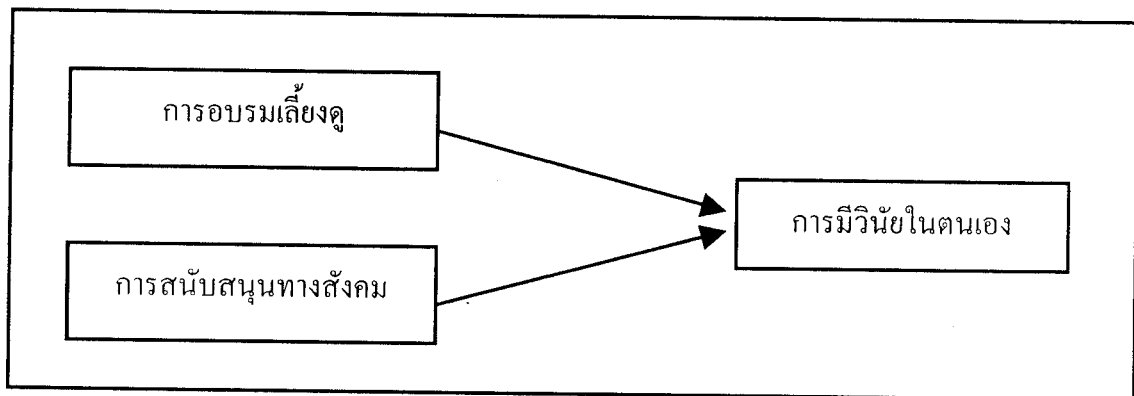
ความโกรธง่าย ความตื่นเต็นง่ายขาดสมาธิ ขาดความกล้าและกลัวผิด นอกจากนี้ยังครอบคลุมถึงปัญหาทางกายด้วย คนที่มีสุขภาพจิตดีนั้นจะเป็นคนที่มองโลกในแง่ดี ได้รับความจริงได้ถูกต้อง มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นมีความมั่นคงทางจิตใจเหล่านี้ เป็นต้น คนที่มีลักษณะเช่นนี้จึงสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างดี และมีพฤติกรรมที่เหมาะสม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ, 2528: 3 - 4)

จากแนวคิดทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมจะแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบทางจิตใจ ความเฉลียวฉลาด และประสบการณ์ทางสังคม เป็นสาเหตุของการสร้างคุณลักษณะทางวินัยในตนเองของบุคคลและนำไปสู่พฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ในเวลาต่อมา สำหรับงานวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงสาเหตุด้านประสบการณ์ทางสังคมที่เป็นส่วนสำคัญอันมีผลต่อระดับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

จากแนวคิดทฤษฎีทั้ง 3 ทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า วินัยในตนเองของเด็กน่าจะมาจากสภาพแวดล้อมหรืออิทธิพลของคนที่อยู่รอบข้าง ได้แก่ บิดามารดา เพื่อน ครูอาจารย์เป็นหลัก ซึ่งตามทฤษฎีต้นไม้แห่งจริยธรรมเรียกว่า ประสบการณ์ทางสังคม ซึ่งบุคคลแวดล้อมรอบข้างมีความเกี่ยวข้องกับเด็ก กล่าวคือ บิดามารดาจะเป็นผู้ให้การอบรมเลี้ยงดู และมีส่วนต่อการสนับสนุนทางสังคม ส่วนครูอาจารย์ เพื่อนฝูงจะมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนทางสังคม ดังนั้น อิทธิพลของครอบครัวและอิทธิพลจากโรงเรียนจึงมีผลให้เกิดพัฒนาการทางด้านจริยธรรมของเด็กวัยเรียนโดยบิดามารดาจะมีบทบาทอย่างยิ่ง ในการสร้างเสริมด้านจริยธรรมให้แก่เด็ก บิดาควรเป็นผู้นำ เป็นแบบอย่างที่ดี ตรงต่อเวลา รักษาคำมั่นสัญญา อดทน มีระเบียบวินัย ที่สำคัญต้องมีความยืดหยุ่น มีเหตุผลพอสมควร มารดาควรให้ความรักแก่บุตรอย่างเต็มที่ ก็จะทำให้เด็กสามารถรักคนอื่นได้เมื่อเติบโตขึ้นมาจะรู้สึกอบอุ่น มั่นใจในตนเอง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นต่อไป (วิทยา นาควัชระ, 2543: 400) และเมื่อเด็กออกจากครอบครัวไปสู่สังคมโรงเรียน ครูและเพื่อนรวมทั้งกฎระเบียบของโรงเรียนจะมีอิทธิพลต่อเด็กในลำดับต่อมา โดยนอกจากครอบครัวแล้ว ครูมีอิทธิพลที่จะหล่อหลอมเด็กให้เป็นคนดีหรือคนเลวได้ เพราะเด็กจะยึดถือทำที่ บุคลิกภาพและพฤติกรรมของครูเป็นแบบอย่าง ส่วนใหญ่เด็กจะเชื่อและเกรงใจครู จนบางครั้งอาจจะมากกว่าเชื่อบิดามารดา (จรรยา สุวรรณทัต, 2543: 837) เพื่อนในโรงเรียนมีบทบาทต่อเด็กไม่น้อยกว่าครู จะทำให้เด็กมีโอกาสดูแลเรียนรู้การเข้ากับเพื่อนรู้จักปรับตัว ระมัดระวังการใช้อารมณ์ กลุ่มเพื่อนจะช่วยพัฒนาความคิดของเด็กให้รู้จักตนเอง จากปฏิกริยาที่เกิดจากกลุ่มเพื่อนยอมรับหรือไม่ยอมรับ ซึ่งเด็กจะสำนึกได้ว่าภาพพจน์ของตนเองเป็นอย่างไร และนำไปปรับปรุงตนเอง (กิติกร มีทรัพย์, 2543: 340) นอกจากนี้ระเบียบกฎเกณฑ์ของโรงเรียนก็มีส่วนในการพัฒนาจริยธรรมของเด็กได้ ซึ่งเมื่อเด็กมีการ

พัฒนาทางด้านจริยธรรม ก็มีผลต่อวินัยในตนเองของเด็กด้วยเช่นกัน เพราะวินัยในตนเอง เป็นลักษณะหนึ่งของการมีคุณธรรม จริยธรรมของบุคคล (ดวงกมล เวชบรรยงรัตน์, 2543: 579)

โดยสรุปแล้ว การอบรมเลี้ยงดูเป็นการเอาใจใส่ การดูแลและสั่งสอนทักษะต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตซึ่งผู้ปกครอง หรือบิดา มารดาแต่ละคนปฏิบัติต่อนักเรียนโดยมีรูปแบบที่แตกต่างกับ และการสนับสนุนทางสังคมเป็นลักษณะทางสังคมของนักเรียนที่ตอบสนองความต้องการทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ ความมากน้อยที่นักเรียนได้รับความช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสาร วัสดุสิ่งของ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ซึ่งทั้งการอบรมเลี้ยงดูและการสนับสนุนทางสังคมจะมีส่วนในการกำหนดให้เด็กมีวินัยในตนเอง ดังแสดงในแผนภูมิที่ 2.1

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงปัจจัยที่กำหนดความมีวินัยในตนเอง

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีวินัยในตนเองของนักเรียน ได้แก่ ระดับการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบต่าง ๆ ที่บิดามารดาได้อบรมสั่งสอนและสนองความต้องการของเด็ก และระดับการสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู

3.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

มีผู้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูไว้ดังนี้

เพ็ญศรี พิชัยสนธิ (2522 : 37-38) ได้ให้ความหมายการอบรมเลี้ยงดูไว้ดังนี้

การอบรม หมายถึง การแนะนำสั่งสอนและอบรมฝึกฝนที่มุ่งให้เด็กประพฤติดีมีระเบียบวินัย รู้จักควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบ เป็นต้น

การเลี้ยงดู หมายถึง การดูแลเพื่อสนองความต้องการของเด็กทั้งทางกายและทางใจ โดยมุ่งให้เด็กมีสุขภาพดี ร่างกายแข็งแรงทุกระบบ ไม่มีโรค ไม่มี ความพิการ สติปัญญาเฉลียวฉลาด อารมณ์แจ่มใส อุปนิสัยดี ใจคอหนักแน่น และมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น เป็นต้น

ยาใจ จุลพงษ์ (2524: 20) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็ก หมายถึง การบำรุงรักษาเด็กให้มีชีวิตอยู่ได้อย่างปลอดภัย อันหมายถึง ความต้องการทางกาย เช่น การให้อาหาร นอกจากนั้นยังหมายถึง การฝึกหัดเด็กในสิ่งที่เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด ความประพฤติและมารยาททางสังคม เช่น ฝึกให้เด็กรู้จักรักษาความสะอาด ฝึกให้รู้จักรับผิดชอบ หรือการที่พ่อแม่ได้อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก ปล่อยให้ การดูแลรักษาคุ้มครอง ให้ความรัก ความอบอุ่น ให้คำแนะนำสั่งสอน และให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ เพื่อให้เด็กได้มีชีวิตอยู่และเจริญเติบโตเป็นสมาชิกของสังคมตามลักษณะที่ผู้อบรมเลี้ยงดูให้ความมุ่งหวัง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2520: 21) ได้กล่าวว่า การถูกอบรมเลี้ยงดู คือ การที่บิดามารดา หรือผู้ดูแลเด็กปฏิบัติต่อเด็ก โดยการที่ผู้เลี้ยงดูกับเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกัน อันเป็นทางให้ผู้เลี้ยงดูสามารถให้รางวัลหรือลงโทษ การกระทำต่าง ๆ ของเด็กได้ นอกจากนี้เด็กยังได้มีโอกาส เผชิญเหตุและเลียนแบบการกระทำต่าง ๆ ของผู้เลี้ยงดูอีกด้วย ส่วนวิธีการในการอบรมเลี้ยงดูนั้นขึ้นอยู่กับความเชื่อ ลักษณะนิสัย ความนิยมของสังคม หรือของกลุ่มที่ผู้เลี้ยงดูเป็นสมาชิกอยู่ นอกจากนี้ลักษณะต่าง ๆ ของผู้เลี้ยงดู ยังเป็นลักษณะที่คล้ายคลึงกับลักษณะของคนอื่น ๆ ในสังคมนั้นด้วย ฉะนั้นจึงเข้าใจได้ว่าจากวิธีการอบรมเลี้ยงดูนี้ ผู้เลี้ยงดูจะถ่ายทอดลักษณะต่าง ๆ ในสังคมนั้นให้แก่เด็กเช่นกัน

จรจจา สุวรรณทัต (2524 : 134 - 137) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูว่า หมายถึง การที่ผู้ใกล้ชิดเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกับเด็กทั้งทางด้านคำพูดและการกระทำ ซึ่งเป็นการสื่อความหมายต่อเด็กทั้งทางด้านความรู้สึกและอารมณ์ของผู้เลี้ยงดูสามารถจะให้รางวัลและลงโทษได้ นอกจากนี้ยังเป็น โอกาสให้เด็กได้ดูแบบอย่างการกระทำของผู้เลี้ยงดูคนด้วย

จารุณี อรัญภูมิ (2542 : 15) สรุปว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็ก โดยการให้คำแนะนำสั่งสอน ดูแลให้ความช่วยเหลือ คุ้มครอง ให้ความรัก ความอบอุ่น และตอบสนองความต้องการทางกายและใจ เพื่อให้เด็กมีชีวิตอยู่และเจริญเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตามความมุ่งหวัง

ทัศนดาว ทิมพะสุต (2543: 9) ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู ไว้ว่าหมายถึง การดูแล แนะนำ สั่งสอน อบรม ฝึกฝน ให้เด็กมีสุขภาพดี อารมณ์แจ่มใส มีความรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ซึ่งการอบรมและการเลี้ยงดู ต้องกระทำควบคู่กัน จึงจะได้ผลสมบูรณ์ โดยบิดามารดาจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุตรด้วย

จากความหมายและคำจำกัดความดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง ระดับความมากน้อยของการเอาใจใส่ การดูแลและสั่งสอนทักษะต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตซึ่งผู้ปกครองหรือบิดามารดาแต่ละคนปฏิบัติต่อนักเรียน เพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจของเด็ก ซึ่งเป็นการปลูกฝังให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สั่งสอนทักษะต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต โดยการสั่งสอนนี้จะมีผลต่อบุคลิกภาพของเด็ก

3.2 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดา

การอบรมเลี้ยงดูบุตร มีหลากหลายรูปแบบตามแต่วิธีปฏิบัติของบิดามารดา ที่มีต่อเด็ก เช่น การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก แบบเข้มงวดกวดขัน แบบประชาธิปไตย โดยใช้เหตุผล ใช้การลงโทษ ปล่อยปละละเลย เป็นต้น ซึ่งแต่ละครอบครัวจะมีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม ช่วยส่งเสริมคุณภาพของเด็กและเยาวชน ทั้งทางด้านจิตใจและพฤติกรรม ส่วนการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ก็จะเป็นอุปสรรคต่อการสร้างคุณภาพคน ทั้งทางด้านจิตใจและพฤติกรรมเช่นกัน (งามตา วณิชานนท์, 2544: 33) ซึ่งนักจิตวิทยา และนักการศึกษาได้ทำการศึกษา และแบ่งรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูตามลักษณะการอบรมไว้ดังนี้

เฮอร์ล็อก (Hurlock, 1973: 504-512); การ์ดเนอร์ (Gardner, 1964: 368-371); บราวน์ (Brown, 1972: 117) และโรเจอร์ (Rogers, 1972 อ้างถึงใน มยุรี จินตวิทย์, 2524: 8) ได้แบ่งลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู ออกเป็น 3 แบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democratic Rearing) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาช่วยกันรับผิดชอบในการอบรมเลี้ยงดูบุตร สมาชิกทุกคนในครอบครัวมีโอกาสในการเสนอความคิดเห็น การตัดสินใจใด ๆ เกิดจากความเห็นชอบของสมาชิกในครอบครัว บุตรมีโอกาสร่วมรับผิดชอบกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัว มีโอกาสใช้ความคิดริเริ่ม กล้าแสดงออก มีความเชื่อมั่นในตนเอง และพึ่งตนเองได้ ซึ่งวราภรณ์ รักวิชัย (2533: 178) ได้กล่าวว่า ผลของการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เด็กจะมีลักษณะร่าเริงแจ่มใส มองโลกในแง่ดี เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้เร็วปรับตัวได้ดี กล้าแสดงออกอย่างมั่นใจ สามารถช่วยเหลือตัวเองและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีคุณลักษณะของการเป็นผู้นำ ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นได้ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ เข้าใจตนเอง และรู้ดีกว่าตนเองมีคุณค่า สอดคล้องกับการศึกษาของ วิวาห์วัน มูลสถาน (2523) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีวินัยในตนเอง พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมีวินัยในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน (Authoritative Rearing) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดามีอำนาจสิทธิ์ขาดในกิจการทุกอย่างของครอบครัว กฎเกณฑ์ทุกอย่างในครอบครัวมาจากบิดามารดา เด็กเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตาม เด็กจะรู้สึกว่าบิดามารดาก้าวกว่าเรื่องส่วนตัวของตนถูก

บังคับให้ทำตามความต้องการของบิดามารดา บิดามารดามักห้ามไม่ให้เด็กทำในสิ่งที่เขาต้องการ ไม่ยอมจำนนต่อการเรียกร้องของเด็ก และเมื่อเด็กทำผิดจะลงโทษอย่างรุนแรง จะมีผลให้เด็กทำตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ ประเพณี และมาตรฐานทางสังคมอย่างเคร่งครัด หรืออาจขัดแย้งต่อด้านกฎที่ยอมรับไม่ได้ หรืออาจกระทำตรงกันข้ามกับกฎระเบียบ เด็กจะรู้สึกขาดความอบอุ่น ไม่นั่นคงและปลอดภัย การต้องปฏิบัติตามคำสั่งตลอดเวลา จะทำให้เด็กขาดความคิดริเริ่ม ไม่มีความมั่นใจในตนเองและไม่กล้าแสดงออก

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (Laissez-faire Rearing) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาไม่สนใจที่จะอบรมสั่งสอนบุตร ปล่อยให้บุตรทำตามใจ ไม่มีใครคอยชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสม ไม่สนใจความเป็นอยู่ ไม่ดูแลยามเจ็บป่วย ให้ความรักแบบลำเอียง หรือ คุกคามโทษรุนแรงเกินเหตุ บางครั้งปล่อยหน้าที่ดูแลเด็กให้คนอื่น เลี้ยงดูแบบตามมีตามเกิด ซึ่ง ละม้ายมาศ ศรีทัต และจรจรจา สุวรรณทัต (2510: 184) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย เป็นการเลี้ยงดูที่บิดามารดาใช้อารมณ์กับบุตรมากกว่าเหตุผล เด็กจะขาดความรักและมักมองโลกในแง่ร้าย ไม่เชื่อความยุติธรรม ขาดความมีระเบียบวินัย ขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่มีความขยันขันแข็ง และไม่มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

บอมรินด์ (Baumrind, 1967 อ้างถึงใน มยุรี จินตวิทย์, 2524: 8) ได้แบ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดู เป็น 3 รูปแบบ คือ

1. แบบเอาใจใส่ เป็นลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูที่มีความสมดุลระหว่างแบบการควบคุม และแบบการปล่อยไปตามธรรมชาติ แต่ในขณะเดียวกันบิดามารดาให้ความรัก ความอบอุ่น มีการติดต่อสัมพันธ์กับเด็ก มีเหตุผล และยอมรับเด็ก

2. แบบใช้อำนาจ เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดามักใช้อำนาจ และออกคำสั่งให้เด็กทำตามความต้องการของตน เด็กไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้ ไม่ไว้วางใจเด็ก มีความหึงเหิน มีความอบอุ่นน้อย มีการลงโทษในระดับสูง

3. แบบรักตามใจ บิดามารดาที่มีการอบรมเลี้ยงดูในลักษณะนี้จะยอมรับ และให้ความอบอุ่นแก่เด็ก แต่ไม่มีการประเมิน หรือปรึกษากับเด็กในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ปล่อยให้เด็กพัฒนาไปตามธรรมชาติ ในขณะเดียวกันจะมีการปกป้องคุ้มครองในระดับสูง

วอลซ์ (Walsh, 1980: 14-16) ได้แบ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดู เป็น 3 แบบ คือ

1. การใช้อำนาจ บิดามารดาประเภทนี้พยายามจะปั้นบุตร ควบคุมบุตร บิดามารดาที่ใช้อำนาจ จะประเมินพฤติกรรมของบุตรจากมาตรฐานของตน และบางคนอาจนำหลักศาสนามาใช้ประกอบด้วย บิดามารดาประเภทนี้ต้องการให้บุตรเชื่อฟัง จึงมีการลงโทษเมื่อบุตรแสดงความต้องการของตนออกมา โดยเฉพาะเมื่อเจตนาของเด็กรัดขัดกับบิดามารดา บิดามารดาจะตีค่า

นิยมบางอย่างสูง เช่น การรักษาขนบธรรมเนียมเดิม เป็นต้น เด็กต้องเชื่อฟังบิดามารดาอย่างเคร่งครัด โดยปราศจากการโต้แย้ง

2. แบบใช้อำนาจกึ่งตามใจ บิดามารดาประเภทนี้ จะให้อิสระแก่บุตรในสิ่งที่ตนเห็นว่าสมควรบิดามารดาจะมีเหตุผล และพิจารณาทุกอย่างโดยยึดทางสายกลาง เด็กจะได้รับการสนับสนุนให้แสดงออก โดยอยู่ในกรอบของระเบียบวินัย บิดามารดาประเภทนี้ดูแลบุตรค่อนข้างเข้มงวด แต่ สิ่งใดที่ไม่สำคัญ เด็กจะสามารถทำได้อย่างอิสระ บิดามารดาจะช่วยบุตรวางแผนเป้าหมายในอนาคต และช่วยให้บุตรบรรลุเป้าหมายนั้น ๆ

3. แบบตามใจ บิดามารดาประเภทนี้ ใช้วิธีการไม่ลงโทษและยอมรับเด็ก บิดามารดาจะพูดคุยกันในครอบครัว เกี่ยวกับความต้องการ จุดมุ่งหมาย และกฎเกณฑ์ของบ้าน บุตรจะได้รับอิสระในการทำกิจกรรม และวางมาตรฐานความประพฤติของตน บิดามารดาจะไม่เรียกร้องในเรื่องความรับผิดชอบต่าง ๆ ภายในบ้านมากนัก บทบาทของบิดามารดาจะเป็นผู้แนะนำ เป็นที่ปรึกษาให้บุตร แต่ไม่ใช้วิธีหลอหลอม หรือเปลี่ยนพฤติกรรมของบุตร ต้องการเหตุผลจากบุตร แต่ไม่ใช้อำนาจเหนือบุตร

พัมรอยด์ (Pumroy, 1966: 73-78 อ้างถึงใน นุชลดดา โรจนประภาพรรณ, 2541: 45-46) ได้แบ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่

1. แบบรักจนเหลือ คือ บิดามารดาให้การอบรมเลี้ยงดู โดยให้เด็กเป็นศูนย์กลาง เด็กได้รับความรักและการตามใจอย่างมากจนเกินควร เมื่อบิดามารดาพยายามจะบังคับ เด็กก็จะหาวิธีหลีกเลี่ยงเอาชนะจนได้ทุกครั้ง เด็กไม่ได้ถูกฝึกให้มีความคิดริเริ่มและความรับผิดชอบใด ๆ นอกจากนี้เด็กยังได้รับของขวัญหรือการพาไปเที่ยวสนุกสนานบ่อยครั้ง โดยไม่มีเหตุผลสมควร

2. แบบเข้มงวด คือ บิดามารดาจะให้การอบรมเลี้ยงดูชนิดที่ต้องการและคาดหวังให้เด็กเชื่อฟังตนเองอย่างเคร่งครัด เด็กจะทราบดีว่าถ้าไม่ทำตามคำสั่งจะถูกลงโทษ บิดามารดาจะบอกกฎเกณฑ์ให้บุตรทราบอย่างแน่ชัด และลงโทษเด็กอย่างยุติธรรมสมเหตุสมผลเสมอ บิดามารดามักผลักดันให้เด็กมีความสามารถเกินธรรมชาติของเด็ก และทำให้เด็กพัฒนาไปได้เร็วกว่าอายุ

3. แบบละทิ้งและปฏิเสธ คือ บิดามารดาที่ทำตนเป็นศัตรูอย่างเปิดเผยกับเด็ก แสดงความโกรธเกลียดเด็กออกมาในรูปของการควบคุม บังคับ และลงโทษ เพราะความรู้สึกของบิดามารดาต่อเด็กเป็นไปในทางลบมากกว่าที่จะเกี่ยวกับความผิดของเด็ก นอกจากนี้บิดามารดายังคิดว่าบุตรของตนเป็นผู้ที่ไม่สามารถแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้ดีได้แล้ว

4. แบบทนุถนอมเหมือนไข่ในหิน คือ บิดามารดาจะคอยสอดส่องดูแลบุตรอย่างใกล้ชิด และเป็นผู้ทำทุกสิ่งทุกอย่างให้แก่บุตร แม้บุตรจะโตและทำสิ่งนั้น ๆ ได้แล้วก็ตาม เพราะบิดา

มารดากลัวว่าบุตรจะได้รับอันตราย เหตุนี้เด็กจะไม่ได้รับอนุญาตให้เติบโตและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง มีภาวะพึ่งพาสูง

การ์เบียล (Garbriel, 1969: 46) ได้แบ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดูไว้เป็น 5 รูปแบบ ดังนี้

1. บิดามารดาที่แสดงความเป็นเจ้าของมากเกินไป (Over-Possessive Parents) บิดามารดาประเภทนี้จะให้ความรัก ความคุ้มครอง และตามใจเด็กจนเกินไป มักเป็นบิดามารดาที่สูญเสียความรักจึงมักชดเชยสิ่งที่ขาดไป เช่น แม่หม้าย บิดามารดาที่มีบุตรยาก มีบุตรคนเดียว บิดามารดาที่ขาดความรักในวัยเด็ก บิดามารดาประเภทนี้มักตั้งคำถามว่า “ไม่รักแม่แล้วใช่ไหม” เป็นต้น

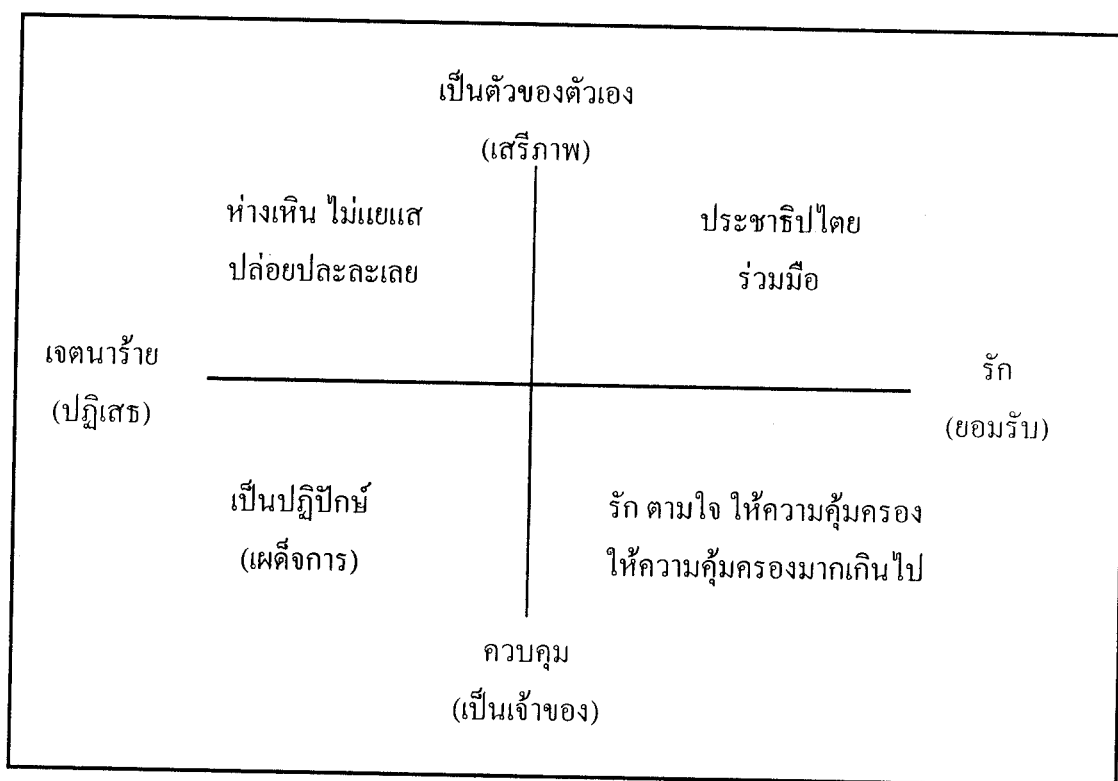
2. บิดามารดาที่ไม่ยอมรับบุตร (Rejection Parents) บิดามารดาประเภทนี้จะแสดงอาการไม่ยอมรับบุตรอย่างชัดเจน ไม่สนใจสวัสดิการของบุตร ไม่สนใจพัฒนาการทางร่างกายและสังคมของบุตร มีพฤติกรรมที่ตรงกันข้ามกับบิดามารดาที่แสดงความเป็นเจ้าของ บิดามารดาประเภทนี้มีทั้งฐานะดีและฐานะไม่ดี

3. บิดามารดาแบบอิตาเลียน (Authoritarian Parents) บิดามารดาประเภทนี้ควบคุมบุตรมาก ให้ความรักที่อบอุ่นน้อย (Lack of Warm Effecting) ต้องการให้บุตรเชื่อฟัง อยู่ในระเบียบและอยู่ในคำสั่ง บิดามารดาประเภทนี้มักถูกเลี้ยงดูแบบเคร่งครัดมาก่อน

4. บิดามารดาที่ยอมบุตร (Over-Permissive Parents) บิดามารดาประเภทนี้จะปล่อยให้เด็กทำอะไรตามใจชอบ ให้เด็กมากเกินไป เป็นเช่นนี้ไม่ใช่เพราะไม่สนใจแต่เป็นเพราะไม่กล้าห้าม

5. บิดามารดาแบบประชาธิปไตย (Democratic Parents) บิดามารดาประเภทนี้ให้อิสระแก่บุตรในการแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมให้บุตรพัฒนาทักษะที่เหมาะสมกับวัยถึงขีดสุด ให้ความอบอุ่น แสดงความเห็นอกเห็นใจในโอกาสที่เหมาะสม ให้ความรักที่พอดีแก่บุตร พิจารณาคุณสมบัติดีเลวของบุตรด้วยความยุติธรรม

เชฟเฟอร์ (Schaefer, 1959. อ้างถึงใน นุชลดา โรจนประภาพรรณ, 2541:50) ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของการอบรมเลี้ยงดูและแบ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็นสองมิติ ได้แก่ มิติรัก-เจตนาร้าย และ มิติควบคุม-เป็นตัวของตัวเอง ดังแสดงในแผนภูมิที่ 2.2

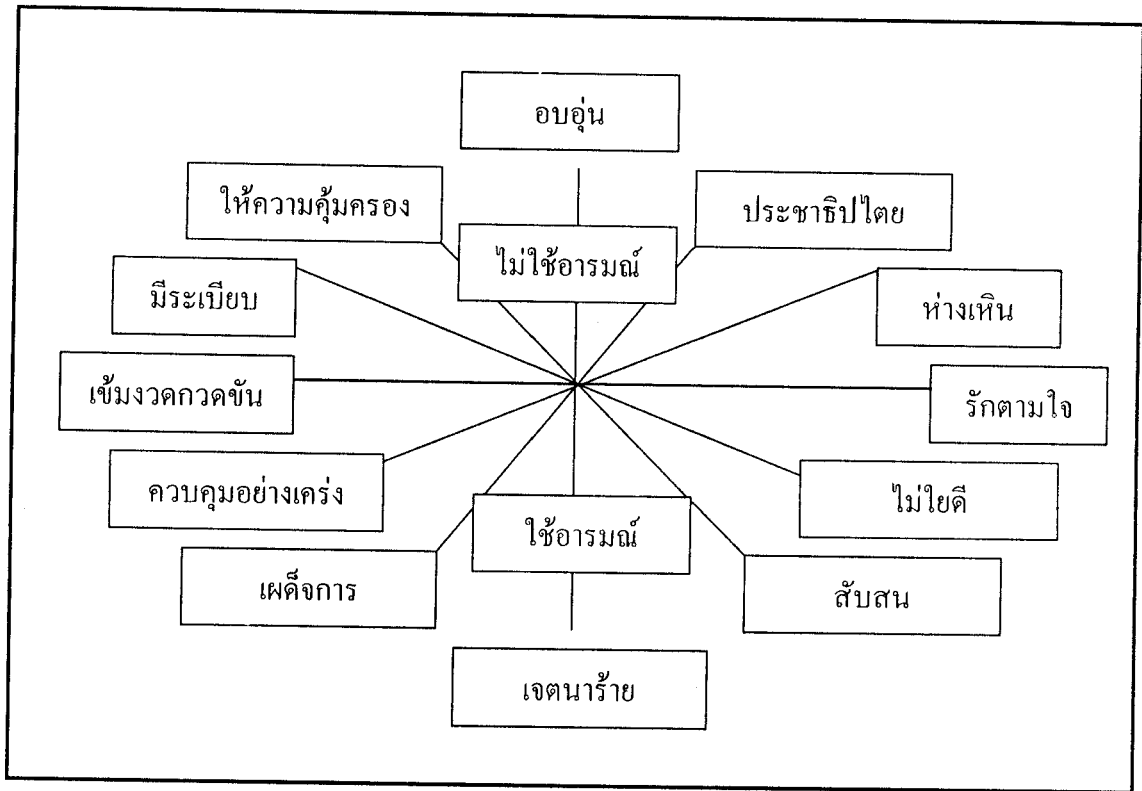

ภาพที่ 2.3 แสดงรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ตามแนวคิดของเชฟเฟอร์ (Schaefer, 1959)

จากภาพที่ 2.3 แสดงให้เห็นการอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ บนสองมิติ ซึ่งเป็นอิสระต่อกัน คือ มิตรรัก-เจตนาร้าย และมิติควบคุม-เป็นตัวของตัวเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและร่วมมืออยู่บนมิตรรักและเป็นตัวของตัวเอง แบบเผด็จการและปฏิบัติอยู่บนมิติควบคุมและเจตนาร้าย แบบรักตามใจ ให้ความคุ้มครอง ให้ความคุ้มครองมากเกินไปอยู่บนมิตรรักและควบคุม ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ไม่แยแส ห่างเหิน อยู่บนมิติเป็นตัวของตัวเอง และเจตนาร้าย

การอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบที่อยู่ในมิติจะไม่รวมเป็นจุดเดียว แต่จะกระจายอยู่ในลักษณะใกล้เคียงกัน และมิติใดมิติหนึ่งมากกว่า เช่น การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และแบบร่วมมือ จะอยู่บนมิติเดียวกัน คือ รักและเป็นตัวของตัวเองเหมือนกัน แต่แตกต่างกันในลักษณะที่แบบประชาธิปไตยจะมีมิติเป็นตัวของตัวเองมากกว่ามิตรรัก ส่วนแบบร่วมมือจะมีมิตรรักมากกว่าเป็นตัวของตัวเองเป็นต้น

เบคเกอร์ (Becker, 1964: 324) ได้สรุปรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาออกเป็นสามมิติ คือ เข้มงวดกวดขัน-รักตามใจ, ใช้อารมณ์-ไม่ใช้อารมณ์ และอบอุ่น-เจตนาร้าย ดังแสดงในภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.4 แสดงรูปแบบตามสมมุติฐานของ เบคเกอร์ (Becker, 1964)

จากภาพที่ 2.4 แสดงรูปแบบตามสมมุติฐานของ เบคเกอร์ (Becker, 1964) ซึ่งกล่าวถึงรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาเป็นสามมิติ ได้แก่ มิติอบอุ่น-เจตนาร้าย มิติเข้มงวดกวดขัน-รักตามใจ และมิติใช้อารมณ์-ไม่ใช้อารมณ์ สำหรับมิติอบอุ่นประกอบด้วย การยอมรับ ความพอใจ เห็นด้วย เข้าใจ เน้นความสำคัญของเด็ก ใช้คำอธิบาย การให้เหตุผลในการฝึกวินัย ให้คำชมไม่ใช้การลงโทษ ในด้านมิติเจตนาร้าย จะมีลักษณะตรงกันข้ามกับมิติอบอุ่น มิติเข้มงวดกวดขัน บิดามารดาจะเคร่งครัดในระเบียบวินัย ความเป็นระเบียบและการเชื่อฟัง มิติรักตามใจ จะมีลักษณะตรงกันข้ามกับมิติเข้มงวดกวดขัน ส่วนมิติใช้อารมณ์จะรวมถึงพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กและการให้ความคุ้มครอง

สำหรับประเทศไทยมีความนิยมในการแบ่งรูปแบบการเลี้ยงดูของบิดามารดาในหลายลักษณะซึ่งนักวิชาการได้แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

ผลการวิจัยของ จิตรา เฝ้าทรัพย์ (2520. อ้างถึงใน วันชัย สุขมโนจิตราภรณ์, 2532: 12) ทิพย์สุดา นิสินธพ (2532: 9) และ สุคนธ์ เจียรกลาง (2535: 6) ต่างให้ข้อสรุปที่ตรงกันว่ารูปแบบการเลี้ยงดูของบิดามารดามี 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีลักษณะการเลี้ยงดูโดยการให้เหตุผลเพื่อให้เด็กมีความรู้สึกว่าคุณเองได้รับการปฏิบัติจากบิดามารดาด้วยความยุติธรรม ด้วยความรัก ความห่วงใย รับฟังความคิดเห็น ช่วยเหลือ มีอิสระ ยอมรับในความสามารถและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็ก
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษ เป็นลักษณะของการเข้มงวดกวดขัน เด็กจะเกิดความรู้สึกว่าคุณเองได้รับการปฏิบัติจากบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดูด้วยการลงโทษ ใช้อารมณ์ ถูกปฏิเสธ เครื่องครัด บังคับให้ทำตามคำสั่ง ไม่ปล่อยให้ทำอะไรตามความพอใจและไม่ฟังคำอธิบายของเด็ก
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึงการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาหรือผู้ให้การเลี้ยงดูจะปล่อยเด็กให้ทำอะไรก็ได้ตามแต่ใจชอบโดยไม่ได้อาใจใส่ ไม่ขัดขวางการเล่นของเด็ก ไม่สนใจพฤติกรรม ไม่ได้ให้ความอบอุ่นหรือเป็นที่ปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ มักมีการลงโทษหรือให้รางวัลตามอารมณ์

จากรูปแบบการเลี้ยงดูทั้ง 3 ประการนี้ย่อมมีผลให้เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไป ในกรณีรูปแบบการเลี้ยงดูนี้ ละมัยมาศ ศรีทนต์ (2526: 207) ได้จัดแบ่งรูปแบบการเลี้ยงดูเด็กออกเป็น 3 รูปแบบในลักษณะที่แตกต่างกันจากการแบ่งข้างต้นได้แก่

1. แบบประชาธิปไตย คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาสนับสนุนบุตรให้เข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ และรับผิดชอบในกิจกรรมของครอบครัว เพื่อสร้างเด็กให้เป็นคนที่รู้จักคิดริเริ่ม กล้าแสดงความคิดเห็น มีความเชื่อมั่นในตนเองและพึ่งตนเองได้
2. แบบอิตาเลียนหรือแบบควบคุม คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาใช้อำนาจสิทธิขาดในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก อาจแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่ปกป้องคุ้มครองมากเกินไป นั่นคือ บิดามารดาจะคอยช่วยเหลือเด็กทุกอย่าง ไม่เปิดโอกาสให้เด็กช่วยเหลือตนเอง เมื่อถึงวัยที่ควรจะทำให้ได้ ผลคือ เด็กขาดความอดทน ไม่มีความมานะพยายาม ขาดความกล้าเผชิญอุปสรรคอีกประเภทคือ เร่งรัดให้เด็กช่วยตนเอง นั่นคือบิดามารดาตั้งกฎข้อบังคับอย่างเข้มงวด ไม่คำนึงถึงความต้องการ ระดับอายุ หรือระดับสติปัญญาของเด็ก ผลคือ เด็กจะเป็นคนไม่ชอบแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง ท้อถอย ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง
3. แบบปล่อยตามใจตนเอง คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาปล่อยตามอารมณ์ตนเอง จึงใช้อารมณ์กับบุตรมากกว่าใช้เหตุผล บุตรจึงต้องอยู่กับอารมณ์อันแปรปรวนของบิดามารดาทำให้บุตรมีบุคลิกภาพที่ไม่ไว้ใจใคร ขาดกฎเกณฑ์ที่จะยึดถือปฏิบัติ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2528 : 1-15) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศ ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของประเทศไทย ตามที่มีหลักฐานทางวิชา

การปรากฏอย่างเด่นชัดว่ามีความเกี่ยวข้องกับจิตลักษณะและพฤติกรรมของเยาวชนไทย โดยแบ่งรูปแบบการเลี้ยงดูออกเป็น 5 รูปแบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาแสดงความรักใคร่เอาใจใส่ มีความใกล้ชิดบุตร โดยทำกิจกรรมร่วมกับบุตรและให้การสนับสนุน

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาให้เหตุผลแก่บุตร ขณะที่ส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำของบุตร หรือลงโทษบุตร มีการให้รางวัลและลงโทษบุตรด้วยความเหมาะสมตามการกระทำของบุตร

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาใช้วิธีการต่าง ๆ ที่ไม่เป็นการลงโทษทางกายกับบุตร เช่น ใช้วาจาดูว่า หรือ งดแสดงความรัก ความเมตตา ตลอดจนตัดสิทธิ์ต่าง ๆ ของบุตร

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาออกคำสั่งให้บุตรทำตามโดยตนเอง คอยตรวจตราอย่างใกล้ชิด และหากบุตรไม่ปฏิบัติตามก็จะลงโทษบุตร

5. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาเปิดโอกาสให้บุตรได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันด้วยตนเองภายใต้การแนะนำและฝึกฝนจากบิดามารดา

สุน อมรวิวัฒน์ และคณะ (2534 อ้างถึงใน กุศล สุนทรธาดา และคณะ, 2542 : 43-45) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาเชิงมนุษยวิทยาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวิถีชีวิตไทย พบว่าเด็กไทยได้รับการอบรมเลี้ยงดู 10 รูปแบบ ดังนี้

1. แบบให้อิสระเชิงควบคุม เช่น การเลือกอาหาร เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เป็นต้น ต่อไปผู้ใหญ่จะเริ่มให้เด็กช่วยตนเองมากขึ้น เพื่อให้เด็กช่วยตนเอง และเป็นการลดภาระของผู้ใหญ่ โดยผู้ใหญ่จะควบคุมดูแลอยู่ห่าง ๆ เพื่อความปลอดภัยของเด็ก

2. แบบควบคุมเชิงละเลย เป็นการเลี้ยงดูแบบที่ผู้ใหญ่คอยควบคุมดูแลให้เด็กได้กินอยู่หลับนอน โดยอยู่ในสายตาผู้ใหญ่ แต่ไม่เป็นการควบคุมตลอดกระบวนการ ถ้าพฤติกรรมใดที่บอกเด็กหรือห้ามเด็กแล้วเด็กร้องไห้หรือยังทำอยู่ ผู้ใหญ่บางครั้งก็ยังไม่ปล่อยเด็กทำไป บางครั้งก็เข้มงวดขึ้นอยู่กับอารมณ์ของผู้ใหญ่ทำให้เด็กสับสนได้

3. แบบยอมรับ แบบไม่แสดงออกโดยผู้ใหญ่ให้การยอมรับเด็กโดยไม่แสดงออกอย่างชัดเจนทางพฤติกรรม เมื่อเด็กเล็กจนอายุได้ประมาณ 3 ปี ผู้ใหญ่จะแสดงความรักโดยการโอบกอด แต่เมื่อเด็กโตขึ้นการสัมผัสทางกายจะลดน้อยลง การแสดงความรักและการยอมรับจะเปลี่ยนจากการสัมผัส และสัมผัสทางกาย เป็นการแสดงออกทางวาจาและการกระทำ เมื่อเด็กมีพฤติกรรมในทางที่ดีเป็นที่พอใจของผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่มักไม่ให้คำชมเชย บางครั้งการเฉยหรือนิ่งของผู้ใหญ่ถือว่าเป็นการแสดงการยอมรับเด็ก แต่ถ้าการกระทำไม่เป็นที่พอใจ ผู้ใหญ่จะดักเตือน ดู ว่า หรือ สั่งสอน

4. การเป็นแบบอย่าง เด็กจะเรียนรู้จากการเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ซึ่งมีทั้งพฤติกรรมทางบวก เช่น การแสดงความมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ และพระสงฆ์ การช่วยเหลือกันในหมู่เพื่อนบ้าน ส่วนพฤติกรรมทางลบ เช่น การพูดไม่จริงหรือหลอกกันเห็นเป็นเรื่องสนุก การด่าทอทะเลาะวิวาท นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมที่ยังตัดสินใจไม่ได้ว่าถ้าเด็กเลียนแบบแล้วจะให้คุณหรือโทษอย่างไร เช่น การบนบานศาลกล่าว และการเชื่อถือโชคลาง เป็นต้น
5. แบบให้เด็กสัมผัสกับสภาพแวดล้อม โดยการพาเด็กไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เด็กจะเกิดการเรียนรู้ตามธรรมชาติ เด็กได้เรียนรู้จากการสัมผัสและสัมผัสกับสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นบุคคลสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สภาพแวดล้อมทางจิตวิญญาณ และสภาพแวดล้อมทางวัตถุ เป็นต้น เด็กได้สัมผัสประสบการณ์ต่าง ๆ จากการทำกิจวัตรประจำวัน การสังเกตและเรียนรู้บทบาทของตนในครอบครัว การเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมในพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาสนาและการทำมาหากิน การเรียนรู้จากการเล่นจากเพื่อนเล่น และจากการเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ การเรียนรู้ของเด็กเป็นไปตามธรรมชาติ
6. แบบใช้พฤติกรรมทางวาจาอย่างมาก และแสดงเหตุผลน้อย ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ผู้ใหญ่มักใช้พฤติกรรมทางวาจา โดยการบอก การออกคำสั่ง การห้าม การดักเตือน การหลอก การขู่ และดุว่า เด็กมากกว่าชี้แจงเหตุผลแก่เด็ก
7. แบบใช้อำนาจในการอบรมเลี้ยงดู เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่ผู้ใหญ่ใช้อำนาจทั้งทางวาจาและท่าทาง เช่น เมื่อเด็กทำสิ่งใดที่ผู้ใหญ่ไม่พอใจ ผู้ใหญ่จะดุว่าหรือลงโทษเด็กด้วยการตีหรืองดรางวัล การใช้อำนาจของผู้ใหญ่ขึ้นอยู่กับอารมณ์ ถ้าอารมณ์ไม่ดีจะใช้อำนาจมากและรุนแรงกว่าเวลาอารมณ์ดี เด็กเล็กจะได้รับโทษและรุนแรงน้อยกว่าเด็กโต
8. แบบไม่คงเส้นคงวา เป็นการอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยขึ้นอยู่กับอารมณ์ของผู้ใหญ่ ซึ่งผู้ใหญ่จะแสดงพฤติกรรมทั้งทางวาจา และการกระทำไม่คงเส้นคงวา ถ้าอารมณ์ดีจะแสดงออกอย่างหนึ่ง แต่ถ้าอารมณ์ไม่ดีก็จะแสดงออกอีกแบบหนึ่ง
9. แบบมีผู้ดูแลเด็กหลายคน ครอบครัวในชนบทยังมีลักษณะเป็นครอบครัวขยาย นอกจากบิดามารดามีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กแล้วยังมีญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่ด้วย เช่น ยาย หรือป้า ที่มีส่วนในการอบรมเลี้ยงดู พี่ที่มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูน้อย นอกจากนั้นบางครั้งเพื่อนบ้านก็ให้ความช่วยเหลือในเรื่องนี้ด้วย
10. การเลี้ยงดูแบบตอบสนองความต้องการของเด็กตามวัยวุฒิ ภาวะลำดับที่ของบุตร และเพศของเด็ก ลักษณะการเลี้ยงดูของบิดามารดาจะแตกต่างกันไปตามตัวแปรดังกล่าว เช่น วัยเด็กบิดามารดาเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดเน้นการสัมผัสทางกาย พอโตมากขึ้นก็เปลี่ยนเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบคำพูด วาจา แสดงความห่วงใยแทน การสัมผัสทางกายจะลดลงไป หรือแทบไม่มีเลย บางครอบครัว

เลี้ยงเด็กชายและเด็กหญิงต่างกัน เด็กชายเน้นปลูกฝังให้เข้มแข็ง อดทน ถ้าเป็นพี่ต้องดูแลน้อง ๆ ส่วนเด็กหญิงเน้นเรื่องกิริยามารยาท สอนให้ทำงานบ้าน บางครอบครัวเลี้ยงบุตร คนสุดท้ายแบบตามใจเป็นต้น

อย่างไรก็ตามการอบรมเลี้ยงดูเด็กในแต่ละครอบครัวอาจมีหลายแบบผสมผสานกันไป บางครั้งบิดามารดาสอนบุตรอย่างหนึ่ง แต่ในทางปฏิบัติบุตรเห็นอีกอย่างหนึ่ง ทำให้เด็กมีโอกาสพัฒนาไปอย่างมีความขัดแย้ง อันนำไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก แม้ว่าในปัจจุบันจะมีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กมากมายก็ตาม แต่ก็ยากที่จะบอกได้ว่าการเลี้ยงดูแบบใดดีที่สุด

จากรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดาดังกล่าวข้างต้น อาจกล่าวโดยสรุปว่าการอบรมเลี้ยงดูนั้นมีหลากหลายรูปแบบตามทัศนะของผู้ทำการวิจัยแต่ละท่าน แต่รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีหลักฐานยืนยันว่ามีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของเด็กและมีผู้นำมาใช้ศึกษานั้น ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ซึ่งผลของการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ มีส่วนในการกำหนดบุคลิกภาพของเด็ก ในกรณีนี้ วราภรณ์ รักวิจัย (2540 : 20-27) ได้ให้ข้อสรุปไว้ว่า

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีส่วนในการกำหนดบุคลิกภาพของเด็กทำให้เด็กจะมีลักษณะ ดังนี้

- (1) เป็นคนเปิดเผย เป็นตัวของตัวเอง มีเหตุผล
- (2) มีความรับผิดชอบ
- (3) มีอารมณ์ขัน ร่าเริงแจ่มใส มองโลกในแง่ดี
- (4) เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้รวดเร็ว
- (5) สามารถปรับตัวได้ดีและกล้าแสดงออกอย่างมั่นใจ
- (6) สามารถช่วยเหลือตนเอง และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี
- (7) มีคุณลักษณะของการเป็นผู้นำที่ดี
- (8) ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นได้ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์
- (9) มีความเข้าใจในตนเองสูง และรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า
- (10) รู้จักใช้เหตุผล เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น

การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีส่วนในการกำหนดบุคลิกภาพของเด็กทำให้เด็กจะมีลักษณะดังนี้

- (1) เข้าอารมณ์ ปรับตัวเข้ากับสังคมภายนอกได้ยาก
- (2) ไม่มีความมั่นใจในตนเอง
- (3) ไม่สามารถค้นพบความสามารถของตนเอง ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต

(4) ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง

(5) ว่านอนสอนง่าย เชื่อฟังผู้ใหญ่ทุกอย่าง อยู่ในโอวาทสงบเสงี่ยม สามารถปรับตัวเข้ากับผู้ใหญ่ได้ดี

(6) ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

(7) ชอบพึ่งพาผู้ใหญ่

การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีส่วนในการกำหนดบุคลิกภาพของเด็กทำให้เด็กจะมีลักษณะดังนี้

(1) ก้าวร้าว พุดปด ชอบทะเลาะวิวาทกับผู้อื่นบ่อย ๆ

(2) มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบิดามารดา บางครั้งเกลียดชังบิดามารดาตัวเอง ไม่ให้ความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่

(3) มีอาการเซื่องซึม ไม่สามารถปรับตัวได้ง่าย มีความตึงเครียดทางอารมณ์ ชอบเรียกร้องความสนใจจากผู้อื่นเสมอ เนื่องจากขาดความรัก ความอบอุ่น มักจะมีปัญหาทางสุขภาพจิตไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้

(4) มักเป็นยูอาชญากร หนีโรงเรียน ลักเล็กขโมยน้อย

จะเห็นได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมเพราะทำให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลยเป็นการอบรมเลี้ยงดูที่ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านจิตใจ อารมณ์และพฤติกรรมของเด็ก และด้วยเหตุดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 รูปแบบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในสังกัดนครสวรรค์อย่างไร ซึ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ทั้ง 3 รูปแบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การที่บิดามารดาแสดงความรัก และส่งเสริมให้บุตรมีอิสระทางความคิด ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง บิดามารดาจะอธิบายเหตุผลในการส่งเสริมหรือห้ามกระทำการใด ๆ บุตรจะได้รับความเสมอภาคในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง การที่บุตรได้รับการควบคุมพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกทั้งโดยตรง และเปิดเผยจากบิดามารดา โดยบิดามารดาจะคอยออกคำสั่งให้ปฏิบัติตามเสมอ ไม่ฟังคำอธิบายหรือเหตุผลของเด็ก

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การที่บิดามารดาไม่สนใจ ไม่เอาใจใส่ ไม่ให้ความช่วยเหลือเมื่อจำเป็น วิจารณ์ ตำหนิ และลงโทษอย่างรุนแรงเมื่อกระทำผิด

4. แนวคิดเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคม

การสนับสนุนทางสังคม เป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างราบรื่นและมีความสุข ดังที่ ไฉไล ไชยเสวี (2539 : 11) ได้ให้คำจำกัดความของการสนับสนุนทางสังคมไว้ว่าหมายถึง การที่บุคคลมีการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและบุคคลนั้นได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งด้านกาย อารมณ์และสังคม ในลักษณะของการได้รับความรัก ความเห็นอกเห็นใจ การช่วยเหลือด้านสิ่งของ การเงิน แรงงาน ข้อเสนอแนะ ซึ่งจะทำให้บุคคลเกิดความมั่นใจ

การสนับสนุนทางสังคมสามารถเกิดได้ทุกสังคมที่บุคคลเข้าไปปฏิสัมพันธ์ด้วย อาทิ เช่น สังคมบ้านขณะที่เด็กมีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัวทั้งที่เป็นบิดามารดา พี่น้องหรือคนอื่นในครอบครัว สังคม โรงเรียน ขณะที่เด็กปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อน ซึ่งรูปแบบการสนับสนุนทางสังคมที่บุคคลได้รับจากบุคคลอื่นในสังคมนั้น จะมีทั้งการสนับสนุนทางสังคมที่เป็นวัตถุประสงค์ของไปจนถึงการสนับสนุนทางสังคมที่มีคุณค่าทางจิตใจสำหรับผู้ที่ได้รับ ซึ่งจะทำให้บุคคลที่ได้รับการสนับสนุนรู้สึกอบอุ่น รู้สึกว่าตนมีคุณค่า เน้นที่ยอมรับของสังคม อันจะนำมาซึ่งความสุขในการดำเนินชีวิตของบุคคลต่อไปในอนาคต (กรรณิการ์ วุฒิพงษ์วร โโชค, 2540 : 26)

สรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคม คือ การที่บุคคลในสังคมได้รับการช่วยเหลือส่งเสริมจากบุคคลในสังคมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การได้รับความรัก ความผูกพันใกล้ชิด การได้รับข้อมูลข่าวสารในรูปของการให้คำปรึกษา แนะนำ การช่วยเหลือทางด้านวัตถุประสงค์ของ เงินทอง เวลาและแรงงาน ซึ่ง จริยวัตร คมพยัคฆ์ (2531 : 99-100) ได้กล่าวว่าครอบครัวเป็นแหล่งสนับสนุนทางสังคมที่มีความสำคัญใกล้ชิดกับบุคคลมากที่สุด โดยเฉพาะการสนับสนุนทางอารมณ์ รองลงมาเป็นกลุ่มญาติ พี่น้องและกลุ่มเพื่อนซึ่งความต้องการการสนับสนุนจากแหล่งต่าง ๆ จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับภาวะทางสังคม เศรษฐกิจและความต้องการของบุคคล สำหรับงานวิจัยนี้จะแบ่งแหล่งสนับสนุนทางสังคมเป็น 2 ส่วน คือ

4.1 การสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว

ครอบครัวจัดว่าเป็นสังคมแรกที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อพฤติกรรมของเด็ก เป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดในการฝึกอบรม สั่งสอน และสร้างบุคลิกภาพให้แก่เด็ก เด็กจะมีพัฒนาการด้านจริยธรรมมากหรือน้อยอยู่ที่บิดามารดาเป็นสำคัญ จริยธรรมจะเกิดขึ้นในเด็กได้โดยการอบรมสั่งสอน เด็กไม่สามารถสำนึกหรือสร้างเสริมคุณธรรมขึ้นด้วยตนเองได้ก็หมายความว่า บิดามารดาจะต้องมีคุณธรรมพอสมควร และเด็กจะลอกเลียนแบบที่ดั่งงามไปเป็นของตนเองด้วยความเต็มใจและถือว่าเป็นสิ่งที่ดี (กิติกร มีทรัพย์, 2543: 326) ซึ่งเด็กมักมองผู้ใหญ่เน้นแบบอย่าง เป็นต้นแบบที่ดี บิดามารดาจึงมีหน้าที่เป็นต้นแบบที่ดีในเรื่องพฤติกรรมและค่านิยมต่าง ๆ แบบอย่างของบิดามารดาเป็น

สิ่งสำคัญ ถ้าบิดามารดาไม่มีวินัยในตนเอง บุตรก็จะไม่มีวินัยด้วย ดังนั้นต้องให้เด็กได้เห็นแบบอย่างที่ดี ถูกต้อง โดยบิดามารดาต้องการทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการมีวินัยในตนเองก่อน เด็กก็จะเรียนรู้แบบอย่างความวินัยในตนเองจากบิดามารดาเมื่อเด็กกระทำในสิ่งที่ดีและถูกต้องก็ควรให้แรงเสริมเพื่อยืนยันว่าเด็กมีพฤติกรรมที่ดีเหมาะสมที่จะกระทำต่อไป ซึ่งถ้าเด็กได้กระทำเป็นประจำจะกลายเป็นนิสัยที่ติดตัวไปในที่สุด (พริยา ฐราพรพิสุทธิกุล, 2533: 18)

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ สนใจศึกษาการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัวในแง่ที่ว่าเป็นการอบรมและการเป็นแบบอย่างด้านวินัยของบิดามารดา ซึ่งการอบรมและการเป็นแบบอย่างด้านวินัยของบิดามารดา หมายถึง พฤติกรรมของบิดามารดาหรือผู้ปกครองในการปฏิบัติตามกฎระเบียบและกิจวัตรประจำวันให้สอดคล้องกับค่านิยมของสังคม ช่วยเสริมสร้างความวินัยแก่เด็กอย่างสม่ำเสมอ โดยการทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี ชมเชย หรือให้กำลังใจเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม (สุชา จันทรเอม, 2542: 22) บิดามารดาควรเป็นแบบอย่างในการแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้อดได้ รอได้ มีความเพียรพยายาม ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีการวางแผนการกระทำ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลที่ดีที่สุด มีการแบ่งเวลาอย่างเหมาะสมลงตัว ประหยัด อดออม รู้คุณค่าของสิ่งของและรู้จักใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล (เพ็ญแข ประจันปัจจนิก, 2545: 25-27) รวมทั้งฝึกให้เด็กพิจารณาแก้ปัญหาและสร้างข้อตกลงเพื่อปฏิบัติตาม ทั้งนี้ต้องเน้นในเรื่องของการใช้เหตุผล การช่วยเหลือ และการเสียสละเพื่อส่วนรวม การควบคุมตนเอง ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และควรร่วมมือกับผู้อื่น (ถัดดาวลัย เกษมเนตร และคณะ 2539 : 18)

ในด้านแนวทางการปฏิบัติของบิดามารดาเพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดวินัยในตนเองนั้น จรรยา สุวรรณทัต (2543 : 38-39) ได้เสนอไว้ว่า บิดามารดาควรมีการกำหนดกิจวัตรประจำวันที่แน่นอน ควรมีการชมเชยให้รางวัลเด็กที่ทำดี บิดามารดาควรเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านการมีวินัยในตนเองให้กับเด็ก ระเบียบวินัยต่าง ๆ ควรจะยึดหยุ่นได้บ้าง ควรจะมีการฝึกในเรื่องต่าง ๆ มาตั้งแต่เล็ก ให้อิสระในการแสดงความคิดเห็น ให้เด็กมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา มีการอธิบายเหตุผลของการลงโทษและรับฟังความคิดเห็นของเด็ก

4.2 การสนับสนุนทางสังคมจากโรงเรียน

โรงเรียนจัดเป็นบ้านที่สองของเด็ก เพราะในหนึ่งสัปดาห์เด็กจะต้องใช้เวลาอยู่ในโรงเรียนถึง 5 วัน และแต่ละวันต้องอยู่โรงเรียนประมาณ 7-8 ชั่วโมง โดยมีครู-อาจารย์เป็นผู้คอยในการดูแลเอาใจใส่ โรงเรียนมีหน้าที่หลักสำคัญ คือ การสร้างพลเมืองดีของชาติ การอบรมสั่งสอน และพัฒนาพฤติกรรมที่ดีที่เหมาะสมให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลในสังคมได้โรงเรียนมีบทบาทอย่างมากในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมของเด็ก โดยเฉพาะพฤติกรรมกำมีวินัยในตนเองซึ่งครูเป็นบุคคลที่สามารถปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีงามต่าง ๆ ให้เด็กได้อย่างมาก ด้วย

เหตุนี้ท่าทีของครู วิธีการพูด รวมถึงวิธีการอบรมของครูจึงมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้เด็กมีความรู้สึกอยากปฏิบัติตาม โดยเฉพาะการที่ครูให้คำชมเชย ให้กำลังใจในการช่วยตนเองของเด็ก จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าครูเชื่อในความสามารถของตน (กรรณิการ์ วุฒิพงษ์วรโชค, 2540: 27) นอกจากนี้การที่ครูเป็นแบบอย่างในการแสดงพฤติกรรมการมีวินัยเพื่อให้เด็กทำตาม และเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมการมีวินัยแล้วครูและเพื่อให้การสนับสนุนต่อการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ เพื่อเด็กจะได้ตัดสินใจว่าควรแสดงพฤติกรรมอย่างไร และแสดงพฤติกรรมที่ดีนั้นต่อไป (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ, 2539 : 19-20) ดังนั้นครูจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างและเพิ่มพูนคุณสมบัติที่พึงประสงค์ต่าง ๆ ให้กับเยาวชน

ในการวิจัยครั้งนี้ สนใจศึกษาการอบรมและการเป็นแบบอย่างด้านวินัยของครู การให้การสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียน และการรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียน โดยมีข้อสรุปในด้านการปฏิบัติ ดังนี้

4.2.1 การเป็นแบบอย่างของครู หมายถึง พฤติกรรมของครูในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียนให้สอดคล้องกับค่านิยมของสังคม และช่วยเสริมความมีวินัยแก่เด็กอย่างสม่ำเสมอ โดยทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี ชมเชยหรือให้กำลังใจเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม (สุชา จันท์เอม, 2511: 52) และฝึกให้เด็กแก้ปัญหา และสร้างข้อตกลงเพื่อปฏิบัติตาม ทั้งนี้ต้องเน้นในเรื่องของการใช้เหตุผลและการร่วมมือกับผู้อื่น (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ, 2539: 20) สำหรับแนวทางในการปฏิบัติของครู เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดวินัยในตนเอง กฤษณี ภูพัฒน์ (2538: 10) ได้เสนอไว้ว่า การอบรมสั่งสอน และการเป็นแบบอย่างของครูในด้านพฤติกรรมการมีวินัยของนักเรียน ควรเกิดจากความรัก ความอบอุ่นที่มีให้แก้ปัญหา การอธิบายด้วยเหตุผล และการรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน รวมทั้งการเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กเลียนแบบในด้านพฤติกรรมการมีวินัยที่พึงปรารถนาได้

4.2.2 การสนับสนุนด้านวินัยจากโรงเรียน หมายถึง การแสดงออกของครู และเพื่อนนักเรียนด้วยการให้สิ่งที่พึงพอใจแก่นักเรียนภายหลังจากที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมการมีวินัยเพื่อเป็นสิ่งเร้าให้นักเรียนกระทำพฤติกรรมการมีวินัยต่อไป ซึ่งการแสดงออกแบ่งเป็น 4 ลักษณะ (ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร, 2539 : 29) คือ

- 1) การที่ครูและเพื่อนให้สิ่งของ เช่น ของใช้ ของเล่น หรือขนม หลังจากที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมการมีวินัย
- 2) การที่ครูและเพื่อนกล่าวคำพูด หรือแสดงท่าทางยอมรับในสิ่งที่นักเรียนกระทำภายหลังจากที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมการมีวินัย

3) การที่ครูและเพื่อนให้สิ่งที่นักเรียนสามารถนำไปแลกเปลี่ยนที่นักเรียนต้องการอื่น ๆ ได้ เช่น เงิน คະແນน คาว ครอบ ฯลฯ ภายหลังจากนักเรียนแสดงพฤติกรรมการมีวินัย

4) การที่ครูและเพื่อนให้นักเรียนได้มีสิทธิพิเศษต่าง ๆ ตามเงื่อนไขหรือเวลาที่กำหนด เช่น ให้ออกไปเล่น ให้ออกไปเล่น ให้ออกไปเล่น ภายหลังจากนักเรียนแสดงพฤติกรรมการมีวินัย

4.2.3 การรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียน หมายถึง การที่นักเรียนรับรู้ภายในโรงเรียนของตนมีกฎเกณฑ์ และค่านิยมอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการมีวินัย ซึ่งการรับรู้มีความสำคัญต่อการเกิดพฤติกรรมของบุคคลเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะพฤติกรรมการมีวินัย บุคคลจะมีพฤติกรรมการมีวินัยหรือไม่ ขึ้นอยู่กับว่าเขาได้รับรู้เกี่ยวกับการมีวินัย หรือได้เคยฝึกอบรมเกี่ยวกับการมีวินัยมากน้อยเพียงใด

โรงเรียนจึงมีบทบาทในการอบรมให้นักเรียนได้รู้เกี่ยวกับกฎ ระเบียบ วินัย ของการดำเนินชีวิตในสังคม พัฒนาลักษณะนิสัยเฉพาะตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสังคมนั้น ๆ รวมทั้งอบรมให้นักเรียนมีความคิด ทักษะ ค่านิยม และจริยธรรมที่พึงประสงค์ด้วย โรงเรียนจึงเป็นแหล่งหล่อหลอมเด็กในสังคมที่สำคัญ นอกเหนือไปจากบ้าน เปรียบเสมือนสังคมจำลองที่ประกอบไปด้วยกลุ่มคนหลาย ๆ กลุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบเรียบร้อย โรงเรียนจึงมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ รวมทั้งค่านิยมต่าง ๆ อันจะเป็นแนวทางในการฝึกนักเรียนให้รู้และปฏิบัติตาม ซึ่งการรับรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์และค่านิยมของโรงเรียนของนักเรียนจะแตกต่างกันไป และมีส่วนทำให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ และค่านิยมของโรงเรียนแตกต่างกันไปด้วย

ดังนั้นความสัมพันธ์ของการเลี้ยงดูของครอบครัวที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กถือเป็นหน้าที่ในการเอาใจใส่ดูแลปฏิบัติต่อเด็กด้วยความรัก ตอบสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจในรูปแบบต่าง ๆ กับการสนับสนุนทางสังคมไม่ว่าจะเป็นการเป็นแบบอย่างในการแสดงออกของผู้ใหญ่ในครอบครัว การฝึกอบรมของครูและโรงเรียนเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ วินัยของการดำเนินชีวิตในสังคม ลักษณะนิสัยเฉพาะตัว การพัฒนาความคิด ทักษะ ค่านิยมและจริยธรรมจะเป็นส่วนที่กำหนดร่วมกันในลักษณะด้านวินัยของเด็กเพียงใดล้วนเป็นสิ่งที่น่าศึกษา อย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะการมีวินัยของเด็กจะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมและบุคลิกภาพของบุคคลนั้นในอนาคต ดังความเห็นของ สุชา จันทรธรม (2533: 37-60) ความมีวินัยในตนเองจึงเป็นความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะปลูกฝังและเสริมสร้างแก่เยาวชนของชาติ เพราะจะเป็นปัจจัยในการพัฒนาอุปนิสัยและคุณลักษณะที่ดี เป็นรากฐานในการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในภายภาคหน้า สอดคล้องกับความเห็นของ ปัญญา นันท ภิภุ (2524: 6) กล่าวถึงประเทศที่พลเมืองมีวินัยสูงจะเป็นประเทศที่มีระเบียบเรียบร้อยและเจริญก้าวหน้าทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจ

จากการทบทวนวรรณกรรมแสดงถึงควมมีวินัยในตนเองของเด็กที่เป็นความสามารถในการควบคุมตนเองได้ทั้งทางอารมณ์และพฤติกรรมจะขึ้นอยู่กับกรอบเลี้ยงดูซึ่งเป็นระดับความมากน้อยของการเอาใจใส่ การดูแลและสั่งสอนทักษะต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตซึ่งผู้ปกครอง หรือบิดามารดาแต่ละคนปฏิบัติต่อนักเรียน และการสนับสนุนทางสังคมที่นักเรียนได้รับความช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสาร วัตถุประสงค์ของ ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ส่งเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเอง จากบุคคลใกล้ชิด

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู

ดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2520: 98-100, 120) ได้ทำการศึกษาจริยธรรมของเยาวชนไทย โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ทั้ง 4 มิติ (การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน แบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ แบบควบคุม และแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย) กับลักษณะเหตุผลเชิงจริยธรรมของเยาวชนไทย โดยทำการศึกษากับวัยรุ่นตอนต้นจนถึงวัยรุ่นใหญ่ตอนต้น (อายุ 11 – 25 ปี) ผลการวิจัย พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเยาวชน ส่วนผู้ที่ถูกอบรมแบบควบคุม และแบบลงโทษทางจิตมากกว่าทางกาย ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จรรยา สุวรรณทัต (2543: 10) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูกับลักษณะความรับผิดชอบของเด็ก ผลการวิจัยพบว่า บิดามารดาที่ฝึกให้บุตรมีระเบียบวินัยในด้านความเป็นอยู่ และการรักษาข้าวของเครื่องใช้ และฝึกให้รู้จักสงบ ระงับพฤติกรรมก้าวร้าวจะมีบุตรที่มีลักษณะรับผิดชอบสูง นอกจากนี้ยังพบว่าลักษณะความรับผิดชอบของเด็กหญิงชายนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะและปริมาณการฝึกฝนที่ต่างกัน กล่าวคือวัยรุ่นชายที่ได้รับการฝึกให้ประสบผลสำเร็จและบิดามารดาที่มีความคาดหวังสูง จะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง ส่วนวัยรุ่นหญิงที่ได้รับการฝึกระเบียบวินัยด้านต่าง ๆ รวมทั้งการมีมารยาทอันดีงามอย่างเข้มงวด จะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง และที่สำคัญยังพบว่า เด็กวัยรุ่นที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบให้ความรักมากและควบคุมพอสมควรจะมีลักษณะความรับผิดชอบที่ปรากฏชัดที่สุด

ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์ (2522: 122-127) ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบรักและใช้เหตุผลกับจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนตามทฤษฎีของเพียวเจท์ และโคลบอร์ค กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กที่มีอายุ 4-6 ปี พร้อมมารดาของเด็กที่กำลังเตรียมความพร้อมในการเรียนอยู่ใน

โรงเรียนที่มีระดับก่อนประถมศึกษาปีที่ 1 ในเขตเมืองและชานเมือง มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางและต่ำในกรุงเทพมหานครจำนวน 83 คน ผลการวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักไม่สัมพันธ์กับจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนทั้งสองทฤษฎีอย่างเชื่อถือได้ ในขณะที่การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนตามทฤษฎีของเพียเจต์อย่างเชื่อถือได้

พรณีย์ กันทรากร (2523: 51-54) ศึกษาเปรียบเทียบจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีภูมิหลังต่างกันในจังหวัดสงขลา เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางจริยธรรมกับวิธีการอบรมเลี้ยงดู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลที่มีอายุระหว่าง 4-6 ปี จำนวน 90 คน ผลการวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการอบรมเลี้ยงดูที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าได้ได้รับความรักความห่วงใย ความอบอุ่น มีการยอมรับฟังความคิดเห็นและความสามารถของเด็ก ให้ความช่วยเหลือและมีความยุติธรรมกับเด็ก ให้อิสระและความเอาใจใส่แก่เด็กกับ จริยธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยที่พบนี้แสดงให้เห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูด้วยการให้ความรัก ความห่วงใย ความอบอุ่นแก่เด็กมีความสำคัญ

ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และวิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี (2525: 140-145) ที่ทำการศึกษาคครอบครัวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจของไทย เพื่อเปรียบเทียบปริมาณการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจ 5 ด้าน หรือปฏิบัติตามคำสั่งสอนในเรื่องความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อ การมีสัมมาคารวะต่อบิดา มารดาและผู้อาวุโส ความกตัญญูกตเวทิต และการขีตบาปบุญระหว่างนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักมากกับรักน้อยและแบบควบคุมมากกับควบคุมน้อย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนรัฐบาลสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 979 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักมากมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจทั้ง 5 ด้านมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกับนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมมากที่มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจทั้ง 5 ด้านมากกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวโดยสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักมากและควบคุมมากมีผลต่อคุณลักษณะด้านความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อ การมีสัมมาคารวะ ความกตัญญูกตเวทิต และการขีตบาปบุญของเด็ก

ไพโรจน์ หวังใจชื่อ (2525: 59-60) ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับทัศนคติความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ซึ่งบิดามารดา หรือผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และรู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา เป็นวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ทำให้เด็กมีความตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว และเด็กมีส่วนรับผิดชอบในครอบครัวร่วมกับผู้ใหญ่

อุบลรัตน์ โปธิโกสม (2523: 45) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความซื่อสัตย์ของเด็กไทย โดยศึกษากับเด็กระดับประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษา พบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความซื่อสัตย์

สุนารี เตชะโชควิวัฒน์ (2527: 65) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู วินัยในตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเอง พบว่า ระดับการอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวินัยในตนเอง และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลจะมีวินัยในตนเองสูง

วิواهرวัน มูลสถาน (2523: 66-69) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับวินัยในตนเอง พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะส่งผลให้เด็กมีวินัยในตนเองสูง

มยุรี จินตรักษ์ (2524: 8) ศึกษาอิทธิพลของลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทยที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยศึกษานักเรียนที่มีอายุระหว่าง 13-15 ปี ผลการวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักมีอิทธิพลต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกับแบบอื่น ๆ อย่างชัดเจน แต่มีแนวโน้มว่ามีอิทธิพลมากกว่าแบบอื่น การอบรมเลี้ยงดูแบบรักมากจะทำให้มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าอย่างเห็นได้ชัด ในส่วนที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากและแบบใช้เหตุผลน้อย แบบควบคุมมากและแบบควบคุมน้อย แบบลงโทษทางจิตและแบบลงโทษทางกาย เหล่านี้ไม่ทำให้มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันเท่าใดนัก และพบว่า การอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 แบบร่วมกันมีอิทธิพลต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

สุคนธ์ เจียรกลาง (2535: 71-76) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ โดยมุ่งเน้นที่การอบรมเลี้ยงดู 3 แบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันจะมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบแตกต่างกัน แต่ไม่พบว่า มีการอบรมเลี้ยงดูคู่ใดที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสุคนธ์ เจียรกลาง กล่าวว่า ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ บิดามารดาโดยทั่วไปมักจะใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ผสมผสานกันหลายรูปแบบ จึงส่งผลให้ความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของเด็กไม่แตกต่างกันมากจนสามารถแสดงออกมาให้เห็นได้อย่างชัดเจน

ชูศรี หล็กเพชร (2517: 94-95 อ้างถึงใน นุชลดดา ไรจนประภาพรรณ, 2541: 5) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความเชื่อมั่นในตนเองและคุณธรรมแห่งพลเมืองดี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดเพชรบุรี พบว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรม

เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ออร์บาค และชาร์ลตอน (Auerbach and Sharon, 1998: 3336-B อ้างถึงใน กรรณิการ์ วุฒิพงษ์วร โชค, 2540: 19) ศึกษาอิทธิพลของรูปแบบการฝึกวินัยที่มีต่อลักษณะอารมณ์และความสามารถทางสังคมของเด็กวัยก่อนเรียน ผลการศึกษาพบว่า การฝึกวินัยในรูปแบบที่มีเหตุผลจะช่วยให้เด็กมีอารมณ์ด้านบวก และมีความสามารถทางสังคมสูง ส่วนการฝึกวินัยในรูปแบบที่เข้มงวดจะส่งผลให้เด็กมีอารมณ์ด้านลบ และมีความสามารถทางสังคมต่ำ

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนด้านวินัยของสังคม

มาเซียลาส (Massialas, 1957: 124-140) ได้สรุปผลการศึกษาวินัยที่เกี่ยวข้องกับความ เป็นพลเมืองดีและกระบวนการสังคมประกิตทางการเมือง พบว่า ปัจจัยที่มีบทบาทต่อการอบรมความ เป็นพลเมืองดีและความเข้าใจทางการเมือง ได้แก่ บทบาทของครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน หนังสือ และตำราต่าง ๆ สำหรับด้านครอบครัวเป็นสถาบันที่มีบทบาทมาก การอบรมอย่างมีเหตุผลมีผลต่อ ความเป็นพลเมืองดีและทัศนคติที่ดีต่อการเมือง การอบรมอย่างเคร่งครัดมีผลต่อความไม่พอใจและ ทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเมืองได้ ด้านโรงเรียน พบว่า การสอน วิธีที่สอน ครูที่สอน สถานที่ตั้งมีผลต่อ การเรียนรู้ของเด็ก

พูลเลน (Pullen, 1959 อ้างถึงใน ไพโรจน์ หวังใจชื่อ, 2525: 59-60) ศึกษาการอบรม เลี้ยงดูจากครอบครัวกับพฤติกรรมพลเมืองดี ผลการวิจัยพบว่า ครอบครัวมีบทบาทในการปลูกฝัง ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี กล่าวคือ ถ้าครอบครัวใดบิดามารดาหรือผู้ปกครองเปิดโอกาส ให้เด็กได้ตัดสินใจปัญหาพร้อมกับทุกคน จะช่วยให้เด็กมีโอกาสฝึกฝนและรู้จักใช้เหตุผลในการแก้ไข ปัญหา เด็กจะได้ตระหนักถึงความสำคัญในบทบาทความรับผิดชอบของตน ในฐานะที่เป็นสมาชิก ของครอบครัวคนหนึ่ง จะก่อให้เกิดผลดีในการปลูกฝังความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อความเป็นพล เมืองดีได้อย่างแท้จริง

เบรคเคนริจด์ (Breckenridge, 1955: อ้างถึงใน แจ่มจันทร์ เกียรติกุล, 2531: 35) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเอง ผลการวิจัยพบว่า การได้รับการยอมรับจากครอบครัวจะเป็น สาเหตุสำคัญอย่างหนึ่ง ที่ทำให้เด็กสามารถพัฒนาความคิดเรื่องการนับถือตนเอง และความเชื่อมั่นใน ตนเอง เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความสามารถในการควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบ และ แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้

ยูพองค์ โคตรพัฒนานนท์ (2543: 34) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกาปฏิบัติ พัฒนกิจของครอบครัวระยะมีบุตรวัยรุ่นกับทักษะชีวิตพื้นฐานของวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า การที่เด็ก มีจริยธรรมสูงจะทำให้เด็กสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข ในขณะที่เด็กก็ช่วยให้สังคมมีความ

สงบสุขและเจริญก้าวหน้า โดยบิดามารดาเป็นต้นแบบที่ดีในเรื่องพฤติกรรมและค่านิยมต่าง ๆ แบบอย่างของบิดามารดาเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าบิดามารดาไม่มีวินัยในตนเอง เด็กก็จะไม่มีวินัยด้วย ซึ่งหากบิดามารดาไม่สามารถปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม จะทำให้เด็กขาดการปลูกฝังค่านิยมและจริยธรรมที่ดี ทำให้เด็กอยู่ในสังคมได้ยาก ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ ไม่สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้ ไม่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน อาจกลายเป็นบุคคลโรคจิต เป็นอาชญากร หรือเป็นผู้ร้าย ทำผิดกฎหมายได้

แฟลนเดอร์ส (Flanders, 1959: 30-39 อ้างถึงใน ชลันดา ศาสนาญาติ, 2540: 32) ศึกษาสภาพเชิงจิตสังคมในโรงเรียนกับสุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่น พบว่า ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในการที่จะทำให้พฤติกรรมของเด็กเป็นไปในทางบวกหรือลบ ถ้าครูมีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ต่อเด็กในทางบวก เด็กก็จะตอบสนองในทางบวก ถ้าครูมีปฏิสัมพันธ์ต่อเด็กในเชิงลบเด็กก็จะตอบสนองในเชิงลบเช่นกัน และในการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กให้เป็นไปในทางบวกก็จะส่งผลต่อพัฒนาการบุคลิกภาพเด็กให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพที่ดีต่อสังคม

ไรอันส์ (Ryans, 1961 อ้างถึงในชลันดา ศาสนาญาติ, 2540: 27) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับพฤติกรรมของนักเรียน พบว่า ครูที่มีลักษณะเมตตา เข้าใจนักเรียน รับผิดชอบ และกระตุ้นให้นักเรียนมีการเรียนรู้ จะสัมพันธ์กับพฤติกรรมดีตัวในการเรียนรู้ สร้างสรรค์ ให้ความร่วมมือ และควบคุมตนเองของนักเรียน ส่วนครูที่มีลักษณะเย็นชา ไม่มีแบบ และทำอะไรซ้ำซาก จะสัมพันธ์กับพฤติกรรมของนักเรียนด้านความไม่สนใจ ชอบทำลาย ถอนตัว หยาบคาย เฉื่อยชา ต้องพึ่งคนอื่น และไม่มั่นใจในตนเอง และยังพบอีกว่า ลักษณะส่วนตัวของครูมีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมของนักเรียน โดยเฉพาะเด็กประถม และลักษณะที่เกี่ยวกับกระบวนการสอนของครูมีอิทธิพลมากต่อเด็กมัธยม

เลวิน และลิปปีท (Lewin and Lippit.n.d.,1959 อ้างถึงใน ชลันดา ศาสนาญาติ, 2540: 32-33) ได้ทำการศึกษาการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก โดยแบ่งการปฏิสัมพันธ์ออกเป็น 3 แบบ คือ แบบอัตตาธิปไตย แบบประชาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กแบบอัตตาธิปไตย แบบนี้ให้ผลดีในการเรียน เด็กทำงานสำเร็จและมีผลการเรียนดี แต่ในด้านบุคลิกภาพจะทำให้เด็กเป็นคนก้าวร้าวเนื่องจากรู้สึกว่าคุณถูกกดขี่ ในขณะที่ลับหลังครูเด็กจะขาดความรับผิดชอบ ขาดความคิดริเริ่มและความเป็นผู้นำ กลุ่มที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กแบบประชาธิปไตยจะทำให้เด็กมีส่วนร่วมและเคารพซึ่งกันและกัน มีลักษณะความเป็นผู้นำ มีการริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความรับผิดชอบ กลุ่มที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบปล่อยปละละเลยจะไม่ส่งเสริมบุคลิกภาพที่ดี เด็กจะเป็นคนทำงานไม่เป็น ขาดความรับผิดชอบ และไม่สามารถเป็นผู้นำที่ดีได้

อุมาพรณ ชูชื่นกลิ่น (2531: 63-66) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางบวกของครูต่อนักเรียนกับพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักเรียน พบว่า เมื่อครูแสดงพฤติกรรมทางบวกต่อนักเรียนได้แก่ การที่ครูยิ้ม และพูดคุยกับนักเรียน ชมเชยนักเรียนเมื่อทำงานเสร็จตามที่ได้รับมอบหมาย นักเรียนก็จะซึมซับประสบการณ์ที่ตนได้รับจากครูในทางที่ดี ทำให้แสดงพฤติกรรมของความรับผิดชอบในการตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น

5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง

แจ่มจันทร์ เกียรติกุล (2531: 96-104) ได้ทำการศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองและวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันและอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจา และท่าทางแตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบระดับความเชื่อมั่นในตนเอง วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลลพบุรี จำนวน 60 คน ผลการวิจัยพบว่าเด็กที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมแบบเด็กเป็นศูนย์กลางซึ่งเป็นลักษณะของครูที่เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง มีโอกาสตัดสินใจเลือกกิจกรรมด้วยตนเองและมักจะได้รับคำชมเชยให้กำลังใจจากครูเสมอ มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมแบบครูเป็นศูนย์กลางซึ่งเป็นลักษณะของครูที่ชอบใช้คำสั่งห้ามและตำหนิ

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2539: 99) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัย โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางจิตใจ และสภาพแวดล้อมทางสังคม กับพฤติกรรมการมีวินัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีพฤติกรรมการมีวินัยมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดีในการทำนายพฤติกรรมการมีวินัยจากตัวแปรอิสระ พบว่า ตัวแปรอิสระที่สำคัญในการทำนายพฤติกรรมการมีวินัย ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน ส่วนตัวแปรอิสระที่สำคัญรองลงไป คือ ทัศนคติต่อพฤติกรรมการมีวินัย การรับรู้ค่านิยมของโรงเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การอบรมเลี้ยงดูและการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา ด้านพฤติกรรมการมีวินัย และการอบรมสั่งสอนและการเป็นแบบอย่างของครูด้านพฤติกรรมการมีวินัย นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการอบรมสั่งสอนและการเป็นแบบอย่างของครูด้านพฤติกรรมการมีวินัยในปริมาณมาก และมีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน มีทัศนคติต่อพฤติกรรมการมีวินัย และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในปริมาณมาก จะมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยสูงกว่ากลุ่มอื่น และพบว่า กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการเป็นแบบอย่างของบิดามารดา ด้านพฤติกรรมการมีวินัยในปริมาณมาก

และมีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน มีทัศนคติต่อพฤติกรรมการมีวินัย และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในปริมาณมาก จะมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ

ศิริพรรณ เหมรังคะ (2542: 95) ศึกษาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา เฉพาะกลุ่มโรงเรียนกรมสามัญ กรุงเทพมหานคร กลุ่มที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบระดับ ปานกลาง โดยได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองได้ อยู่ในระดับสูง รองลงมา คือ การเลี้ยงดูแบบ ควบคุมน้อย แบบรักสนับสนุน และแบบใช้เหตุผล ส่วนลักษณะทางจิตใจ พบว่า เด็กที่มีการควบคุม ตนเองในระดับปานกลางค่อนข้างสูง และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับปานกลาง จะมีพฤติกรรม ความรับผิดชอบสูง จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียน พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัว โดยเฉพาะนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน และมีการอบรม เลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล จะมีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบของนักเรียนมาก

มยุรี จินตรักษ์ (2524: 66) ได้ทำวิจัยเรื่องอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทยที่มีต่อ การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอายุ 13-15 ปี จำนวน 120 คน ในจังหวัด ขอนแก่น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามวัดปริมาณการอบรมเลี้ยงดู 4 แบบ คือ แบบรัก ควบคุม ลงโทษ และให้เหตุผลกับแบบทดสอบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ผลการวิจัย พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบรักมีอิทธิพลต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกับแบบอื่น ๆ แต่มี แนวโน้มว่ามีอิทธิพลมากกว่าแบบอื่น ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบรักมากกว่าแบบรักน้อยนั้นการอบรม เลี้ยงดูแบบรักมากทำให้มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าอย่างเห็นได้ชัด ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าแบบใช้เหตุผลน้อย แบบควบคุมมากกว่าแบบควบคุมน้อย และ แบบลงโทษทางจิตกับลงโทษทางกายเหล่านี้ ไม่ทำให้มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน การวิจัยครั้งนี้พบว่า การอบรมเลี้ยงดูทั้ง 4 แบบร่วมกันมีอิทธิพลต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเพียง เล็กน้อยเท่านั้น

กรรณิการ์ วุฒิพงษ์วรโชค (2540: 81-82) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรม เลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม การบรรลุนตามขั้นพัฒนาการ และพฤติกรรมพลเมืองดีของวัยเด็ก ตอนต้นในภาคตะวันตก ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนวัยเด็กตอนต้นได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรัก สนับสนุนในระดับมาก แบบใช้เหตุผลในระดับมาก และแบบควบคุมในระดับปานกลาง นักเรียน ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่บรรลุนตามขั้นพัฒนาการใน ระดับสูง และมีพฤติกรรมพลเมืองดีในระดับสูง โดยนักเรียนที่บรรลุนตามขั้นพัฒนาการต่างกันจะมี พฤติกรรมพลเมืองดีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 นอกจากนี้ยังพบว่า การบรรลุนตาม ขั้นพัฒนาการของนักเรียนวัยเด็กตอนต้นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมพลเมืองดีใน ระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการทบทวนวรรณกรรมการอบรมเลี้ยงดูซึ่งเป็นระดับความมากน้อยของการเอาใจใส่ การดูแลและสั่งสอนทักษะต่าง ๆ ในการดำรงชีวิตซึ่งผู้ปกครอง หรือบิดา มารดาแต่ละคนปฏิบัติต่อนักเรียน และการสนับสนุนทางสังคมที่นักเรียนได้รับความช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสาร วัตถุ สิ่งของ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากบุคคลใกล้ชิด มีอิทธิพลต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กที่เป็นความสามารถในการควบคุมตนเองได้ทั้งทางอารมณ์และพฤติกรรม

ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกรอบความคิดในการวิจัยซึ่งเป็นความสัมพันธ์ของการอบรมเลี้ยงดูการสนับสนุนทางสังคมกับการมีวินัยในตนเอง และขอแสดงตัวแปรที่จะศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- ระดับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา แบ่งเป็น ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

- การสนับสนุนด้านวินัยของสังคม แบ่งเป็น การสนับสนุนด้านวินัยจากบิดามารดา การสนับสนุนด้านวินัยจากครู การสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียน และการรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

พฤติกรรมการมีวินัยในตนเอง 10 ด้าน คือ

- (1) พฤติกรรมการมีความเชื่อมั่นในตนเอง
- (2) พฤติกรรมการมีความรับผิดชอบ
- (3) พฤติกรรมการมีความตรงต่อเวลา รู้จักกาลเทศะ
- (4) พฤติกรรมการมีความเป็นผู้นำ
- (5) พฤติกรรมการมีลักษณะมุ่งอนาคต
- (6) พฤติกรรมการเคารพในสิทธิของผู้อื่น
- (7) พฤติกรรมการมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม
- (8) พฤติกรรมการมีความซื่อสัตย์
- (9) พฤติกรรมการมีความอดทน ขยันหมั่นเพียร และ
- (10) พฤติกรรมการรู้จักเสียสละเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ซึ่งเป็นการวิจัยที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการบรรยายปรากฏการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนตามสภาพความเป็นจริงและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคมกับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครสวรรค์เพื่อนำไปสู่การตั้งสมมติฐานเพื่อแก้ปัญหาระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ซึ่งศึกษาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 1 จำนวน 67 โรงเรียน จำนวน 24,045 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จำนวน 393 คน ซึ่งขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คำนวณโดยใช้สูตรความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ดังนี้ (Yamane, 1973: 725 อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ, 2540: 71)

$$\begin{array}{l} \text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + N(e)^2} \\ \text{โดยแทนค่า} \quad n = \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} \\ \quad \quad \quad N = \text{ขนาดของประชากร} \\ \quad \quad \quad c = \text{ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05} \\ \text{จากสูตรข้างต้น สามารถคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้} \\ \quad \quad \quad n = \frac{24,045}{1 + 24,045 (0.05)^2} \\ \quad \quad \quad = 393.45 \end{array}$$

จากการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 393.45 แต่เพื่อความสะดวกในการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการดำเนินกระบวนการวิจัย จึงขอให้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็น 393 ตัวอย่าง อันถือเป็นจำนวนที่เชื่อถือได้ ในแง่การให้ข้อมูลและเหมาะสมกับความสามารถ และความสะดวกของผู้วิจัย

1.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

สุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling)

ขั้นที่ 1 สุ่มเลือกโรงเรียน

สำรวจจำนวนโรงเรียนประถมศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 1 จากแผนกสถิติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ ปีการศึกษา 2546 พบว่ามีจำนวน 67 โรงเรียน เลือกจำนวนโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 10 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด ได้จำนวน 6 โรงเรียน แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการจับสลากรายชื่อโรงเรียนซึ่งโรงเรียนที่จับสลากได้ ได้แก่ โรงเรียนประชานุเคราะห์ โรงเรียนโพธิสารศึกษา โรงเรียนลาซาลโชติรวินนครสวรรค์ โรงเรียนอนุชนวัฒนา โรงเรียนวิสุทธิศึกษา และโรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์

ขั้นที่ 2 สุ่มเลือกห้องเรียน

ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ชั้นปีละ 2 ห้อง คิดเป็นโรงเรียนละ 4 ห้องเรียน รวม 6 โรงเรียน ได้จำนวน 24 ห้องเรียน

ขั้นที่ 3 สุ่มเลือกนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เลือกจับโดยใช้วิธีการจับสลากเลขที่ของนักเรียนจากห้องเรียนที่สุ่มเลือกไว้แล้ว ซึ่งเลือกจับห้องเรียนละ 16 คน จำนวน 23 ห้องเรียน และ 25 คน จำนวน 1 ห้องเรียน รวมกลุ่มตัวอย่าง 393 คน ตามขนาดกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเนื้อหา ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความครอบคลุม ตามการวินิจฉัยตนเองจากนักเรียนที่ต้องการวัด โดยแบบสัมภาษณ์ที่สร้างสำหรับใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เป็นคำถามแบบเปิด และเลือกตอบ จำนวน 7 ข้อ โดยถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ลักษณะการอยู่ร่วมกันกับพ่อแม่ อาชีพของพ่อแม่ บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย และระดับการศึกษาสูงสุดของพ่อแม่ เป็นต้น

ตอนที่ 2 ข้อมูลระดับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา จำนวน 15 ข้อ แบ่งเป็น 3 รูปแบบในการอบรมเลี้ยงดู ได้แก่ ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย 5 ข้อ ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน 5 ข้อ และระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย 5 ข้อ มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 3 ระดับ ได้แก่ ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง และไม่เคยปฏิบัติเลย มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ปฏิบัติบ่อยครั้ง	3	คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	2	คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติเลย	1	คะแนน

การแปลผลคะแนน ผู้วิจัยได้จัดระดับของการอบรมเลี้ยงดูรูปแบบต่างๆ เป็น 3 ระดับ โดยนำคะแนนรวมของแต่ละคนซึ่งจะมีช่วงคะแนน 5-15 คะแนน ในแต่ละรูปแบบการเลี้ยงดูมาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลผลระดับการอบรมเลี้ยงดูแต่ละรูปแบบดังนี้

- คะแนนการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดามากกว่า ค่าเฉลี่ย + ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (คะแนน $> \bar{X} + S.D$) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาอยู่ในระดับสูง
- คะแนนการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดามากกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย - ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแต่น้อยกว่าค่าเฉลี่ย + ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} - SD \leq \text{คะแนน} \leq \bar{X} + SD$) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาอยู่ในระดับปานกลาง
- คะแนนการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาน้อยกว่าค่าเฉลี่ย - ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (คะแนน $< \bar{X} - S.D$) หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาอยู่ในระดับต่ำ

ตอนที่ 3 ข้อมูลแบบวัดการสนับสนุนด้านวินัยของสังคม มีจำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การอบรมและการเป็นแบบอย่างการสนับสนุนด้านวินัยของบิดามารดา 5 ข้อ การอบรมและการเป็นแบบอย่างการสนับสนุนด้านวินัยของครู 5 ข้อ การสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียน 5 ข้อ และการรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียน 5 ข้อ มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 3 ระดับ ได้แก่ ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง และไม่เคยปฏิบัติเลย มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ปฏิบัติบ่อยครั้ง	3	คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	2	คะแนน

ไม่เคยปฏิบัติเลย 1 คะแนน

การแปลผลคะแนน ผู้วิจัยได้จัดระดับของการสนับสนุนด้านวินัยของสังคม เป็น 3 ระดับ โดยนำคะแนนรวมของแต่ละคน ซึ่งจะมีช่วงคะแนน 5-15 คะแนน ในแต่ละด้านมาหาค่าเฉลี่ย แล้วแปลผลระดับการสนับสนุนด้านวินัยของสังคม ดังนี้

- คะแนนการสนับสนุนด้านวินัยของด้านนั้นๆ มากกว่า ค่าเฉลี่ย + ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (คะแนน $> \bar{X} + S.D$) หมายถึง มีการสนับสนุนด้านวินัยของด้านนั้นๆ ในระดับมาก
- คะแนนการสนับสนุนด้านวินัยของด้านนั้นๆ มากกว่าหรือเท่ากับค่าเฉลี่ย-ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแต่น้อยกว่าค่าเฉลี่ย + ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} - SD \leq \text{คะแนน} \leq \bar{X} + SD$) หมายถึง การสนับสนุนด้านวินัยของด้านนั้นๆ อยู่ในระดับปานกลาง
- คะแนนการสนับสนุนด้านวินัยของด้านนั้นๆ น้อยกว่าค่าเฉลี่ย - ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (คะแนน $< \bar{X} - S.D$) หมายถึง การสนับสนุนด้านวินัยของด้านนั้นๆ อยู่ในระดับต่ำ

ตอนที่ 4 ข้อมูลแบบวัดการมีวินัยในตนเองในด้านต่าง ๆ จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 10 ด้าน ด้านละ 3 ข้อ ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความตรงต่อเวลา ความเป็นผู้นำ ลักษณะมุ่งอนาคต การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทนขยันหมั่นเพียร และการรู้จักเสียสละเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

การแปลผลคะแนน ผู้วิจัยได้จัดระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน เป็น 3 ระดับ และใช้เกณฑ์การแปลผล โดยใช้อัตราร้อยละ ดังนี้

- คะแนนการมีวินัยในตนเองของนักเรียนมากกว่า ร้อยละ 80 หมายถึง การมีวินัยในตนเองของนักเรียนในระดับสูง
- คะแนนการมีวินัยในตนเองของนักเรียนระหว่างร้อยละ 60 ถึง ร้อยละ 80 หมายถึง การมีวินัยในตนเองของนักเรียนในระดับปานกลาง
- คะแนนการมีวินัยในตนเองของนักเรียนน้อยกว่าร้อยละ 60 หมายถึง การมีวินัยในตนเองของนักเรียนในระดับต่ำ

2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.2.1 การหาความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้ว ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และความเป็นปรนัย (objectivity) ของข้อคำถาม และคำตอบปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์เสนอแนะ

2.2.2 การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสัมภาษณ์ โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบไปทดสอบใช้กับนักเรียน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวนร้อยละ 10 ของประชากร ซึ่งเท่ากับ 40 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS/RW หาค่า Reliability coefficient alpha ซึ่งเมื่อพิจารณาจากข้อมูล หรือคำตอบที่ได้รับมาว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ โดยดูจากหลักเกณฑ์ดังนี้

1) ค่าสหสัมพันธ์ของข้อคำถามทั้งหมด (Corrected item total correlation) คือ ค่าสหสัมพันธ์ของคะแนนแต่ละข้อคำถามกับคะแนนของข้อความนั้นทั้งหมด หลังจากนำเอาคะแนนของข้อคำถามนั้น ๆ ออกไปจากคะแนนรวมแล้ว เมื่อพิจารณาโดยการเปรียบเทียบกับข้อความอื่น ๆ แล้ว มีค่าต่ำกว่าข้อความอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด จะถือว่าข้อความนั้นขาดความสอดคล้องกับข้อความที่เหลือของมาตรวัดนั้น ๆ

จากการคำนวณทางสถิติ พบว่าข้อคำถามหลายข้อมีค่าสหสัมพันธ์ต่ำมาก (ต่ำสุด .2972) จึงทำการปรับข้อความในข้อคำถามเหล่านั้น เพื่อให้ข้อความกลมกลืนสละสลวยมากขึ้น ซึ่งเมื่อนำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับแล้วไปใช้จริง ค่า Corrected item total correlation ของแต่ละข้อคำถามมีค่าสูงขึ้น

2) ค่า Alpha if item deleted คือ ค่าที่แสดงให้เห็นว่า ถ้าตัดข้อความใดข้อความหนึ่งออกไปจะทำให้ค่าความเชื่อถือได้ของตัวแปรนั้น ๆ มีค่าเป็นเท่าใด ถ้าหากทำได้ค่า coefficient alpha สูงขึ้น ก็จะตัดข้อความนั้นออกไป

จากการใช้หลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น ในการทดสอบความเชื่อถือได้ของมาตรวัด ตัวแปร ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ระดับของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ระดับการสนับสนุนด้านวินัยจากบิดามารดา ระดับการสนับสนุนด้านวินัยจากครู ระดับการสนับสนุนของโรงเรียน และระดับการรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียน ปรากฏว่ามาตรวัดแต่ละตัวมีค่า coefficient alpha ดังนี้

	การทดสอบก่อน ปรับปรุงข้อคำถาม	การทดสอบหลัง ปรับปรุงข้อคำถาม
1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	มีค่า Alpha .3799	.8574
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน	มีค่า Alpha .5955	.8474
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย	มีค่า Alpha .2938	.8680
4. การสนับสนุนด้านวินัยจากบิดามารดา	มีค่า Alpha .4882	.8182
5. การสนับสนุนด้านวินัยจากครู	มีค่า Alpha .1705	.8199
6. การสนับสนุนของโรงเรียน	มีค่า Alpha .3009	.8216
7. การรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมของโรงเรียน	มีค่า Alpha .5378	.8151
8. การมีวินัยในตนเอง	มีค่า Alpha .8464	.8634

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ขออนุญาตเพื่อขออนุมัติเก็บข้อมูลการวิจัย และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยจากสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนประชานุเคราะห์ โรงเรียนโพธิสารศึกษา โรงเรียนลาซาลโซติรวิ นครสวรรค์ โรงเรียนอนุชนวัฒนา โรงเรียนวิสุทธิศึกษา และโรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์

3.2 ผู้วิจัยประสานงานผ่านอาจารย์หัวหน้าฝ่ายวิชาการของโรงเรียน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ พร้อมทั้งเข้าสัมภาษณ์นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ตามรายชื่อที่สุ่มตัวอย่างไว้ จำนวน 393 คน หลังจากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความครบถ้วนของคำตอบ พบว่ามีความสมบูรณ์ของคำตอบทุกฉบับ จึงเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อรวบรวมข้อมูลภายในระยะเวลาที่กำหนด และได้ข้อมูลตามต้องการแล้วนำไปลงรหัสบันทึกข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ ประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/RW โดยแยกวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนด้วยสถิติร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ระดับการอบรมเลี้ยงดู ระดับการสนับสนุนด้านวินัยของสังคม และระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน โดยนำคะแนนรวมของแต่ละคน มาหาคะแนนต่ำสุดถึงสูงสุด และหาค่าเฉลี่ยกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนนั้น ได้นำคะแนนของแต่ละคนที่ได้มาแจกแจงความถี่ แบ่งเป็นกลุ่มระดับคะแนนตามเกณฑ์ค่าเฉลี่ยที่กำหนด หาจำนวน และร้อยละ

4.3 ทดสอบสมมติฐานระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้วยค่าสถิติ t-test One Sample และทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างระดับการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบต่าง ๆ ระดับการสนับสนุนด้านวินัยของสังคมกับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้วยค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson Product Moment

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจภาคตัดขวาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคมกับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 393 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล และลักษณะครอบครัว
2. ปัจจัยการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา และแรงสนับสนุนด้านวินัยของสังคม
3. ระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน
4. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 5 และ 6 ที่ได้รับคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 393 คน การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้ข้อมูลส่วนบุคคล และลักษณะครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติร้อยละ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล เป็นข้อมูลแสดงสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา มีรายละเอียดดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตามเพศ อายุ และชั้นปีที่ศึกษา

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	205	52.16
หญิง	188	47.84
2. อายุ		
10 ปี	29	7.40
11 ปี	172	43.80
12 ปี	166	42.20
13 ปี	26	6.60
3. ชั้นปีที่ศึกษา		
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	170	43.30
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	223	56.70
รวม	393	100.00

จากข้อมูลในตารางที่ 4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ และชั้นปีที่ศึกษา พบว่า

1. เพศของกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงกับเพศชายในสัดส่วนใกล้เคียงกัน กล่าวคือ เป็นเพศชาย ร้อยละ 52.50 และเพศหญิง ร้อยละ 47.80 ตามลำดับ
2. อายุของกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 11.5 ปี โดยมีอายุตามเกณฑ์ได้แก่ อายุ 11 ปี และ 12 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.80 และ 42.20 ตามลำดับ มีอายุก่อนเกณฑ์ คือ อายุ 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.40 และมีอายุมากกว่าเกณฑ์ คือ อายุ 13 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.60 ตามลำดับ
3. ระดับชั้นปีที่ศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มากกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยคิดเป็นร้อยละ 56.70 และ 43.30 ตามลำดับ

1.2 ข้อมูลลักษณะครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง เป็นข้อมูลแสดงสถานะความเป็นอยู่ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สภาพชีวิตคู่ของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย และการศึกษาสูงสุดของบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย รายละเอียดดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตามสถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย และการศึกษาสูงสุดของบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย

ข้อมูลลักษณะครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานภาพสมรสของบิดามารดา		
อยู่ด้วยกัน	316	80.40
หย่าร้าง/แยกกันอยู่	54	13.74
บิดา/มารดาเสียชีวิต	23	5.80
2. อาชีพของบิดามารดา		
รับราชการ	152	38.70
รัฐวิสาหกิจ/เอกชน	51	12.98
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	109	27.74
เกษตรกรกรรม	15	3.80
รับจ้างทั่วไป	60	15.27
อื่นๆ (ว่างงาน, แม่บ้าน)	6	1.53
3. ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับ		
อยู่กับบิดามารดา	285	72.50
อยู่กับบิดามารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง	56	14.25
อยู่กับญาติ	49	12.50
อยู่ตามลำพังหรืออยู่กับพี่น้อง	3	0.80
4. การศึกษาสูงสุดของบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย		
ไม่ได้เรียน	2	0.51
ประถมศึกษา	32	8.10
มัธยมศึกษา	77	19.60
อาชีวศึกษา/ปวช./ปวส.	12	3.05
อนุปริญญา	36	9.20
ปริญญาตรี	169	73.00
สูงกว่าปริญญาตรี	65	16.50
รวม	393	100.00

จากข้อมูลในตารางที่ 4.2 พบว่า

1. สถานภาพสมรสของบิดามารดา พบว่า บิดามารดาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนมากยังคงอยู่ด้วยกันเป็นครอบครัวโดยมีถึงร้อยละ 80.40 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาเป็นนักเรียนที่บิดามารดาอยู่ในสถานภาพหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ มีร้อยละ 13.74 และส่วนที่เหลือบิดาหรือมารดาเสียชีวิตแล้ว มีร้อยละ 5.80 ตามลำดับ

2. อาชีพของบิดามารดา บิดามารดาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการมากที่สุดโดยมีถึงร้อยละ 38.70 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมา ประกอบอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัวมีร้อยละ 27.74 นอกจากนั้นยังมีอาชีพรับจ้างทั่วไป อาชีพพนักงาน รัฐวิสาหกิจหรือเอกชน ในอัตราร้อยละ 15.07 และ 12.98 ตามลำดับ

3. ที่อยู่อาศัยของนักเรียน นักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่กับบิดามารดามากที่สุดมีถึงร้อยละ 72.50 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาอาศัยอยู่กับบิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีร้อยละ 14.25 นอกจากนั้น อาศัยอยู่กับญาติ อาศัยอยู่ตามลำพังหรืออยู่กับพี่น้อง ในอัตราร้อยละ 12.50 และ 0.80 ตามลำดับ

4. การศึกษาสูงสุดของบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย นักเรียนกลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่กับบุคคลที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนมากโดยมีถึงร้อยละ 73.00 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาอาศัยอยู่กับบุคคลที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีร้อยละ 19.60 นอกจากนั้น อาศัยอยู่กับบุคคลที่จบการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี อนุปริญญา ประถมศึกษา ในอัตราร้อยละ 16.50 . 9.20 และ 8.10 ตามลำดับ

2. ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู และแรงสนับสนุนด้านวินัยของสังคม

ตามกรอบแนวคิดในการวิจัยข้างต้น การวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรอิสระ 2 ชุดตัวแปร คือ ชุดตัวแปรการอบรมเลี้ยงดู กับชุดตัวแปรการสนับสนุนทางวินัยของสังคม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ระดับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา

ชุดตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาในการวิจัยครั้งนี้ยึดถือตามแนวคิดของโรเจอร์ส (Rogers, 1972: 117) ซึ่งประกอบด้วยตัวแปร 3 ตัว คือ ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

แต่ละตัวแปรผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประมาณค่า จำนวน 5 ข้อ แต่ละข้อมีคำตอบ 3 ตัวเลือก แล้วนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาแปลค่าตามหลักเกณฑ์ที่ระบุไว้ใน บทที่ 3 จะได้เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- 1) เกณฑ์ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
 - คะแนน 5.00 ถึง 10.76 เท่ากับระดับการอบรมเลี้ยงดูระดับต่ำ
 - คะแนน 10.77 ถึง 13.73 เท่ากับระดับการอบรมเลี้ยงดูระดับปานกลาง
 - คะแนน 13.74 ถึง 15 เท่ากับระดับการอบรมเลี้ยงดูระดับสูง
- 2) เกณฑ์ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน
 - คะแนน 5.00 ถึง 7.27 เท่ากับระดับการอบรมเลี้ยงดูระดับต่ำ
 - คะแนน 7.28 ถึง 11.60 เท่ากับระดับการอบรมเลี้ยงดูระดับปานกลาง
 - คะแนน 11.61 ถึง 15 เท่ากับระดับการอบรมเลี้ยงดูระดับสูง
- 3) เกณฑ์ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
 - คะแนน 5.00 ถึง 5.01 เท่ากับระดับการอบรมเลี้ยงดูระดับต่ำ
 - คะแนน 5.02 ถึง 8.88 เท่ากับระดับการอบรมเลี้ยงดูระดับปานกลาง
 - คะแนน 8.89 ถึง 15 เท่ากับระดับการอบรมเลี้ยงดูระดับสูง

ได้ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของนักเรียนจำแนกตามระดับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา ใน 3 รูปแบบ

ระดับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา	จำนวน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.
แบบประชาธิปไตย			12.25	1.48
ระดับสูง	78	19.85		
ระดับปานกลาง	163	66.92		
ระดับต่ำ	52	13.23		
แบบเข้มงวดกวดขัน			9.44	2.16
ระดับสูง	75	19.08		
ระดับปานกลาง	242	61.57		
ระดับต่ำ	76	19.43		
แบบปล่อยปละละเลย			6.95	1.93
ระดับสูง	18	4.58		
ระดับปานกลาง	193	49.11		
ระดับสูง	182	43.31		

จากตารางที่ 4.3 ระดับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาใน 3 รูปแบบ พบว่า

2.1.1 เมื่อเปรียบเทียบระดับการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวแต่ละรูปแบบของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จะเห็นว่าครอบครัวของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากกว่าระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลย โดยได้มีค่าเฉลี่ยของการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวแบบต่าง ๆ เท่ากับ 12.25, 9.44 และ 6.95 ตามลำดับ ซึ่งคะแนนนี้บ่งชี้ให้เห็นว่า ครอบครัวกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากกว่าแบบอื่น ๆ

2.1.2 เมื่อพิจารณาการอบรมเลี้ยงดูในแต่ละรูปแบบ พบว่า

1) ครอบครัวกลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยส่วนใหญ่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับปานกลางถึงร้อยละ 66.92 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับสูง คือร้อยละ 19.85 และมีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับต่ำ คือร้อยละ 13.23 ตามลำดับ

2) ครอบครัวกลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ส่วนใหญ่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันในระดับปานกลางถึงร้อยละ 61.57 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมา มีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันในระดับต่ำ คือร้อยละ 19.34 และมีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันในระดับสูง คือร้อยละ 19.08 ตามลำดับ

3) ครอบครัวกลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ส่วนใหญ่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยในระดับปานกลางถึงร้อยละ 49.11 รองลงมา มีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยในระดับต่ำ คือร้อยละ 43.31 และมีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยในระดับสูง คือร้อยละ 4.58 ตามลำดับ

2.2 การสนับสนุนด้านวินัยของสังคม

ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งการสนับสนุนด้านวินัยของสังคมออกเป็น 4 ด้าน คือ การสนับสนุนด้านวินัยจากบิดามารดา การสนับสนุนด้านวินัยจากครู การสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียน และการรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียน โดยแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็นด้านละ 5 ข้อคำถาม แต่ละข้อมีคำตอบ 3 ตัวเลือก แล้วนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาแปลค่าตามหลักเกณฑ์ที่ระบุไว้ในบทที่ 3 จะได้เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

2.2.1 เกณฑ์ระดับการสนับสนุนด้านวินัยจากบิดามารดา

คะแนน 5.00 ถึง 10.94 หมายถึง การสนับสนุนด้านวินัยของสังคมระดับต่ำ

คะแนน 10.95 ถึง 14.47 หมายถึง การสนับสนุนด้านวินัยของสังคมระดับ

ปานกลาง

คะแนน 14.48 ถึง 15 หมายถึง การสนับสนุนด้านวินัยของสังคมระดับสูง

2.2.2 เกณฑ์ระดับการสนับสนุนด้านวินัยจากครู

คะแนน 5.00 ถึง 10.99 หมายถึง การสนับสนุนด้านวินัยของสังคมระดับต่ำ

คะแนน 11.00 ถึง 14.12 หมายถึง การสนับสนุนด้านวินัยของสังคมระดับ

ปานกลาง

คะแนน 14.13 ถึง 15 หมายถึง การสนับสนุนด้านวินัยของสังคมระดับสูง

2.2.3 เกณฑ์ระดับการสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียน

คะแนน 5.00 ถึง 12.68 หมายถึง การสนับสนุนด้านวินัยของสังคมระดับต่ำ

คะแนน 12.69 ถึง 14.75 หมายถึง การสนับสนุนด้านวินัยของสังคมระดับ

ปานกลาง

คะแนน 14.76 ถึง 15 หมายถึง การสนับสนุนด้านวินัยของสังคมระดับสูง

2.2.4 เกณฑ์ระดับการรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียน

คะแนน 5.00 ถึง 10.55 หมายถึง การสนับสนุนด้านวินัยของสังคมระดับต่ำ

คะแนน 10.56 ถึง 13.88 หมายถึง การสนับสนุนด้านวินัยของสังคมระดับปานกลาง

คะแนน 13.89 ถึง 15 หมายถึง การสนับสนุนด้านวินัยของสังคมระดับสูง
ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 จำนวนร้อยละและค่าเฉลี่ยของนักเรียน จำแนกตามการสนับสนุนด้านวินัยของสังคม ทั้ง 4 ด้าน

ระดับการสนับสนุนด้านวินัยจากสังคม	จำนวน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.
ระดับการสนับสนุนด้านวินัยจากบิดามารดา			12.71	1.76
ระดับสูง	146	37.15		
ระดับปานกลาง	204	51.91		
ระดับต่ำ	43	10.94		
ระดับการสนับสนุนด้านวินัยจากครู			12.56	1.56
ระดับสูง	43	10.94		
ระดับปานกลาง	306	77.86		
ระดับต่ำ	44	11.20		
ระดับการสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียน			13.72	1.03
ระดับสูง	130	33.08		
ระดับปานกลาง	241	61.32		
ระดับต่ำ	22	5.60		
ระดับการรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียน			12.22	1.66
ระดับสูง	97	24.68		
ระดับปานกลาง	232	59.03		
ระดับต่ำ	64	16.29		

จากตารางที่ 4.4 การสนับสนุนด้านวินัยของสังคม พบว่า

1. การสนับสนุนด้านวินัยจากบิดามารดา ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยรวมได้รับการสนับสนุนด้านวินัยจากบิดามารดาในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 12.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.76) เมื่อจำแนกระดับการสนับสนุนด้านวินัยจากบิดามารดา เป็นระดับสูง ปานกลาง และต่ำ พบว่า นักเรียนได้รับการสนับสนุนด้านวินัยจากบิดามารดาในระดับปานกลางมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.91 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ส่วนในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 37.15 และระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ 10.94 ตามลำดับ

2. การสนับสนุนด้านวินัยจากครู ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยรวมได้รับการสนับสนุนด้านวินัยจากครูในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 12.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.56) เมื่อจำแนกระดับการสนับสนุนด้านวินัยจากครู เป็นระดับสูง ปานกลาง และต่ำ พบว่า นักเรียนได้รับการสนับสนุนด้านวินัยจากครูในระดับปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.86 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ส่วนระดับต่ำกับระดับสูงมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 11.20 และร้อยละ 10.94 ตามลำดับ

3. การสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยรวมได้รับการสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียนในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 13.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.03) เมื่อจำแนกระดับการสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียน เป็นระดับสูง ปานกลาง และต่ำ พบว่า นักเรียนที่มีระดับการสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียนในระดับปานกลางมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.32 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมามีระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 33.08 และมีระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ 5.06 ตามลำดับ

4. การสนับสนุนการรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยรวมได้รับการสนับสนุนการรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียนในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 12.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.66) เมื่อจำแนกระดับการสนับสนุนการรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียน เป็นระดับสูง ปานกลาง และต่ำ พบว่า นักเรียนที่มีระดับการสนับสนุนการรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียนระดับปานกลางมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.03 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมามีระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 24.68 และมีระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 16.29 ตามลำดับ

3. วินัยในตนเองของนักเรียนในจังหวัดนครสวรรค์

การมีวินัยในตนเองของนักเรียนวัดด้วยคำถาม 30 ข้อ มี 10 ด้าน โดยแต่ละด้านมี 3 ข้อ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับด้านการมีความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านการมีความรับผิดชอบ ด้านการตรงต่อเวลาและการรู้จักกาลเทศะ ด้านการมีความเป็นผู้นำ ด้านการมีลักษณะมุ่งอนาคต ด้านการเคารพในสิทธิผู้อื่น ด้านการมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคม ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านการมีความอดทนขยันหมั่นเพียร และด้านการรู้จักเสียสละเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

ระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนแบ่งเป็น 3 ระดับ ใช้เกณฑ์การแบ่งกลุ่มระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน โดยอัตราร้อยละ ดังนี้

- คะแนนการมีวินัยในตนเองของนักเรียนมากกว่า ร้อยละ 80 หมายถึง การมีวินัยในตนเองของนักเรียนในระดับสูง
- คะแนนการมีวินัยในตนเองของนักเรียนระหว่างร้อยละ 60 ถึง ร้อยละ 80 หมายถึง การมีวินัยในตนเองของนักเรียนในระดับปานกลาง
- คะแนนการมีวินัยในตนเองของนักเรียนน้อยกว่าร้อยละ 60 หมายถึง การมีวินัยในตนเองของนักเรียนในระดับต่ำ

ผลการศึกษา มีดังนี้

3.1 ระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนในภาพรวม

ระดับการมีวินัยในตนเองโดยรวมของเด็กนักเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ หมายถึง ระดับคะแนนรวมของการมีวินัยในตนเองทั้ง 10 ด้านรวมกัน ซึ่งได้มาจากการตอบแบบสอบถามหรือแบบวัดวินัยในตนเองทั้ง 30 ข้อ แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพร้อมทั้งจำแนกเป็นระดับสูง ปานกลาง และระดับต่ำตามหลักเกณฑ์ดังนี้

- คะแนนการมีวินัยในตนเองของนักเรียน มากกว่า 120 หมายถึง การมีวินัยในตนเองของนักเรียนในระดับสูง

- คะแนนการมีวินัยในตนเองของนักเรียน 90.01 ถึง 120 หมายถึง การมีวินัยในตนเองของนักเรียนในระดับปานกลาง
- คะแนนการมีวินัยในตนเองของนักเรียน ไม่เกิน 90.00 หมายถึง การมีวินัยในตนเองของนักเรียนในระดับต่ำ

รายละเอียดดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของนักเรียน จำแนกตามระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน โดยภาพรวม

ระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน	จำนวน	ร้อยละ	\bar{X}	S.D.
ระดับสูง	36	9.16	110.01	1.43
ระดับปานกลาง	254	64.64		
ระดับต่ำ	103	26.20		
รวม	393	100		

จากตารางที่ 4.5 แสดงระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 ในจังหวัดนครสวรรค์พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมมีระดับการมีวินัยในตนเองในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 110.01 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.43) เมื่อจำแนกระดับการมีวินัยในตนเองเป็นระดับสูง ปานกลาง และต่ำ พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวินัยในตนเองในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 64.64 รองลงมาเป็นนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีวินัยในตนเองในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 26.20 และเป็นนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีวินัยในตนเองในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 9.61 ตามลำดับ

3.2 ระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนรายด้าน

การมีวินัยในตนเองของนักเรียน ทั้ง 10 ด้าน จำแนกเป็น 3 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการแบ่งกลุ่ม ได้นำคะแนนที่จากการตอบแบบสอบถามทั้ง 30 ข้อมารวมเป็นรายด้าน ๆ ละ 3 ข้อ และหาคะแนนรวมในแต่ละด้านเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนเป็น 3 ระดับตามหลักเกณฑ์ที่ระบุไว้ในบทที่ 3 ได้ค่าคะแนน ดังนี้

- คะแนนการมีวินัยในตนเองของนักเรียน มากกว่า 12.00 หมายถึง การมีวินัยในตนเองของนักเรียนในด้านนั้น ๆ ในระดับสูง

- คะแนนการมีวินัยในตนเองของนักเรียน 9.01 ถึง 12.00 หมายถึง การมีวินัยในตนเองของนักเรียนในด้านนั้น ๆ ในระดับปานกลาง

- คะแนนการมีวินัยในตนเองของนักเรียน ไม่เกิน 9.00 หมายถึง การมีวินัยในตนเองของนักเรียนในด้านนั้น ๆ ในระดับต่ำ

รายละเอียดดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 จำนวนร้อยละของนักเรียนจำนวนตามระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน ทั้ง 10 ด้าน (N = 393)

ระดับการมีวินัยในตนเอง	สูง		ปานกลาง		ต่ำ		X̄	SD
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1. ความเชื่อมั่นในตนเอง	52	13.23	182	46.31	159	40.46	10.15	1.09
2. ความรับผิดชอบ	145	36.90	168	42.74	80	20.36	11.47	1.30
3. การตรงต่อเวลา รู้จักกาละเทศะ	65	16.54	187	47.58	141	35.88	10.33	1.10
4. ความเป็นผู้นำ	35	8.91	143	36.39	215	54.70	9.43	1.16
5. มีลักษณะมุ่งอนาคต	66	16.80	167	42.49	160	40.71	10.05	1.30
6. การเคารพในสิทธิผู้อื่น	7	1.78	54	13.74	332	84.48	7.30	1.27
7. การมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคม	101	25.70	180	45.80	112	28.50	10.87	1.32
8. ความซื่อสัตย์สุจริต	6	1.52	141	35.88	246	62.60	8.98	0.85
9. ความอดทน ขยันหมั่นเพียร	83	21.12	181	46.06	129	32.82	10.63	1.25
10. การรู้จักเสียสละเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	105	26.72	187	47.58	101	25.70	10.93	1.27
ภาพรวม	36	9.16	254	64.63	103	26.21	110.01	1.43

จากตารางที่ 4.6 ระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนรายด้าน พบว่า

3.2.1 ความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน โดยภาพรวมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์มีความเชื่อมั่นอยู่ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 10.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.09) เมื่อจำแนกระดับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนเป็นระดับสูง ปานกลาง และต่ำ พบว่า ระดับการมีวินัยในตนเองด้านความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์อยู่ระดับปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.31 รองลงมา มีระดับการมีวินัยในตนเองด้านความเชื่อมั่นในตนเองระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 40.46 นอกจากนี้ มีระดับการมีวินัยในตนเองด้านความเชื่อมั่นในตนเองในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 13.23 ตามลำดับ

3.2.2 ความรับผิดชอบของนักเรียน โดยภาพรวมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์มีความรับผิดชอบอยู่ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 11.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.30) เมื่อจำแนกระดับความรับผิดชอบของนักเรียนเป็นระดับสูง ปานกลาง และต่ำ พบว่า ระดับการมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์อยู่ระดับปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.74 รองลงมา มีระดับการมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 36.90 นอกจากนี้ มีระดับการมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 20.36 ตามลำดับ

3.2.3 ความตรงต่อเวลา รู้กาลเทศะของนักเรียน โดยภาพรวมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์มีความตรงต่อเวลาอยู่ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 10.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.10) เมื่อจำแนกระดับความตรงต่อเวลาของนักเรียนเป็นระดับสูง ปานกลาง และต่ำ พบว่า ระดับการมีวินัยในตนเองด้านความตรงต่อเวลา รู้กาลเทศะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์อยู่ระดับปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.58 รองลงมา มีระดับการมีวินัยในตนเองด้านความตรงต่อเวลา รู้กาลเทศะระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 35.88 นอกจากนี้ มีระดับการมีวินัยในตนเองด้านความตรงต่อเวลา รู้กาลเทศะในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 16.54 ตามลำดับ

3.2.4 ความเป็นผู้นำของนักเรียน โดยภาพรวมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์มีความเป็นผู้นำอยู่ระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย 9.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.16) เมื่อจำแนกระดับความเป็นผู้นำของนักเรียนเป็นระดับสูง ปานกลาง และต่ำ พบว่า ระดับการมีวินัยในตนเองด้านความเป็นผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์อยู่ระดับต่ำมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.70 รองลงมา มีระดับการมีวินัย

ในตนเองด้านความเป็นผู้นำระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 36.39 นอกจากนี้มีระดับการมีวินัยในตนเองด้านความเป็นผู้นำในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 8.91 ตามลำดับ

3.2.5 ความเป็นผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน โดยภาพรวมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์มีความเป็นผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตอยู่ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 10.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.30) เมื่อจำแนกระดับความเป็นผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนเป็นระดับสูง ปานกลาง และต่ำ พบว่า ระดับการมีวินัยในตนเองด้านความเป็นผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์อยู่ระดับปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.49 รองลงมามีระดับการมีวินัยในตนเองด้านความเป็นผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 40.71 นอกจากนี้มีระดับการมีวินัยในตนเองด้านความเป็นผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 16.80 ตามลำดับ

3.2.6 ความเป็นผู้เคารพสิทธิผู้อื่นของนักเรียน โดยภาพรวมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์มีความเป็นผู้เคารพสิทธิผู้อื่นอยู่ระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย 7.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.27) เมื่อจำแนกระดับความเป็นผู้เคารพสิทธิผู้อื่นของนักเรียนเป็นระดับสูง ปานกลาง และต่ำ พบว่า ระดับการมีวินัยในตนเองด้านความเป็นผู้เคารพสิทธิผู้อื่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์อยู่ระดับต่ำมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.48 รองลงมามีระดับการมีวินัยในตนเองด้านความเป็นผู้เคารพสิทธิผู้อื่นในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 13.74 นอกจากนี้มีระดับการมีวินัยในตนเองด้านความเป็นผู้เคารพสิทธิผู้อื่นในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 1.78 ตามลำดับ

3.2.7 ความเป็นผู้มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคมของนักเรียน โดยภาพรวมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์มีความเป็นผู้มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคมอยู่ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 10.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.32) เมื่อจำแนกระดับความเป็นผู้มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคมของนักเรียนเป็นระดับสูง ปานกลาง และต่ำ พบว่า ระดับการมีวินัยในตนเองด้านความเป็นผู้มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์อยู่ระดับปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.80 รองลงมามีระดับการมีวินัยในตนเองด้านความเป็นผู้มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคมในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 28.50 นอกจากนี้มีระดับการมีวินัยในตนเองด้านความเป็นผู้มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคมในระดับสูง คิดเป็น ร้อยละ 25.70 ตามลำดับ

3.2.8 ความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียน โดยภาพรวมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์มีความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย 8.98 ส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน 0.85) เมื่อจำแนกระดับความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนเป็นระดับสูง ปานกลาง และต่ำ พบว่า ระดับการมีวินัยในตนเองด้านความซื่อสัตย์สุจริตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์อยู่ระดับต่ำมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.60 รองลงมามีระดับการมีวินัยในตนเองด้านความซื่อสัตย์สุจริตในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 35.88 นอกจากนั้น มีระดับการมีวินัยในตนเองด้านความซื่อสัตย์สุจริตในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 1.52 ตามลำดับ

3.2.9 ความอดทนขยันหมั่นเพียรของนักเรียน โดยภาพรวมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์มีความอดทนขยันหมั่นเพียรอยู่ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 10.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.25) เมื่อจำแนกระดับความอดทนขยันหมั่นเพียรของนักเรียนเป็นระดับสูง ปานกลาง และต่ำ พบว่า ระดับการมีวินัยในตนเองด้านความอดทนขยันหมั่นเพียรของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์อยู่ระดับปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.06 รองลงมา มีระดับการมีวินัยในตนเองด้านความอดทนขยันหมั่นเพียรในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 32.82 นอกจากนั้น มีระดับการมีวินัยในตนเองด้านความอดทนขยันหมั่นเพียรในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 21.12 ตามลำดับ

3.2.10 ความเป็นผู้รู้จักเสียสละเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักเรียน โดยภาพรวมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์มีความเป็นู้รู้จักเสียสละเห็นอกเห็นใจผู้อื่นอยู่ระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 10.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.27) เมื่อจำแนกระดับความเป็นผู้รู้จักเสียสละเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของนักเรียนเป็นระดับสูง ปานกลาง และต่ำ พบว่า ระดับการมีวินัยในตนเองด้านความอดทนขยันหมั่นเพียรของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์อยู่ระดับปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.58 รองลงมา มีระดับการมีวินัยในตนเองด้านความอดทนขยันหมั่นเพียรในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 26.72 นอกจากนั้น มีระดับการมีวินัยในตนเองด้านความอดทนขยันหมั่นเพียรในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 26.21 ตามลำดับ

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

การศึกษาวิจัยครั้งนี้กำหนดสมมติฐาน ดังนี้

- 4.1 นักเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ มีวินัยในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง
- 4.2 ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน
- 4.3 ระดับของการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน

4.4 ระดับของการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์ทางลบกับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน

4.5 ระดับการสนับสนุนด้านของบิดามารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน

4.6 ระดับการสนับสนุนด้านของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน

4.7 ระดับการสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน

4.8 ระดับการรับรู้กฎเกณฑ์ และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน

ในหัวข้อต่อไปจะได้นำเสนอผลการทดสอบสมมุติฐานทั้ง 8 ประการ โดยแบ่งเป็น 2 ตอนย่อย คือ

- 1) ผลการทดสอบระดับความมีวินัยในตนเองของนักเรียน
- 2) ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับความมีวินัยในตนเอง

4.1 ผลการทดสอบระดับความมีวินัยในตนเองของนักเรียน

นักวิจัยมีความเชื่อว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์ จะมีวินัยในตนเองในระดับปานกลาง (ค่าของ μ จะอยู่ระหว่าง 90.1-120.0) ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบทางสถิติโดยใช้การทดสอบ t-test One Sample ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ได้ผลการทดสอบสมมุติฐานข้อที่ 1 ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ผลการทดสอบ t-test One Sample ของระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าทดสอบ	t-Value	Sig
ระดับการมีวินัยในตนเอง	103.0322	12.6413	105.5	3.924	0.000

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผลการทดสอบ t-test One Sample ของระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์มีวินัยในตนเองอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญ 0.05 เท่ากับยอมรับสมมุติฐาน

4.2 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับความมีวินัยในตนเอง

สมมุติฐานข้อ 2 ถึงข้อ 8 จะเป็นสมมุติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม คือระดับความมีวินัยในตนเอง โดยรวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์

ตัวแปรทั้ง 7 ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบเข้มงวดกวดขัน การอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบปล่อยปละละเลย การสนับสนุนด้านวินัยจากบิดามารดา การสนับสนุนด้านวินัยจากครู การสนับสนุนของโรงเรียน การรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียน เป็นตัวแปรที่มีการวัดแบบช่วง (Interval Scale) ส่วนตัวตัวแปรตามมีระดับการวัดแบบช่วงเช่นกัน ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบสมมุติฐานทั้งหมดโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment) ได้ผลการทดสอบดังข้อมูลในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษากับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน

ตัวแปรอิสระ	ระดับการมีวินัยในตนเอง	
	r	P-Value
- ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	.482**	.000
- ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน	-.041	.412
- ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย	-.302**	.000
- ระดับการอบรมและเป็นแบบอย่างด้านวินัยของบิดามารดา	.341**	.000
- ระดับการอบรมและเป็นแบบอย่างด้านวินัยของครู	.269**	.000
- ระดับการสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียน	.223**	.000
- ระดับการรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียน	.377**	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากข้อมูลในตารางที่ 4.8 สามารถแปลผลค่า r ตามเกณฑ์ที่ บาร์ท (Bart, 1999 อ้างใน กัญญา ลินทรัตนศิริกุล, 2545 : 72) ได้เสนอเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ตารางที่ 4.9 เกณฑ์ระดับความสัมพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ระดับความสัมพันธ์
.80 หรือสูงกว่า	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
.60 ถึง .80	มีความสัมพันธ์กันสูง
.40 ถึง .60	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
.20 ถึง .40	มีความสัมพันธ์กันต่ำ
.20 หรือต่ำกว่า	มีความสัมพันธ์กันต่ำมาก

4.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับระดับการมีวินัยในตนเอง

ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่าระดับความสัมพันธ์ระหว่างระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เท่ากับ 0.482 เป็นความสัมพันธ์ระดับปานกลาง และเป็นเชิงบวก กล่าวคือ เมื่อระดับพ่อแม่ใช้การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเพิ่มมากขึ้นระดับการมีวินัยในตนเองก็จะเพิ่มมากขึ้นด้วย เท่ากับยอมรับสมมุติฐาน

4.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกับระดับการมีวินัยในตนเอง

ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่าระดับความสัมพันธ์ระหว่างระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันไม่มีความสัมพันธ์กับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เท่ากับ -0.041 และ p-value เท่ากับ 0.412 สูงกว่าค่าที่กำหนด เท่ากับปฏิเสธสมมุติฐาน

4.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยกับระดับการมีวินัยในตนเอง

ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่าระดับความสัมพันธ์ระหว่างระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีความสัมพันธ์กับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ

เพียร์สัน เท่ากับ -0.302 เป็นความสัมพันธ์ระดับต่ำ และเป็นเชิงลบ กล่าวคือ เมื่อระดับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมากขึ้นระดับการมีวินัยในตนเองก็จะลดลงมากขึ้นด้วย เท่ากับยอมรับสมมุติฐาน

4.2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการอบรมและเป็นแบบอย่างด้านวินัยของบิดามารดากับระดับการมีวินัยในตนเอง

ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่าระดับความสัมพันธ์ระหว่างระดับการอบรมและเป็นแบบอย่างด้านวินัยของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เท่ากับ 0.341 เป็นความสัมพันธ์ระดับต่ำ และเป็นเชิงบวก กล่าวคือ เมื่อระดับการอบรมและเป็นแบบอย่างด้านวินัยของบิดามารดามากขึ้นระดับการมีวินัยในตนเองก็จะเพิ่มมากขึ้นด้วย เท่ากับยอมรับสมมุติฐาน

4.2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการอบรมและเป็นแบบอย่างด้านวินัยของครูกับระดับการมีวินัยในตนเอง

ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่าระดับความสัมพันธ์ระหว่างระดับการอบรมและเป็นแบบอย่างด้านวินัยของครูมีความสัมพันธ์กับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เท่ากับ 0.296 เป็นความสัมพันธ์ระดับต่ำ และเป็นเชิงบวก กล่าวคือ เมื่อระดับการอบรมและเป็นแบบอย่างด้านวินัยของครูมากขึ้นระดับการมีวินัยในตนเองก็จะเพิ่มมากขึ้นด้วย เท่ากับยอมรับสมมุติฐาน

4.2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียนกับระดับการมีวินัยในตนเอง

ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่าระดับความสัมพันธ์ระหว่างระดับการสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เท่ากับ 0.223 เป็นความสัมพันธ์ระดับต่ำ และเป็นเชิงบวก กล่าวคือ เมื่อระดับการสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียนมากขึ้นระดับการมีวินัยในตนเองก็จะเพิ่มมากขึ้นด้วย เท่ากับยอมรับสมมุติฐาน

4.2.7 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียนกับระดับการมีวินัยในตนเอง

ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่าระดับความสัมพันธ์ระหว่างระดับการรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เท่ากับ 0.377 เป็นความสัมพันธ์ระดับต่ำ และเป็นเชิงบวก กล่าวคือ เมื่อระดับการรับรู้คุณลักษณะและค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียนมากขึ้นระดับการมีวินัยในตนเองก็จะเพิ่มมากขึ้นด้วย เท่ากับยอมรับสมมติฐาน

สรุปการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

จากผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ ปีที่ 6 ในจังหวัดนครสวรรค์ และการทดสอบระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม คือระดับการมีวินัยในตนเอง ซึ่งผลการวิเคราะห์สรุปได้ ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย	สถิติที่ใช้ทดสอบ	r	P-Value	ผลการทดสอบ
				สมมติฐาน
1. นักเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ มีวินัยในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง	t-test	-	0.000	ยอมรับ
2. ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน	Correlation	-.302**	< 0.01	ยอมรับ
3. ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน	Correlation	-.041	0.412	ปฏิเสธ
4. ระดับการสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน	Correlation	.223**	< 0.01	ยอมรับ
5. ระดับการสนับสนุนด้านวินัยจากครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน	Correlation	.269**	< 0.01	ยอมรับ
6. ระดับการสนับสนุนด้านวินัยจากบิดามารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน	Correlation	.341**	< 0.01	ยอมรับ
7. ระดับการรับรู้คุณลักษณะและค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน	Correlation	.377**	< 0.01	ยอมรับ
8. ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน	Correlation	.482**	< 0.01	ยอมรับ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคมกับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ โดยงานวิจัยนี้พยายามพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวด แบบปล่อยปละละเลย และการสนับสนุนทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างกับระดับการมีวินัยในตนเองของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับของการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบต่าง ๆ กับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนด้านวินัยของสังคมกับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ปีการศึกษา 2546 ศึกษาอยู่ในโรงเรียนประถม สังกัดพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ซึ่งมีจำนวน 24,045 คน จาก 67 โรงเรียน ในการรวบรวมข้อมูลได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนประชากรผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จำนวน 393 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบหลายขั้นตอน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยกำหนดเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย 4 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
- ตอนที่ 2 ข้อมูลระดับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ วัดระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
- ตอนที่ 3 ข้อมูลการสนับสนุนด้านวินัยของสังคม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ วัดการสนับสนุนด้านวินัยของสังคม ทั้ง 4 ด้าน คือ ระดับการสนับสนุนด้านวินัยจากบิดามารดา ระดับการสนับสนุนด้านวินัยจากครู ระดับการสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียน และระดับการรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียน

ตอนที่ 4 ข้อมูลวัดระดับการมีวินัยในตนเอง ทั้ง 10 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และจัดระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสูง ระดับปานกลาง ระดับต่ำ โดยวัดระดับการมีวินัยในตนเองในด้านการมีความรับผิดชอบ การมีความตรงต่อเวลา การมีความเป็นผู้นำ การแสดงออกในลักษณะมุ่งอนาคต การมีความเคารพในสิทธิของผู้อื่น การมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม การมีความซื่อสัตย์สุจริต การมีความอดทนขยันหมั่นเพียร และการรู้จักเสียสละเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows แสดงลักษณะข้อมูลทั่วไปด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนด้านวินัยของสังคม กับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson Product Moment

ผลการวิจัย พบว่า

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษา ในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นเพศหญิงและเพศชายในระดับที่ใกล้เคียงกัน โดยเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง นักเรียนส่วนใหญ่อายุเป็นไปตามเกณฑ์ คือ ร้อยละ 86 อายุ 11 และ 12 ปี นักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวครอบครัวที่มีบิดามารดาอยู่ด้วยกัน อาชีพส่วนใหญ่ของบิดามารดา คือรับราชการ รองลงมา คือ ค้าขาย หรือธุรกิจส่วนตัว ปัจจุบันนักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดา
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษา ในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลยในระดับปานกลาง หากเปรียบเทียบการเลี้ยงดูทั้ง 3 รูปแบบ พบว่า ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากที่สุด รองลงมาเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยตามลำดับ
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษา ในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ได้รับการสนับสนุนด้านวินัยจากบิดามารดา จากครู และโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนด้านวินัยจากการรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียนในระดับปานกลาง
4. นักเรียนชั้นประถมศึกษา ในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวินัยในตนเองในภาพรวม (ทั้ง 10 ด้าน) ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบ ความตรงต่อเวลา รู้กาลเทศะ ความเป็นผู้มีลักษณะมุ่งอนาคต มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคม ความอดทนขยันหมั่นเพียร และความเป็นผู้รู้จักเสียสละเห็นอกเห็นใจผู้อื่น อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความเป็นผู้นำ เคารพสิทธิผู้อื่น และความซื่อสัตย์สุจริต ยังอยู่ในระดับต่ำและไม่มีด้านใดที่อยู่ในระดับสูง

5. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ในทางบวกระดับปานกลางกับระดับการมีวินัยในตนเอง แต่การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีความสัมพันธ์ระดับต่ำในทางลบกับระดับการมีวินัยในตนเอง ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันไม่มีความสัมพันธ์กับการมีวินัยในตนเอง

6. การอบรมและเป็นแบบอย่างด้านวินัยของบิดามารดามีความสัมพันธ์ระดับต่ำในทางบวกกับระดับการมีวินัยในตนเอง ส่วนการอบรมและเป็นแบบอย่างด้านวินัยของครู การสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียน และการรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับต่ำกับระดับการมีวินัยในตนเอง

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดาในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

ผลการวิจัย พบว่า บิดามารดาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์มีการอบรมเลี้ยงดูบุตรด้วยรูปแบบทั้ง 3 รูปแบบในเวลาเดียวกัน แต่ละรูปแบบอยู่ในระดับปานกลาง โดยไม่เน้นวิธีการใดวิธีการหนึ่งชัดเจน แต่เมื่อพิจารณาถึงระดับการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบทั้ง 3 พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีระดับสูง รองลงมาเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยอยู่ในระดับต่ำสุด แสดงว่าในแต่ละครอบครัวเน้นลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และใช้การอบรมเลี้ยงดูรูปแบบอื่นประกอบ

ผลการวิจัยนี้แสดงถึงการที่บิดามารดา ผู้ปกครองให้ความสนใจต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยผสมผสานทั้ง 3 รูปแบบ ซึ่งเน้นการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยที่เป็นการให้เหตุผล และมีการใช้กฎระเบียบที่เข้มงวดในบางโอกาส และปล่อยปละละเลยด้วย ผู้วิจัยเห็นว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูจะมีลักษณะใด นั้นขึ้นอยู่กับการปฏิบัติตนที่เป็นแบบอย่างแก่บุตรเป็นส่วนสำคัญ ดังแนวคิดของ เพ็ญแข ประจันปัจฉิม (2545: 25-27) ที่กล่าวถึงการเลี้ยงดูบุตรว่า บิดามารดาควรเป็นแบบอย่างในการแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้อดได้ รอได้ มีความเพียรพยายาม ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีการวางแผนการกระทำ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลที่ดีที่สุด มีการแบ่งเวลาอย่างเหมาะสมลงตัว ประหยัด อดออม รู้คุณค่าของสิ่งของและรู้จักใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล และ สุชา จันทรธรม (2542: 22) ที่ให้แนวคิดว่า พฤติกรรมของบิดามารดาหรือผู้ปกครองในการปฏิบัติตามกฎระเบียบและกิจวัตรประจำวันให้สอดคล้องกับค่านิยมของสังคมจะช่วยเสริมสร้างความวินัยแก่เด็กอย่างสม่ำเสมอโดยการทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี

ชมเชย หรือให้กำลังใจเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม นอกจากนั้น การที่จะใช้รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในลักษณะประชาธิปไตยที่จะสร้างผลดีต่อเด็กนั้น จรรยา สุวรรณทัต (2543: 38-39) ได้เสนอหลักปฏิบัติว่า บิดามารดาควรมีการกำหนดกิจวัตรประจำวันที่น่านอน ควรมีการชมเชยให้รางวัลเด็กที่ทำดี บิดามารดาควรเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านการมีวินัยในตนเองให้กับเด็ก ระเบียบวินัยต่าง ๆ ควรจะยึดหยุ่นได้บ้าง ควรจะมีการฝึกในเรื่องต่าง ๆ มาตั้งแต่เล็กให้อิสระในการแสดงความคิดเห็น ให้เด็กมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา มีการอธิบายเหตุผลของการลงโทษและรับฟังความคิดเห็นของเด็ก ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าบิดามารดาและผู้ปกครองจึงสมควรมีการอบรมเลี้ยงดูที่เน้นรูปแบบประชาธิปไตย ซึ่งวารภรณ์ รักวิชัย (2533: 178) ได้กล่าวว่า ผลของการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เด็กจะมีลักษณะร่าเริงแจ่มใส มองโลกในแง่ดี เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้เร็ว ปรับตัวได้ดี กล้าแสดงออกอย่างมั่นใจ สามารถช่วยเหลือตัวเองและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีคุณลักษณะของการเป็นผู้นำให้ความร่วมมือกับผู้อื่นได้ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ เข้าใจตนเอง และรู้สึกว่าคุณค่า

2.2 การสนับสนุนด้านวินัยของสังคม

จากผลการวิจัยในด้านการสนับสนุนด้านวินัยของสังคม พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษา ในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้รับการสนับสนุนด้านวินัยจากการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดา การสนับสนุนด้านวินัยจากครู การสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียน และการรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียนในระดับปานกลาง จากผลการวิจัยนี้แสดงถึงบทบาทของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนจะมีส่วนสนับสนุนด้านวินัยทั้งสิ้น ซึ่งเป็นไปตามผลการวิจัยของ มาเซียลาส (Massialas, 1957: 124-140) ที่ได้ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีบทบาทต่อการอบรมความเป็นพลเมืองดีและความเข้าใจทางการเมือง ได้แก่ บทบาทของครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียน หนังสือ และตำราต่าง ๆ โดยเฉพาะครอบครัวเป็นสถาบันที่มีบทบาทมาก ในด้านโรงเรียน มาเซียลาส กล่าวถึงการสอน วิธีที่สอน ครูที่สอน สถานที่ตั้งมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กทั้งสิ้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าสังคมมีบทบาทสนับสนุนความมีวินัยแก่เด็กทั้งสิ้น แต่ผลการศึกษาวิจัยที่พบว่า ระดับการสนับสนุนด้านวินัยของสังคมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับค่อนข้างมาก นั้นแสดงถึงระดับเท่าเทียมกันของสถาบันต่าง ๆ ได้แก่ โรงเรียน ครอบครัว ครู เพื่อน ที่ล้วนมีส่วนต่อการสนับสนุนวินัยแก่เด็กทั้งสิ้น แต่มีแนวคิดของ จริยาวัตร คมพักษณ์ (2531 : 99-100) ที่แสดงถึงความสำคัญของครอบครัวในการสนับสนุนทางวินัยของเด็กมากกว่าส่วนอื่น โดย จริยาวัตร คมพักษณ์ ได้กล่าวว่าครอบครัวเป็นแหล่งสนับสนุนทางสังคม ที่มีความสำคัญใกล้ชิดกับบุคคลมากที่สุด โดยเฉพาะการสนับสนุนทางอารมณ์ รองลงมาเป็นกลุ่มญาติพี่น้องและกลุ่มเพื่อนซึ่งความต้องการการสนับสนุนจากแหล่งต่าง ๆ จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับภาวะทางสังคม เศรษฐกิจและความต้องการของบุคคล อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่าสังคมแวดล้อม

เด็กล้วนมีส่วนในการสนับสนุนวินัยในตนเองของเด็กทั้งสิ้น ซึ่งการมีวินัยของเด็กจะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมและบุคลิกภาพของบุคคลนั้นในอนาคต ดังความเห็นของ สุชา จันทรเฒ (2533: 37-60) ความมีวินัยในตนเองจึงเป็นความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะปลูกฝังและเสริมสร้างแก่เยาวชนของชาติ เพราะจะเป็นปัจจัยในการพัฒนาอุปนิสัยและคุณลักษณะที่ดี เป็นรากฐานในการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในภายภาคหน้า

2.3 ระดับความมีวินัยในตนเอง

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ระดับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับต่ำและมีวินัยในตนเองด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย โดยที่การวิจัยนี้ได้ดำเนินการต่อเด็กนักเรียนที่ไม่ใช่เป็นนักเรียนประจำซึ่งนักเรียนจะมีวินัยในตนเองที่เกิดจากการสนับสนุนและปลูกฝังสภาพแวดล้อม เมื่อเปรียบเทียบกับวินัยในตนเองของนักเรียนประจำจะมีความแตกต่าง ดังจากผลการศึกษาวิจัยของ กรรณิกา สีวลีพันธ์ (2543:ง) ที่พบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนประจำโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าสาเหตุที่ทำให้ผลการวิจัยต่างกันเป็นเพราะนักเรียนโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ซึ่งเป็นนักเรียนประจำจึงย่อมอยู่ในภาวะการควบคุมของสถานศึกษาตลอดเวลาประกอบกับมีอุดมการณ์ที่มุ่งความเป็นเลิศทางการเรียนจึงย่อมมีวินัยในตนเองในระดับสูงกว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ไม่ใช่ นักเรียนประจำจึงมีภาวะของการฝึกฝนควบคุมทางพฤติกรรมน้อยกว่า และได้สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่าง ๆ ย่อมให้ผลด้านวินัยในตนเองที่แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า วินัยในตนเองย่อมมีความแตกต่างกันไปตามอุดมการณ์ทางการเรียน และสภาพแวดล้อมที่นักเรียนอยู่ร่วม นอกจากนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าระดับอายุก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้ระดับการมีวินัยในตนเองแตกต่างกัน โดยถ้าพิจารณาเหตุผลของพัฒนาการทางจริยธรรมที่ โคลเบอร์ก (อ้างถึงใน รัชณี ลาซโรจน์, 2543: 144) ที่กล่าวถึงพัฒนาการด้านจริยธรรมของเด็กแต่ละคนจะเปลี่ยนแปลงไปตามวัย และวัยที่เปลี่ยนไปทำให้เด็กทำให้มีข้อพิจารณาและเหตุผลที่เด็กใช้อ้างอิงในการที่จะตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำให้สิ่งหนึ่งสิ่งใด ดังผลการวิจัยของ ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2539: 99) ได้ศึกษาพบว่า กลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการอบรมสั่งสอนและการเป็นแบบอย่างของครูด้านพฤติกรรมการมีวินัยในปริมาณมาก และมีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน มีทัศนคติต่อพฤติกรรมการมีวินัย และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในปริมาณมากจะมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยสูงกว่ากลุ่มอื่น และกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาด้านพฤติกรรมการมีวินัยในปริมาณมาก และมีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน มีทัศนคติต่อพฤติกรรมการมีวินัยและมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ใน

ปริมาณมากจะมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการมีวินัยสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผู้วิจัยจึงมีความเชื่อว่าวินัยในตนเองจะมีมากน้อยย่อมขึ้นกับวัยของเด็ก ระดับและรูปแบบของการฝึกฝนอบรม สิ่งแวดล้อมในภาวะที่เหมาะสม เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ ศิริพรรณ เหมรังคะ (2542: 95) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียน พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัว โดยเฉพาะนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน และมีการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล จะมีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบของนักเรียนมาก จากผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นล้วนมีส่วนสอดคล้องกันในส่วนที่ว่าระดับการมีวินัยในตนเองนี้จะแตกต่างกันไปตามระดับชั้นของนักเรียน กลุ่มเพื่อนนักเรียน และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เนื่องจากสังคมที่แวดล้อมนักเรียนที่แตกต่างกันนั้นได้เป็นตัวแบบในการสร้างวินัยในตนเองของนักเรียนต่างกัน ซึ่งวันทนี อุบลเข้ม (2545 : 125) ได้ศึกษาพบว่าพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเด็กอายุระหว่าง 10-13 ปี มีพัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 3 คือในลักษณะคล้ายตามและพยายามทำตนให้ผู้อื่นรัก หรือมองเห็นว่าน่ารัก (Kohlberg, 1969 : 34-35 อ้างถึงในดวงเดือน พันธุ์นาวัน, 2524 : 43) ซึ่งเป็นลักษณะที่มักเลียนแบบพฤติกรรมที่คิดว่าดี เหมาะสมของบิดามารดา ครู หรือเพื่อน ประกอบกับกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 66.92 และ 19.85 มีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับปานกลาง และสูง ตามลำดับ ซึ่ง ละม้ายมาศ สรทนต์ และจรรยา สุวรรณทัต (2510) ได้กล่าวว่าการเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตย มีผลทำให้เด็กมีโอกาสรับผิดชอบ กิจกรรมของครอบครัวมีโอกาสใช้ความคิดริเริ่ม กล้าแสดงความคิดเห็น มีความเชื่อมั่นในตนเอง รับผิดชอบ และพึ่งตนเองได้ มีวินัยในตนเองสูง ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจึงมีผลให้นักเรียนมีวินัยในตนเองในระดับปานกลางและสูง

2.4 ความสัมพันธ์ของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับความมีวินัยในตนเอง

จากผลการวิจัยที่ พบว่า ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทางบวกกับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยในระดับสูงจะมีวินัยในตนเองระดับสูงด้วย ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรณีย์ กันทรากร (2523 : 51-54); ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์ (2522 : 122-127); วิวาห์วัน มูลสถาน (2523) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความมีวินัยในตนเอง พบว่า การอบรมเลี้ยงดูความสัมพันธ์กับความมีวินัยในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำนองเดียวกับ ไพโรจน์ หัวใจเชื้อ (2525 อ้างถึงในงามตา วนันทานนท์ และคณะ 2544 : 23-24) ที่ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับทัศนคติความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ทำให้เด็กมีความตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว และเด็กมีส่วนรับผิดชอบในครอบครัวร่วมกับผู้ใหญ่

และการศึกษาของ ทิพย์สุดา นิลสินรพ (2523) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน พบว่า การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะทำให้เด็กมีจริยธรรมสูงกว่าการเลี้ยงดูแบบอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาจะมีส่วนในการส่งเสริมวินัยในตนเองของนักเรียน จะเห็นได้จากผลการวิจัยครั้งนี้ที่ พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่ง วราภรณ์ รักวิจัย (2533 : 178) กล่าวว่า ผลของการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เด็กจะมีลักษณะร่าเริงแจ่มใส มองโลกในแง่ดี เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้เร็ว ปรับตัวได้ดี กล้าแสดงออกอย่างมั่นใจ สามารถช่วยเหลือตนเอง และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีคุณลักษณะของการเป็นผู้นำ ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นได้ดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ รู้จักใช้เหตุผลรวมถึงเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นคุณสมบัติของการมีวินัยในตนเอง

2.5 ความสัมพันธ์ของการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย กับความมีวินัยในตนเอง

ระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีความสัมพันธ์ระดับต่ำในทางลบกับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งหมายความว่าถ้านักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยในระดับต่ำเท่าใด ก็จะมีระดับการมีวินัยในตนเองสูงขึ้น นอกจากนี้ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ในระดับปานกลาง และระดับต่ำในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 49.11 และ 46.31 ตามลำดับ ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับ นุชลดา โรจนประภาพรรณ (2541: 111) ที่กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย จะทำให้เด็กขาดความเป็นตัวของตัวเอง ไม่มั่นใจในตนเอง ไม่มีวินัยในตนเอง อาจกลายเป็นอาชญากรได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย แสดงถึงการที่บิดามารดาไม่ยอมรับให้บุตรเห็นชัดเจน ไม่สนใจสวัสดิการของบุตร ไม่สนใจพัฒนาการทางร่างกาย และสังคมของบุตร ทำให้บุตรขาดความมั่นใจในตนเอง เห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ไม่ได้รับการเอาใจใส่ ให้คำแนะนำจากบิดามารดาเท่าที่ควร เด็กจึงไม่สามารถพัฒนาบุคลิกภาพ และมีวินัยในตนเองที่สมบูรณ์ได้ แต่สำหรับผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีระดับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ในระดับปานกลางและต่ำ มีผลทำให้มีวินัยในตนเองในระดับปานกลาง และสูง

2.6 ความสัมพันธ์ของการสนับสนุนด้านวินัยของบิดามารดา กับความมีวินัยในตนเอง

ระดับการสนับสนุนด้านวินัยของบิดามารดา มีความสัมพันธ์ระดับต่ำในทางบวกกับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน ซึ่งหมายความว่า นักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนด้านวินัยของบิดามารดา จะมีระดับการมีวินัยในตนเองระดับสูงด้วย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวความคิดของ ยูยองค์ โคตรพัฒนานนท์ (2543: 34) ที่กล่าวว่า บิดามารดาเป็นต้นแบบที่ดีในเรื่องพฤติกรรมและ

ค่านิยมต่าง ๆ แบบอย่างของบิดามารดาเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าบิดามารดาไม่มีวินัยในตนเอง เด็กก็จะมีวินัยด้วย ซึ่งถ้าหากบิดามารดาไม่สามารถปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม จะทำให้เด็กขาดการปลูกฝังค่านิยม และจริยธรรมที่ดี และงานวิจัยของ พรณีย์ กันทรากกร (2523: 51-54) ที่ศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณได้รับการรักความห่วงใย ความอบอุ่น มีการยอมรับฟังความคิดเห็นและความสามารถของเด็ก ให้ความช่วยเหลือและมีความยุติธรรมกับเด็ก ให้อิสระและความเอาใจใส่แก่เด็กกับจริยธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยที่พบนี้แสดงให้เห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูด้วยการให้ความรัก ความห่วงใย ความอบอุ่นแก่เด็กมีความสำคัญ ผู้วิจัยเห็นว่า อาจเป็นเพราะว่าเด็กมักมองผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดเป็นต้นแบบที่ดีการสนับสนุนด้านวินัยของบิดามารดามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กและมีส่วนช่วยส่งเสริมวินัยในตนเองของนักเรียน

2.7 ความสัมพันธ์ของการสนับสนุนด้านวินัยของครูกับความมีวินัยในตนเอง

ระดับการสนับสนุนด้านวินัยของครูมีความสัมพันธ์ระดับต่ำในทางบวกกับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน ซึ่งหมายถึงนักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนด้านวินัยของครูระดับมาก จะมีระดับการมีวินัยในตนเองระดับสูงด้วย ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อูมาพรพรณ ชูชื่นกลิ่น (2531 : 63-66) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางบวกของครูกับนักเรียน พบว่า เมื่อครูแสดงพฤติกรรมทางบวกต่อนักเรียน ได้แก่ การที่ครูยิ้มและพูดคุยกับนักเรียน ชมเชยนักเรียนเมื่อทำงานเสร็จตามที่ได้รับมอบหมาย นักเรียนก็จะซึมซับประสบการณ์ที่ตนได้รับจากครูในทางที่ดี ทำให้แสดงพฤติกรรมการมีวินัยในตนเองในด้านความรับผิดชอบและตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น และผลการวิจัยของ แจ่มจันทร์ เกียรติกุล (2531: 96-104) ศึกษาพบว่าเด็กที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมแบบเด็กเป็นศูนย์กลางซึ่งเป็นลักษณะของครูที่เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง มีโอกาสตัดสินใจเลือกกิจกรรมด้วยตนเองและมักจะได้รับคำชมเชย ให้ความสำคัญจากครูเสมอ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่อยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมแบบครูเป็นศูนย์กลางซึ่งเป็นลักษณะของครูที่ชอบใช้คำสั่งห้ามและตำหนิ และสอดคล้องกับแนวความคิดของ อารีย์ รังสินันท์ (2530: 67-68) ที่กล่าวว่าครูอาจารย์ เป็นผู้ฝึกนักเรียนให้มีความสามารถในการทำงานรวมกลุ่มยอมรับทั้งความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพกฎของสังคม การอยู่ร่วมกัน รู้จักใช้สิทธิ และพิทักษ์สิทธิรักษาผลประโยชน์ของตนเอง และส่วนรวม ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ฝึกใฝ่คุณธรรม จริยธรรม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าครูอาจารย์เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดเด็ก ย่อมอบรมและเป็นแบบอย่างให้กับเด็กได้ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมวินัยในตนเองของเด็กได้ ดังนั้นระดับการสนับสนุนด้านวินัยของครู จึงมีความสัมพันธ์กับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน

2.8 ความสัมพันธ์ของการสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียนกับความมีวินัยในตนเอง

ระดับการสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ระดับต่ำในทางบวกกับการวินัยในตนเองของนักเรียน ซึ่งหมายถึงนักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียนในระดับมาก จะมีวินัยในตนเองระดับสูงด้วย ผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับดวงแข ณ สงขลา (2534) อ้างถึงในลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ, 2536 : 23) ที่ศึกษาเปรียบเทียบผลการใช้แรงเสริมทางสังคมกับการใช้สัญญาเงื่อนไขที่มีต่อระเบียบวินัยในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 16 คน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเสริมแรงทางสังคม และการใช้สัญญาเงื่อนไขจะมีระเบียบวินัยในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น และงานวิจัยของ พรชูลี อาชาวอำรุง และสงบ ลักษณะ (2522) ได้ทำการวิจัยลดพฤติกรรมก่อนวันเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนมีระเบียบวินัยมากขึ้นด้วยการใช้กิจกรรมที่นักเรียนชอบมาเป็นตัวเสริมแรง โดยทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ มีระเบียบวินัยในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการที่ครู และเพื่อนนักเรียน สนับสนุนให้นักเรียนมีพฤติกรรมการมีวินัยเพิ่มมากขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับแจ่มจันทร์ เกียรติกุล (2531: 106) ที่กล่าวว่า บุคคลจะเกิดการเรียนรู้จากสังคมได้โดยรับลักษณะ และกฎเกณฑ์ของสังคมมาเป็นลักษณะของตน หรือบางครั้งเกิดจากการเรียนรู้โดยบังเอิญ หรือจากการเลียนแบบ บิดามารดา ครู หรือเพื่อนทำให้เกิดเป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงซ้ำ ๆ จนกลายเป็นนิสัยประจำตัว หรือบางสถานการณ์เป็นตัวกระตุ้นให้เด็กแสดงควมมีวินัยในตนเองซ้ำ ๆ กัน จนเป็นนิสัยประจำตัวไปได้อีก ถ้าเด็กแสดงพฤติกรรมดังกล่าวแล้วได้รับแรงเสริมทางบวก เช่น การชมเชย การยอมรับพฤติกรรมนั้น ก็จะทำให้คุณลักษณะนั้นก่อตัวเป็นบุคลิกภาพได้

2.9 ความสัมพันธ์ของการรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียนกับความมีวินัยในตนเอง

จากผลการวิจัยที่พบว่าระดับการรับรู้กฎเกณฑ์ และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน หมายความว่า นักเรียนที่มีการรับรู้กฎเกณฑ์ และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียนระดับมาก จะมีวินัยในตนเองระดับสูงด้วย ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดของ รัชณี ลาซโรจน์ (2545: 283-287) ที่กล่าวว่า ระเบียบวินัย และข้อบังคับของโรงเรียนมีอิทธิพลต่อเจตคติ และพฤติกรรมของนักเรียน วินัยที่เข้มงวดปราศจากเหตุผล อาจทำให้นักเรียนเกิดความตึงเครียด ต่อต้าน และเป็นศัตรู ส่วนวินัยที่หย่อนยาน หรือไม่มีระเบียบวินัย ทำให้นักเรียนขาดความรับผิดชอบ ไม่เคารพกฎเกณฑ์โรงเรียนที่มีระเบียบวินัยที่ตั้งบนพื้นฐานของเหตุผล ทันต่อเหตุการณ์ เป็นประธาธิปไตยจะมีส่วนส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักกฎระเบียบอย่างชัดเจน การรับรู้กฎเกณฑ์ และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนหลีกเลี่ยงกระทำพฤติกรรมการมีวินัยให้สอดคล้องกับการยอมรับของสังคมนั้น เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมี

ความสุข ดังนั้นเมื่อนักเรียนรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียนมากเท่าใด ก็จะยิ่งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยในตนเองมากขึ้นเท่านั้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมนักเรียนมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับวินัยในตนเองของนักเรียนโดยรวม ได้แก่ ระดับการสนับสนุนด้านของบิดามารดา ระดับการสนับสนุนด้านของครู ระดับการสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียน และระดับการรับรู้กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียน ดังนั้น บิดามารดา ครูอาจารย์ และโรงเรียน ควรให้การสนับสนุน ส่งเสริม และปลูกฝังวินัยในตนเองของนักเรียนดังต่อไปนี้

3.1.1 บิดามารดา ควรเรียนรู้วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรในรูปแบบประชาธิปไตยที่จะส่งเสริมการมีวินัยในตนเองแก่บุตรและใช้การอบรมเลี้ยงดูเด็กในรูปแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้จะเป็นการสนับสนุน ส่งเสริม และปลูกฝังวินัยในตนเองให้แก่เด็กให้มากขึ้น โดยบิดามารดาควรให้บุตรได้มีสิทธิในการแสดงออกและจัดระเบียบตนเองอันเป็นการสนับสนุนความเชื่อมั่นในตนเอง การตรงต่อเวลา รู้จักกาลเทศะ สร้างการมีลักษณะมุ่งอนาคต การมีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม ความอดทนขยันหมั่นเพียร และการรู้จักเสียสละเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบิดามารดาควรสนใจต่อการสร้างคุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ เคารพสิทธิผู้อื่น และความซื่อสัตย์สุจริตของบุตรให้มากขึ้น สำหรับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยเป็นการอบรมเลี้ยงดูโดยการใช้เหตุผล มีความยุติธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี สั่งสอนให้เป็นคนดีมีศีลธรรม ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม ให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ดูแลเอาใจใส่อย่างเหมาะสม ให้ความอบอุ่น รักและเข้าใจ ตักเตือนเมื่อทำผิด ตลอดจนให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน ช่วยกันสอดส่องดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างเหมาะสม เพื่อพัฒนาระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนให้เพิ่มเป็นระดับสูงขึ้น

3.1.2 โรงเรียน จากผลการวิจัยพบว่า ระดับการสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียน และระดับการรับรู้กฎเกณฑ์ และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน ซึ่งนักเรียนจะมีวินัยในตนเองได้นั้นขึ้นอยู่กับโรงเรียนต้องสนับสนุน และปลูกฝังความมีวินัยในตนเองให้กับนักเรียน โดยเฉพาะจัดกิจกรรมส่งเสริม สอดแทรกในการเรียน การสอน ส่งเสริมภาวะผู้นำ ความซื่อสัตย์สุจริต และการเคารพสิทธิของผู้อื่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งผู้เรียนและผู้สอน โดยจัดทำโครงการในการเรียนการสอนและจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดสวยงามน่าอยู่ นำเรียน รมณรงค์ให้นักเรียนมีบทบาทในการรักษา

ทรัพย์สินของโรงเรียน รมรงค์ให้นักเรียนมีบทบาทในการรักษาความสะอาด พัฒนาครูอาจารย์ในการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง รู้วิธีการสร้างบทบาทผลัดกันเป็นผู้นำแก่นักเรียน การมอบหมายงานแก่นักเรียนในลักษณะทำงานโดยเป็นทีมงาน มีวิธีการฝึกฝนความซื่อสัตย์ของนักเรียน มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ที่มุ่งเน้นส่งเสริมวินัยในตนเอง เช่น การจัดการแข่งขันกีฬา การจัดทำโครงการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดในโรงเรียน การจัดงานวันกตัญญูตา รวมถึงจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ต่าง ๆ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ จะมีส่วนช่วยสนับสนุนปลูกฝังให้นักเรียนมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้น

3.1.3 ครูอาจารย์ จากผลการวิจัยพบว่า ระดับการสนับสนุนด้านของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน ดังนั้นเพื่อให้เด็กมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับสูงทุกด้าน ครูจะต้องรู้วิธีการอบรม สั่งสอนเด็กที่ถูกต้องและมีหลักการปฏิบัติต่อเด็กอย่างเหมาะสม ครูควรมุ่งเน้นการอบรมสั่งสอนแบบประชาธิปไตย โดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง สร้างบทบาทผลัดกันเป็นผู้นำแก่นักเรียน มอบหมายงานแก่นักเรียนในลักษณะทำงานโดยเป็นทีม ฝึกฝนความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำ การเคารพสิทธิผู้อื่น และความซื่อสัตย์ของนักเรียน ครูควรแสดงออกหรือปฏิบัติต่อนักเรียนในการพูด ตีชม แสดงความคิดเห็น และฟังความคิดเห็นของนักเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในชั้นเรียน และนอกชั้นเรียน รวมทั้งมีการให้รางวัลและลงโทษอย่างเหมาะสม มีเหตุผล มีความเสมอภาค และมีความยุติธรรมกับนักเรียนทุกคน สิ่งเหล่านี้จะช่วยส่งเสริม ปลูกฝังวินัยในตนเองให้กับนักเรียนได้

3.1.4 นโยบายการจัดการศึกษา จากผลการวิจัยสามารถเป็นข้อพิจารณาของการกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาที่มุ่งให้ความสนใจต่อการสร้างวินัยในตนเองแก่นักเรียนในระดับการศึกษาต่าง ๆ โดยกำหนดให้มีการสอดแทรกวิธีการและบทเรียนที่จะปลูกฝังและการเสริมสร้างผู้เรียนให้มีวินัยในตนเอง รวมถึงการจัดทำโครงการและหาวิธีการในการให้ความรู้แก่บิดามารดาเพื่อการอบรมและเลี้ยงดูบุตรที่เหมาะสม การกำหนดบทเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมในโรงเรียนที่มีการบูรณาการด้วยการสร้างวินัยในตนเอง รวมถึงมีการวางมาตรการและวิธีการที่จะติดตามผลการดำเนินการและความก้าวหน้าของการสร้างวินัยในตนเอง

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป มีดังต่อไปนี้

3.2.1 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณอาจทำให้ไม่ได้ข้อมูลเชิงลึกในการประเมินค่า จึงควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกซึ่งสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น

3.2.2 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม กับการมีวินัยในตนเองของนักเรียน ในมุมมองหรือความคิดเห็นของ นักเรียนชั้นประถมศึกษา จึงควรมีการศึกษาในมุมมองของผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น บิดามารดา ครู อาจารย์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปลูกฝัง และสร้างเสริมความมีวินัยในตนเองให้กับ นักเรียนมากยิ่งขึ้น

3.2.3 เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า การสนับสนุนด้านวินัยของโรงเรียน การรับรู้ กฎเกณฑ์และค่านิยมด้านวินัยของโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีวินัยในตนเองของ นักเรียน ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนด้านวินัย และกฎเกณฑ์ค่านิยมด้านวินัย กับระดับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นอื่น หรือกลุ่มอื่นจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษณี ภูพัฒน์ (2538) “การศึกษาวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้ชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครองส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน เรื่องขอให้หนูคิด และผู้ปกครองใช้ตามปกติในชีวิตประจำวัน” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- กนิษฐา ไทเตชะวัฒน์ (2531) “ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อยู่ในครอบครัวที่มีเฉพาะบิดาหรือมารดา” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กรรณิการ์ วุฒิพงษ์วร โสภ (2540) “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม การบรรลุงานตามขั้นพัฒนาการ และพฤติกรรมพลเมืองดีของวัยเด็กตอนต้นในภาคตะวันตก” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- กัญญา ลินทรต้นศิริกุล และคณะ (2545) “แนวคิดเกี่ยวกับสหสัมพันธ์ ” ในเอกสารการสอนชุดวิชาสถิติการวิจัยทางสังคมศาสตร์ หน่วยที่ 12 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
- กรรณา กิจขันธ์ (2542) “ความสัมพันธ์ระหว่างการมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออำนาจภายใน ภายนอกตน และคุณธรรมแห่งพลเมืองดี” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- กุลล สุนทรธาดา, และคณะ (2542) “สถานการณ์และองค์ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทย” สถาบันวิจัยประชากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- โกศล มีคุณ (2537) “การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และทักษะการสวมบทบาทของนักเรียนประถมศึกษา” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิตวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- กิตติพร มีทรัพย์ (2543) “การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยเรียน” เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดู หน่วยที่ 5 พิมพ์ครั้งที่ 14 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
- งามตา วันนันทานนท์, นพวรรณ โชติบรรณ และวัลภา สบายยิ่ง (2544) “การอบรมขัดเกลาทางสังคมศาสตร์” ในเอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาครอบครัวและครอบครัวศึกษา หน่วยที่ 6 พิมพ์ครั้งที่ 14 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

- จรรยา สุวรรณทัต (2524) “แบบฉบับของการเลี้ยงดูเด็กที่กำลังเปลี่ยนแปลงของครอบครัวรายได้น้อยที่อยู่ในตัวเมือง” รายงานการวิจัย ฉบับที่ 24 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- _____ . (2543) “ความเชื่อเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก” เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดู หน่วยที่ 13 พิมพ์ครั้งที่ 14 นนทบุรี มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช
- _____ . (2543) “วัยรุ่นกับความสัมพันธ์ในครอบครัว” ในเอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการของวัยรุ่นและการอบรม หน่วยที่ 8 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- _____ . (2543) “สภาพพัฒนาการของการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทย” ในเอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดู หน่วยที่ 13 พิมพ์ครั้งที่ 14 นนทบุรี มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช
- จารุณี อรัญภูมิ (2542) “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการ และการรับรู้บทบาทการเป็นบิดากับการปฏิบัติตามบทบาทของบิดาในการอบรมเลี้ยงดูบุตรวัยก่อนวัยเรียน” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกอนามัยครอบครัว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- จริยวัตร คมพักษณ์ (2531) “แรงสนับสนุนทางสังคม มโนทัศน์และการนำไปใช้” วารสารพยาบาลศาสตร์ 6(เมษายน-มิถุนายน)
- จิตรา ชนะกุล (2539) “ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- แจ่มจันทร์ เกียรติกุล (2531) “การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองและวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกันและอยู่ในชั้นเรียนของครูที่มีพฤติกรรมทางวาจาและท่าทางแตกต่างกัน” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ฉันทนา ภาคบงกช และคณะ (2539) “การสำรวจคุณลักษณะของวินัยที่พึงประสงค์ของสังคมไทย” สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- _____ . (2539) “การปลูกฝังวินัยของคนในชาติ” โครงการวิจัยย่อยที่ 1 การสำรวจคุณลักษณะทางวินัยที่พึงประสงค์ในสังคมไทย รายงานการวิจัยฉบับที่ 56 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

- ชลันดา สาสนทาญาติ (2540) “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม การบรรลุมตามขั้นพัฒนาการ และพฤติกรรมความเป็นพลเมืองดีของวัยรุ่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ชิววัฒน์ นิจนตร (2526) “สภาพเชิงจิตสังคมในโรงเรียนกับสุขภาพจิตของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ชูศรี หลักเพชร (2517) “ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความเชื่อมั่นในตนเองและคุณธรรมแห่งพลเมืองดี” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- เชิดพงษ์ ดีสุคนธ์ (2527) “การพัฒนาวิสัยของประชาชน” วารสารเสนาสนเทศ 23(2) (ตุลาคม)
- นุชลดดา โรจนประภาพรรณ (2541) “ศึกษาความสัมพันธ์ในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดากับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้น ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว” วิทยานิพนธ์ปริญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- ดวงแข ณ สงขลา (2534) “เปรียบเทียบผลของการใช้แรงเสริมทางสังคมและการใช้สัญญาเงื่อนไขที่มีต่อระเบียบวินัยในชั้นเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ดวงเดือน พันธุมนาวิณ (2526) “ครูกับการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน” จุลสารฉบับที่ 4 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- _____ (2538) “พฤติกรรมศาสตร์ เล่มที่ 2 จิตวิทยา จริยธรรมและจิตวิทยาทางภาษา” กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์
- _____ (2520) “วิธีอบรมเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมลักษณะของเยาวชนไทย” วารสารจิตวิทยา คลินิก 8(3)
- ดวงเดือน พันธุมนาวิณ, เพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2524) “ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สุขภาพจิต และ จริยธรรมของนักเรียนวัยรุ่นไทย” รายงานการวิจัย ฉบับที่ 26 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- _____ (2520) “จริยธรรมของเยาวชนไทย” รายงานการวิจัย ฉบับที่ 21 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน, อรุณพันธ์ ชูชม และงามตา วณิชานนท์ (2528) “ปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศที่เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย” รายงานการวิจัย สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ทัศนาว ติมพะสุต (2543) “แบบแผนการอบรมเลี้ยงดูบุตรและสัมพันธภาพในครอบครัว” วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมประยุกต์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์ (2522) “การอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ทิพย์สุดา นิลสินธพ (2525) “ความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางจริยธรรมกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ประดินันท์ อุปรมย์ (2543) “การศึกษาลักษณะและพฤติกรรมการพัฒนาการเด็ก” ในเอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดู หน่วยที่ 14 พิมพ์ครั้งที่ 14 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ประภาพรธรรม เอี่ยมสุภานิต (2532) “การเตรียมความพร้อมด้านลักษณะนิสัย” ในเอกสารการสอนชุดวิชาการฝึกอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 11-15 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ปราณี แสดคง (2538) “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการ กับการปฏิบัติพัฒนากิจของบิดามารดาระยะครอบครัวมีบุตรวัยรุ่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- พรณีย์ กัณฑกร (2523) “การศึกษาเปรียบเทียบจริยธรรมของเด็กที่รับก่อนเรียนที่มีภูมิหลังต่างกัน ในจังหวัดสงขลา” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พรรณทิพย์ พื้นทอง (2534) “การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมุติแบบมีบทและแบบไม่มีบทที่มีต่อวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบุญทริก อำเภอบุณทริก จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2535) “จิตวิทยาครอบครัว” กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- พิริยา ธาราพรพิสุทธ์กุล (2533) หนูดีเพราะแม่เฝ้าสอน กรุงเทพมหานคร สหมิตรออฟเซท
 เพ็ญแข ประจณปัจจนิก (2538) “การพัฒนาจริยธรรมในเด็ก” ในเอกสารการสอนชุดวิชาการ
 พัฒนาพฤติกรรมเด็ก หน่วยที่ 5 พิมพ์ครั้งที่ 7 นนทบุรี มหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมมาธิราช
- เพ็ญแข ประจณปัจจนิก (2538) “การส่งเสริมความรับผิดชอบของวัยรุ่น” เอกสารการสอนชุดวิชา
 การพัฒนาวัยรุ่นและการอบรม หน่วยที่ 9 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- เพ็ญศรี พิชัยสนธิ (2522) “ศิลปะของการเป็นพ่อแม่” วารสารสุขศึกษา 2(พฤษภาคม)
- ไพโรจน์ หวังใจเชื้อ (2525) “การศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับทัศนคติความเป็นพลเมืองดีของ
 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนครสวรรค์” วิทยานิพนธ์การศึกษา
 มหามบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- มยุรี จินตรักษ์ “อิทธิพลของลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทยที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม”
 วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 เกษตรศาสตร์
- ยาใจ จุลพงษ์ “ประเภทของการอบรมเลี้ยงดูตามการรับรู้และระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ
 นักเรียนชั้นประถมปีที่ 3 ในจังหวัดอุดรธานี” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____. (2545) “พัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม” ในเอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาวัยรุ่น
 และการอบรม หน่วยที่ 9 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ยุพยงค์ โคตรพัฒนานนท์ (2534) “ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติพัฒนกิจของครอบครัวระยะ
 มีบุตรวัยรุ่นกับทักษะชีวิตพื้นฐานของวัยรุ่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตร
 มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- รัชณี สาขาโรจน์ (2534) “การอบรมเลี้ยงดูเด็กทารก” ในเอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการเด็กและ
 การเลี้ยงดู หน่วยที่ 3 พิมพ์ครั้งที่ 14 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- _____. (2543) “การพัฒนานุคลิกภาพของวัยรุ่น” ในเอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่น
 และการอบรม หน่วยที่ 5 พิมพ์ครั้งที่ 6 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ละม้ายมาศ ศรีทัตต์, จรรยา สุวรรณทัต (2510) “อิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการของเด็กที่
 ตำบลนาป่า อำเภอมือเืองฯ จังหวัดชลบุรี” กรุงเทพมหานคร สถาบันระหว่างชาติ
 สำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก

- ลัดดา สุวรรณรอด (2537) “การวิเคราะห์องค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2525) “การทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเอง”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร, วิลาศลักษณ์ ชั่ววัลลี (2525) “ครอบครัวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทาง
จิตใจของไทย” รายงานการวิจัยฉบับที่ 25 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2539) “ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัย” รายงานการวิจัย
ฉบับที่ 60 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
- วราภรณ์ รักวินัย (2540) การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย กรุงเทพมหานคร แสงศิลป์การพิมพ์
- วันทนี้อยุบลแย้ม (2545) “ปัจจัยลักษณะพื้นฐานและสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมความรับผิดชอบ
ต่อตนเองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนนวมินทราชูทิศ หอวัง
นนทบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์
- วิทยา นาควัชระ (2543) “การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยรุ่น” ในเอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการเด็กและ
การเลี้ยงดู หน่วยที่ 6 พิมพ์ครั้งที่ 14 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วิwahวัน มูลสถาน (2523) “ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับวินัยในตนเอง” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
- ศิริพรรณ เหมรังคะ (2542) “การศึกษาความรับผิดชอบของนักเรียนมัธยมศึกษา ศึกษาเฉพาะ
นักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มที่ 4”
วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิม
พระเกียรติ
- สกกล เทียงแท้ (2525) “ผลการใช้วิธีอภิปรายกลุ่มในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็ก
ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ที่มาจากสภาพสังคมในโรงเรียนที่ต่างกัน” วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- สมาน กำเนิด (2520) “การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีผลต่อการปรับตัวของเด็ก” วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุคนธ์ เจียรกลาง (2535) “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความมีวินัยใน
ตนเองด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัฐบาลในเขต
เทศบาลอำเภอเมืองฯ จังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สุชา จันทร์เอม (2542) จิตวิทยาพัฒนาการ พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิชย์
- _____ (2533) จิตวิทยาเด็กเกร พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิชย์
- สุชา จันทร์เอม, สุรางค์ จันทร์เอม (2515) จิตวิทยาวัยรุ่น กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แพรวพิทยา
- สุโท เจริญสุข (2515) เทคนิคของความเป็นครู กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- สุนารี เตชะโชควิวัฒน์ (2527) “ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู วินัยในตนเอง และความ
ภาคภูมิใจในตนเอง” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- แสวง ทวีคุณ, นิภาพร โชติสุขเสน่ห์ และณรงค์ บุญยมาลิก (2546) “ผลของการพัฒนาจิตและทักษะ
ต่อพฤติกรรมการปลูกฝังวินัยของครู” รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ทนอดหนุนการ
วิจัยประเภทการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัย
แห่งชาติ
- อุมาพรรณ ชูชื่นกลิ่น (2531) “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางบวกของครูต่อนักเรียนกับ
พฤติกรรม ตั้งใจเรียนของนักเรียน” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- อุบลรัตน์ โพธิโกสม (2523) “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความซื่อสัตย์
ของเด็กไทย” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- Ausubel, David. P. (1965). *Ego Development and the Personality*. 3rd.ed. New York : Grune and
Stration.
- Bandura, A. (1986). *Social Foundations of Thought and Action*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-
Hall.

- Becker, W.C. (1964). "*Consequences of Different Kinds of Parental Discipline.*" In Review of Child Development Research, 169-208. Hoffman, M.L. and Hoffman, L.W. (eds.). New York : Connecticut Printers.
- Brown, R.P. Engle, P.L., and Townsend, J. "*Father as Parenting Partners.*" Cited by Engle, P.L. and Leonard, A. Families in Focus ; New Perspectives on Mother, Father and Children. New York: The Population Council, 1972.
- Byrant. (1972). "*Brenda Kay*" *Dissertation*. Abstracts International. 32 (February 1972) : 4854-B.
- English, H.B. and English, A.C. (1968). *a Comprehensive Dictionary of Psychology and Psychanalytical Terms*. 9th.ed. New York : Davis Mckay.
- Gabriel, J. Children. (1968). *Growing Up*. London : University of London.
- Gardner, D.B. (1964). *Development in Early Childhood : the Preschool Years*. New York : Harper & Row.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd. ed. New York : McGraw-Hill.
- Hurlock, E.B. (1973). *Children Development*. 3rd. ed. New York : McGraw-Hill.
- Vincent, E.L. (1961). *Human Psychological Development*. New York : Ronald.
- Wiggins, Jerry S. and others. (1971). *The Psychology of Personality*. Massachusetts : Reading, Addison-Wesley.
- Walsh, H.M. (1980). *Introducing the Young Child to the Social World*. New York : Mac Millan Publishing.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

ที่ ศธ 0522.21/6157

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๒ กุมภาพันธ์ 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

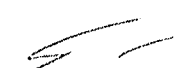
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวิสุทธิศึกษา

เนื่องด้วย นางดวงพร เกตุชรา นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการพัฒนา
ครอบครัวและสังคม สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวแบบเลี้ยงดูการสนับสนุนทางสังคมกับการมีวินัยในตนเอง
ของเด็กวัยเรียน

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 และ 6 จำนวนชั้นปีละ 2 ห้อง ๆ ละ 16 คน รวมเป็น 64 คน โดยสัมภาษณ์จากนักเรียน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการ
เก็บข้อมูลการวิจัย ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความ
กรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมเดช สิทธิพงศ์พิทยา)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์

โทร. 0-2503-3573

โทรสาร 0-2503-3639

ที่ ศธ 0522.21/ก1.57

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

13 กุมภาพันธ์ 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลนครสวรรค์

เนื่องด้วย นางดวงพร เกตุขรา นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการพัฒนา
ครอบครัวและสังคม สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูการสนับสนุนทางสังคมกับการมีวินัยในตนเอง
ของเด็กวัยเรียน

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 และ 6 จำนวนชั้นปีละ 2 ห้อง ๆ ละ 16 คน รวมเป็น 64 คน โดยสัมภาษณ์จากนักเรียน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการ
เก็บข้อมูลการวิจัย ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความ
กรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมเดช สิทธิพงศ์พิทยา)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์

โทร. 0-2503-3573

โทรสาร 0-2503-3639

ที่ ศบ 0522.21/ก1.51

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๒3 กุมภาพันธ์ 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

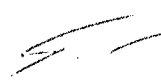
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนลาซาลโชติรวินครสวรรค์

เนื่องด้วย นางดวงพร เกตุขร นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการพัฒนาครอบครัวและสังคม สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูการสนับสนุนทางสังคมกับการมีวินัยในตนเองของเด็กวัยเรียน

ในกรณีนี้ นักศึกษาจำเป็นจะต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จำนวนชั้นปีละ 2 ห้อง ๆ ละ 16 คน รวมเป็น 64 คน โดยสัมภาษณ์จากนักเรียน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัย ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมเดช สิทธิหงส์พิทยา)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์

สำนักคหกรรมศาสตร์

โทร. 0-2503-3573

โทรสาร 0-2503-3639

ที่ ศทอ 0522.211(ก15)1

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

๒ กุมภาพันธ์ 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนโพธิสารศึกษา

เนื่องด้วย นางดวงพร เกตุชรา นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการพัฒนา
ครอบครัวและสังคม สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูการสนับสนุนทางสังคมกับการมีวินัยในตนเอง
ของเด็กวัยเรียน

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นจะต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 และ 6 จำนวนชั้นปีละ 2 ห้อง ๆ ละ 16 คน รวมเป็น 64 คน โดยสัมภาษณ์จากนักเรียน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการ
เก็บข้อมูลการวิจัย ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความ
กรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมเดช สิทธิพงศ์พิทยา)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์

โทร. 0-2503-3573

โทรสาร 0-2503-3639

ที่ สธ 0522.21/ค 157

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

13 กุมภาพันธ์ 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนประชานุเคราะห์

เนื่องด้วย นางดวงพร เกตุชรา นักศึกษาลัทธิสุตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการพัฒนา
ครอบครัวและสังคม สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูการสนับสนุนทางสังคมกับการมีวินัยในตนเอง
ของเด็กวัยเรียน

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 และ 6 จำนวนชั้นปีละ 2 ห้อง ๆ ละ 16 คน รวมเป็น 64 คน โดยสัมภาษณ์จากนักเรียน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการ
เก็บข้อมูลการวิจัย ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความ
กรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมเดช สิทธิพงศ์พิทยา)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์

โทร. 0-2503-3573

โทรสาร 0-2503-3639

ที่ ศธ 0522.21/ก1๕1

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

13 กุมภาพันธ์ 2547

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุชนวัฒนา

เนื่องด้วย นางดวงพร เกตุชรา นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา วิชาเอกการพัฒนา
ครอบครัวและสังคม สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูการสนับสนุนทางสังคมกับการมีวินัยในตนเอง
ของเด็กวัยเรียน

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 5 และ 6 จำนวนชั้นปีละ 2 ห้อง ๆ ละ 16 คน รวมเป็น 64 คน โดยสัมภาษณ์จากนักเรียน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการ
เก็บข้อมูลการวิจัย ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความ
กรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมเดช สิทธิพงษ์พิทยา)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์

สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์

โทร. 0-2503-3573

โทรสาร 0-2503-3639

ภาคผนวก ข
เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม

วิทยานิพนธ์ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม กับการมีวินัยในตนเองของเด็กนักเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มี 9 หน้า แบ่งออกเป็น 4 ตอน
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว มีจำนวน 7 ข้อ
ตอนที่ 2 แบบแผนการอบรมเลี้ยงดู มีจำนวน 15 ข้อ
ตอนที่ 3 การสนับสนุนทางสังคม มีจำนวน 20 ข้อ
ตอนที่ 4 ความมีวินัยในตนเอง มีจำนวน 30 ข้อ
2. แบบสอบถามนี้ใช้ในการศึกษาเท่านั้น คำตอบของนักเรียนจะเป็นความลับและไม่มีผลกระทบต่อคะแนนสอบในโรงเรียนแต่ประการใด
3. กรุณาตอบคำถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ()

และเติมข้อมูลลงในช่องว่างที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

สำหรับเจ้าหน้าที่
คอมพิวเตอร์

โรงเรียน

1. ชั้นประถมศึกษาปีที่ () 5 () 6	1. ☐
2. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง	2. ☐
3. อายุ ปี	3. ☐
4. พ่อแม่ของนักเรียน	4. ☐
() 1. อยู่ด้วยกัน () 2. แยกกันอยู่	
() 3. พ่อตาย () 4. แม่ตาย	
() 5. พ่อและแม่ตาย	
() 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ)	
5. พ่อแม่ของนักเรียนมีอาชีพ	5. ☐
() 1. ทำไร่ ทำนา ทำสวน () 2. เป็นลูกจ้าง	
() 3. ค้าขาย () 4. รับราชการ	
() 5. เป็นช่าง	
() 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ)	
6. ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับใคร	6. ☐
() 1. พ่อ () 2. แม่	
() 3. พ่อและแม่ () 4. อยู่ตามลำพังกับพี่น้อง	
() 5. อยู่กับญาติ (โปรดระบุ)	
7. คนที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วยตามข้อ 6 จบการศึกษาสูงสุดในระดับใด
(เลือกคนที่มีระดับการศึกษาสูงสุดเพียงคนเดียว)	7. ☐
() 1. ประถมศึกษา	
() 2. มัธยมศึกษา	
() 3. อนุปริญญา	
() 4. ปริญญาตรี	
() 5. สูงกว่าปริญญาตรี	
() 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ)	

ตอนที่ 2 แบบแผนการอบรมเลี้ยงดู

คำชี้แจง ให้กาเครื่องหมาย ✓ ลงในรายการที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองได้ปฏิบัติต่อนักเรียน

มีทั้งหมด 15 ข้อ ขอให้นักเรียนตอบทุกข้อ

วิธีที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองควรปฏิบัติต่อนักเรียน	บ่อย ๆ	บางครั้ง	ไม่เคย	
1. พ่อแม่เคยคุยกันเรื่องการใช้จ่ายเงินในครอบครัวให้นักเรียน ได้ยินเสมอ				A1 ☐
2. พ่อแม่ถามความต้องการของนักเรียนในการไปเที่ยวพักผ่อนในวันหยุด				A2 ☐
3. พ่อแม่ยอมให้นักเรียนไปเล่นกับเพื่อน ๆ ได้แต่ต้องกลับบ้านให้ตรงเวลาที่ตกลงกันไว้				A3 ☐
4. พ่อแม่ถามความต้องการของนักเรียนในการเลือกซื้อสิ่งของและเสื้อผ้าของนักเรียน				A4 ☐
5. พ่อแม่เป็นเพื่อนและที่ปรึกษาที่ดีของนักเรียน				A5 ☐
6. พ่อแม่หรือผู้ปกครองบังคับให้นักเรียนทำตามสิ่งที่ท่านพอใจเสมอ				A6 ☐
7. พ่อแม่บังคับเกี่ยวข้องกับให้นักเรียนทำการบ้านและอ่านหนังสือบ่อย ๆ				A7 ☐
8. พ่อแม่บังคับให้นักเรียนแต่งตัวตามที่พ่อแม่ต้องการเท่านั้น				A8 ☐
9. พ่อแม่บังคับให้นักเรียนนอนตรงเวลาทุกวันทั้ง ๆ ที่นักเรียนยังดูโทรทัศน์ที่ชอบ				A9 ☐
10. พ่อแม่เป็นคนเลือกเสื้อผ้าและของใช้ให้นักเรียนตามความต้องการของพ่อแม่ โดยไม่ถามว่านักเรียนชอบหรือไม่				A10 ☐
11. พ่อแม่ปล่อยให้เรียนดูโทรทัศน์จนดึกและตื่นสายเป็นประจำ โดยไม่ได้ว่ากล่าวตักเตือน				A11 ☐

วิธีที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองควรปฏิบัติต่อนักเรียน	บ่อย ๆ	บางครั้ง	ไม่เคย	
12. นักเรียนจะไปเล่นกับเพื่อน ๆ นานแค่ไหนก็ได้ โดยที่พ่อแม่จะไม่ว่ากล่าวตักเตือน				A12 ☐
13. พ่อแม่ไม่ค่อยได้ดูแลเอาใจใส่ให้นักเรียนอ่านหนังสือหรือทำการบ้าน				A13 ☐
14. พ่อแม่ไม่สนใจว่านักเรียนอยากเรียนต่อโรงเรียนอะไรหรือโตขึ้นอยากเป็นอะไร				A14 ☐
15. พ่อแม่ไม่ค่อยได้ดูแลเอาใจใส่เรื่องอาหารการกิน การแต่งตัวและการเรียนของนักเรียน				A15 ☐

ตอนที่ 3 การสนับสนุนทางสังคม

คำชี้แจง จงกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

มีทั้งหมด 20 ข้อ ขอให้นักเรียนตอบทุกข้อ

ข้อความ	บ่อย ๆ	บางครั้ง	ไม่เคย	
1. พ่อแม่สอนให้นักเรียนคืนสิ่งของที่เก็บได้ให้เจ้าของ				B1 ☐
2. พ่อแม่ไม่เคยทิ้งขยะในที่สาธารณะและสอนให้นักเรียนช่วยกันรักษาความสะอาดของส่วนรวม				B2 ☐
3. พ่อแม่สอนไม่ให้นักเรียนเด็ดดอกไม้ในสวนสาธารณะและอธิบายว่าเป็นของส่วนรวม				B3 ☐
4. พ่อแม่ของนักเรียนปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัดเสมอ				B4 ☐
5. พ่อแม่ดูแลให้นักเรียนแต่งตัวให้ถูกระเบียบเสมอ				B5 ☐
6. คุณครูเข้าสอนตรงเวลาเสมอ				B6 ☐
7. ครูสอนให้นักเรียนขออนุญาตเพื่อนก่อนที่จะนำหนังสือหรือสิ่งของของเพื่อนไปใช้				B7 ☐
8. ครูกล่าวชมเชยนักเรียนที่ส่งการบ้านตรงเวลาและทำงานสะอาดเรียบร้อย				B8 ☐

ข้อความ	บ่อย ๆ	บางครั้ง	ไม่เคย	
9. ครูแต่งกายเรียบร้อยและประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี				B9 ☐
10. ครูมีความยุติธรรมในการทำโทษนักเรียน				B10 ☐
11. โรงเรียนจัดสรรทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่มีผลการเรียนดีเด่น				B11 ☐
12. โรงเรียนดูแลให้นักเรียนแต่งกายถูกระเบียบเสมอ				B12 ☐
13. โรงเรียนมีการประกาศยกย่องชมเชยนักเรียนที่เก็บของมีค่าได้แล้วนำส่งคุณครู				B13 ☐
14. โรงเรียนจัดให้นักเรียนรับผิดชอบดูแลความสะอาดของห้องเรียน				B14 ☐
15. โรงเรียนมีการส่งเสริมกิจกรรมดนตรี และกีฬาเพื่อให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นและกล้าแสดงออก				B15 ☐
16. นักเรียนไม่นำอาหารและเครื่องดื่มเข้าไปรับประทานในห้องเรียนเพราะผิดระเบียบและทำให้ห้องสกปรก				B16 ☐
17. นักเรียนช่วยรักษาความสะอาดของส่วนรวมที่โรงเรียนเพราะเห็นว่าเป็นสิ่งที่นักเรียนทุกคนต้องให้ความร่วมมือ				B17 ☐
18. นักเรียนรู้สึกว่าการลอกการบ้านเพื่อนเป็นความไม่ซื่อสัตย์ และเป็นการกระทำที่น่ารังเกียจ				B18 ☐
19. นักเรียนรู้สึกว่าการลักขโมยเป็นการกระทำที่น่าละอายผิดศีลธรรม ผิดกฎหมายและผิดระเบียบของโรงเรียน				B19 ☐
20. นักเรียนรู้สึกว่าการเข้าห้องเรียนให้ตรงเวลาเป็นความรับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด				B20 ☐

ตอนที่ 4 แบบวัดความมีวินัยในตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงในรายการที่ตรงกับพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติ
มีทั้งหมด 30 ข้อ ขอให้นักเรียนตอบทุกข้อ

พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ					
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด	
1. นักเรียนเชื่อในความสามารถ ของตนเองว่าทำทุกอย่างได้ดี ไม่แพ้เพื่อน ๆ						C1 ☐
2. นักเรียนเล่นกีฬาด้วยความมั่น ใจและสนุกสนานเสมอ						C2 ☐
3. นักเรียนกล้าที่จะถามคำถาม คุณครูในเรื่องที่สงสัยไม่เข้าใจ						C3 ☐
4. นักเรียนถือว่าการเข้าชั้นเรียน ตรงเวลาเป็นความรับผิดชอบที่ ดี						C4 ☐
5. นักเรียนคืนของที่ยืมมาจาก เพื่อนทันทีที่ใช้เสร็จ						C5 ☐
6. เมื่อได้รับมอบหมายงานใด ๆ จากคุณครูหรือพ่อแม่ นักเรียน ต้องทำให้เสร็จสมบูรณ์เสมอ						C6 ☐
7. นักเรียนมาทันเวลาเข้าแถว ตอนเช้าเสมอ						C7 ☐
8. นักเรียนส่งการบ้านทันเวลาทุก ครั้ง						C8 ☐
9. นักเรียนตั้งใจเรียนโดยไม่คุย และเล่นกัน						C9 ☐
10. นักเรียนจะอธิบายเรื่องต่าง ๆ ที่เพื่อน ๆ ไม่เข้าใจเสมอ						C10 ☐

พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ					
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด	
11. นักเรียนจะชักชวนเพื่อน ๆ ทำ ในสิ่งที่น่าสนใจก่อนเสมอ						C11 ☐
12. นักเรียนอยากเป็นนายหมู่ ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด เสมอ และสามารถตั้งเข้าแถว ได้อย่างชัดเจน รวดเร็ว						C12 ☐
13. นักเรียนยอมไม่ดูรายการโทร ทัศน์แต่อ่านหนังสือเตรียม สอบเพราะต้องการให้ได้ คะแนนดีที่สุดในที่จะทำได้						C13 ☐
14. นักเรียนทุ่มเทฝึกซ้อมกีฬา อย่างหนักเพื่อให้ได้ชัยชนะใน การแข่งขัน						C14 ☐
15. นักเรียนจะยอมทนไม่รับ ประทานไอศกรีมที่ชอบเพื่อที่ จะได้หายจากไข้หวัดและไป เรียนทันในวันเปิดเรียน						C15 ☐
16. ถ้าจำเป็นรีบด่วนนักเรียนจะ หยิบของของเพื่อนมาใช้ก่อน ทันทีแล้วค่อยคืนให้ใน ภายหลัง						C16 ☐
17. นักเรียนมักแข่งคิวเพื่อนเพื่อ ส่งงานให้ครูตรวจก่อนเสมอ						C17 ☐
18. นักเรียนมักจะชกหรือทุบตี เพื่อนหรือน้องของนักเรียน โดยไม่ต้องรอให้คุณครูหรือ พ่อแม่มาจัดการ						C18 ☐

พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ					
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด	
19. นักเรียนปฏิบัติตามระเบียบ ของห้องเรียน โดยไม่นำอาหาร และเครื่องดื่มเข้าห้องเรียน						C19 ☐
20. ถ้าในโรงเรียนมีป้ายบอกห้าม เดินลัดสนาม นักเรียนจะไม่ เดินลัดสนาม						C20 ☐
21. นักเรียนรู้สึกไม่สบายใจมากถ้า จำเป็นต้องแต่งตัวผิดระเบียบ						C21 ☐
22. นักเรียนทำการบ้านด้วยตนเอง เสมอแม้จะเป็นโจทย์ที่ยากแค้น ไหนก็ตาม						C22 ☐
23. นักเรียนบอกสาเหตุที่เป็นจริง ที่ทำให้เข้าห้องเรียนไม่ทัน เวลา						C23 ☐
24. นักเรียนจำเป็นต้องโกหกคุณ ครูและพ่อแม่เสมอ ๆ เพื่อเอา ตัวรอด						C24 ☐
25. นักเรียนจะพยายามทำการบ้าน ให้เสร็จก่อนเข้านอนเสมอแม้ ว่าจะเหนื่อยมาแล้วทั้งวัน						C25 ☐
26. นักเรียนจะช่วยพ่อ แม่ทำงาน บ้านด้วยความเต็มใจแม้ว่าจะ ต้องเหนื่อยมากขึ้นก็ตาม						C26 ☐
27. นักเรียนสามารถเล่นกีฬาต่อไป ได้ เมื่อถูกฝ่ายตรงข้ามพุดยั่ว โมโห						C27 ☐

พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ					
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด	
28. เมื่อเพื่อนเจ็บไข้ไม่สบาย นักเรียนจะพาไปส่งที่ห้อง พยาบาล						C28 ☐
29. ฉันยินดีให้เพื่อนที่ล้มดินสอ หรือปากกายืมดินสอหรือปาก กาของนักเรียน						C29 ☐
30. เมื่อน้องร้องไห้อยากเล่นของ เล่นของฉันบ้าง ฉันจะยอมให้ น้องได้เล่นของเล่นของฉัน เสมอ						C30 ☐

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางดวงพร เกตุชรา
วัน เดือน ปีเกิด	16 กรกฎาคม 2502
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลลาดยาว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์
ประวัติการศึกษา	มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2534 – 2538 ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาจิตวิทยาคลินิกและชุมชน
สถานที่ทำงาน	โรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ จังหวัดนครสวรรค์
ตำแหน่ง	นักจิตวิทยา 7 ว.